

UGOR FÜZETEK.

ADALÉKOK AZ UGOR NYELVEK ISMERETÉHEZ ÉS ÖSSZEHASONLÍTÁSÁHOZ.

1. SZÁM.

OROSZ-LAPP NYELVMUTATVÁNYOK

(MÁTÉ EVANGÉLIOMA ÉS EREDETI TEXTUSOK).

GYŰJTÖTTE ÉS FORDÍTOTTA

Dr. GENETZ ARVID.

KÜLÖNNYOMAT A NYELVTUDOMÁNYI KÖZLEMÉNYEK XV. KÖTETÉBŐL.

BUDAPEST, 1879.

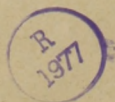
A MAGYAR TUDOM. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA.

(AZ AKADÉMIA ÉPÜLETÉBEN.)

A M. T. AKADÉMIA
FÜZETKÖZMŰVISELETI HIVATALA

219088

Franklin-Társulat nyomdája

Magyar Tudományos Akadémia
Könyvtára 759 / 1958.....sz.

Máté evangélioma és eredeti textusok.

A következő orosz-lapp textusokat egy utazáson jegyeztem föl, melyet az 1876. év második felében a helsingforsi egyetemről kapott segélyvel tettem Kóla félszigetén, hogy az orosz-lappok nyelvét és ethnographiáját kutassam. Ezen utazásom először is Archangelszkből a Fehér- és Jegestengeren a kis Kóla városba vitt, a hová julius végén értem; miután ott körülbelül öt hétig tanulmányoztam a közel lakó lappok két külön dialectusát (a kildinit és notozeroit), szeptember első felében megint tengeren visszatértem délkelet felé *Ponoj* nevű, főképen oroszoktól lakott helységbe a félsziget keleti partján, a hol két hónapnál tovább vizsgáltam a keleti vagy úgynevezett *ter-lappok* nyelvét. November közepén azután, hó estével, szánúton indultam hazafelé. Először észak-nyugati és nyugati irányban utaztam a félsziget közepén át egyik lapp faluból a másikba a nagy Imandra nevű tóig, és onnan délfelé a Kólából jövő országúton *Kantalakti* helységig, a hol néhány napig volt alkalmam a negyedik orosz-lapp dialectussal foglalkozni, az *akkalai* nyelvvel. Innen még egy kis utat tettem keletfelé a *Kantalakti* tengeréből partján Kuzreka faluig, a végett, hogy biztos tudomást szerezzek egy *Vieljärriben* lakó régi karél kolónia felől, s onnan visszatérve a *Kantalakti* jegén át az úgynevezett *Karél* partra mentem s tovább az északi orosz *Karélián* át Finnországba.

A fent említett négy orosz-lapp dialectus közül a két legelterjedtebbet, a *kildini* és a *ter-lapp* dialectust alaposabban megvizsgáltam, s ezért is a legtöbb nyelvmutatvány ezekből való. A *kildini* vagy a középső dialectushoz tartozik 6 pogoszt (lapp telep) nyelve, melyek mind keletre vagy délre esnek Kólától, név szerint: *Kildin* (lappul *Kildinč sijt*), *Voronenszk* (lp. *Kördöj* vagy *Kördöj sijt*), *Szemiosztrovszk* (ezt a *kildini* lappok így nevezik: *Nuort Sāme sijt*, de ez a közös neve két egymástól körülbelül 9 mértföldnyire eső falunak: a távolabb eső *Szemiosztrovszk* vagy *Varzinnak*, melyet a helybeli lappok *Ars-jokk sijt*-nek neveznek, meg *Ljavozerszk* vagy *Lej-ja, vr sijt*-nek), *Lovozerö* (lp. *Luj-ja, vr sijt*) és *Mászalg* (lp. *Mäse, lg-sijt*). Ezt a nyelvjárást a *ponoji* oroszok *szemiosztrovszkinak* nevezik és a *ter-lappok* *viörjila küll*-nek, azaz északi nyelvnek. Ezen nyelvjárásban adom most nagyobb részét (tudniillik a 22 első fejezetét) a *Máté evangéliomának*, melyet Kólában fordítottam egy *kildini* lapp, az akkori kólai

sztarsina (előljáró, kerületi bíró) Parfentfej Alexandrov Pjanov segélyével, továbbá egy mesét s néhány találós mesét Lovozeroból.

A *ter-lapp* vagyis keleti dialektus (lp. *Tarje kill*) uralkodik a felsziget egész keleti részén, tudniillik *Ponoj*-ban és *Szosznovka*, *Lumborszk*, *Jokonga*, *Kuroptjov* és *Kámenszk* pogosztokban (lappul *Sosniofke*, *Lumbes* vagy *Limbess*, *Jovkuj*, *Kiöttemja, vrr* és *Kintus sijt*); ennek a szövejtésnek mutatványa több mese és találós mese, melyeket részint *Ponoj*-ban, részint az illető falvakban írtam föl lumbovszki és jokongai lappok elbeszélése szerint.

Az evangéliom utolsó fejezeteit Kantalahtiban fordítottam egy ott lakó orosz ember, Artamon Kornilovics segélyével, ki egyaránt jól tudott lappul és oroszul. Ez a fordítás egyetlen mutatványom az *akkalai* vagy déli dialektusból, melyet *Akkala* (lp. *Ähkel sijt*) és *Jokosztrov* (lp. *Čuk-sul' sijt*) pogosztokban beszéllnek.

Végre a *notozeroi* vagy nyugati dialektust tünteti föl két Kólában felírt dal *Notozero* pogosztból (lp. *N'uoht-ja, vrr sijt*) és egy mese *Szongel* pogosztból (lp. *Sünjel sijt*), mely két helység ezen nyelvjárás területéhez tartozik.

Utazásom alatt alkalmam volt hallani a lapp nyelvet, a mint az említett helységekben, kivéve csak *Voronenszket*, dívik; tehát saját tapasztalásomból helyesnek bizonyíthatom az orosz lapp nyelvjárásnak föntebbi osztályozását, a melyet készen kaptam kólai fordítómtól, még mielőtt egyet is ismertem volna közülök. De nem adhatok saját észrevételeimen alapuló tudósítást azon nyelvről, melyet az orosz-lapp területnek a norvégiai Finnmarkkal határos északnyugati részén beszélnek *Motka* (lp. *Mūtk sijt*), *Pecsenga* (pl. *Peacem sijt*) és *Pázereka* vagy *Pászvig* (lp. *Pāčjaš sijt*) pogosztokban; mert Kólában nem találkoztam oda való lappokkal s nem tartottam érdemesnek külön oda utazni, kivált minthogy Friis tanár, a lapp nyelv jeles vizsgálója, 1867-ben tett utazása közben ezen helységeket is meglátogatta. — Az említett kildini lapp szerint az ottani nyelv egy külön nyelvjárás, mely jobban különbözik a kildinitől mint a többi orosz-lapp dialektus, és a finnmarki („filmanszki”) nyelvhez közeledik. A notozeroi lappok meg azt tartották, hogy a motkai nyelv legközelebb áll az övékhez, de a pecsengai és pászvigi nyelv inkább a «filmanszki» nyelvhez közeledik.

Végre ki kell emelnem, hogy az orosz-lapp nyelvjárások mégis, a mennyire őket ismerem, közelebb állnak egymáshoz, mint akármely más nyelvjáráshoz; úgy hogy együttvéve egy *orosz-lapp fő nyelvjárást* képeznek, mely több hangtani, alaktani és szótári pontban különbözik a többi három, tudniillik a svéd-lapp, norvég-lapp és finn- vagy enare-lapp földialektusoktól.

Az orosz-lapp nyelv leírásában használt betűjegyekre nézve megjegyzem, hogy : š, ž, z, č, š, c, ž = magyar s, zs, z, cs, ds, cz, dz ;

γ = gutturalis kemény spirans; \tilde{n} = gutturalis nasalis; görög γ , δ és β betűkkel jelöltem a félvocalisféle vagy igen gyenge gutturalis, dentalis vagy interdentalis és tiszta labialis (nem, mint a v , denti-labialis) lágy spiransokat, melyek úgy keletkeznek, hogy a beszélszervek a g , d és b kiejtésékor, nem tökéletesen csukódnak össze.

A jésítést csak az n -en jelöltem rendesen külön jeggyel \acute{n} (=svéd-, norvég- és finn-lapp nj), mert itt a j az n -nel tökéletesen egy hanggá olvadt össze, mely szintén a hangzó-erősbülés, illetőleg gyengülés általános törvényei alá esik ($\acute{n}\acute{n}$ — \acute{n}); az eredeti lj ikerhangzóban az l -et ugyan jésítette a következő j befolyása, de a j mégis megmaradt, a miért is legezelszerűbbnek láttam lj -et írni (kivéve az akkalai dialektust, a melyben már ll dívik).

A kildini és ter-lapp nyelvmutatványokban gyakran előforduló kettős mássalhangzók kk , tt , cc , $\acute{c}\acute{c}$, pp és az egyszerű k , t , c , \acute{c} , p is, ha más, hangzó consonans (\tilde{n} , n , m , r , l , j , v) után állanak, többnyire úgy hangzanak mint gk , dt , dc , $\acute{d}\acute{c}$ és bp ; ezt a hangárnyalatot azonban nem tartottam szükségesnek különösen megjelölni.

Van még az orosz-lapp kiejtésben egy más, gyengébb jésítés is, mely itt csak közvetve van jelölve. A magas e és i önhangzók ugyanis, ha későbbben maguk elvesztek is, az előttük álló mássalhangzóknak egy j -féle utóhangot adtak; de egyszersmind a megelőző szótag vocalisa is bizonyos palatalis színezést kapott (mint az észben az úgynevezett dilutio), mely a hosszú vocalisok és diphthongusok végén tisztán úgy hallik mint egy igen rövid i , a rövid mélyhangú vocalisokkal pedig majdnem összeolvad az azoknak megfelelő magashangú vocalisokká. Ezen palatalis affectiót, mely úgy a vocalison, mint a következő consonanson is érezhető, csak egy a kettő közé tett, kisebb alakú s alább eresztett i -vel jelöltem; pl. a következő szók $ta\acute{i}lle$, $so\acute{r}me$, $\acute{c}u\acute{h}ke$ kiejtését meg lehetne híven így is lehetne leírni: $t\acute{a}lle$, $s\acute{o}rme$, $\acute{c}u\acute{h}ke$ vagy $\acute{c}u\acute{h}ke$.

Az akkalai textusban előforduló ie és uo diphthongusokban az i , u előhangoknak csak igen rövid tartamuk van.

Az i -végű diphthongusokat és triphthongusokat mindig j -vel írtam, úgy mint a labialis hanggal végződőket is v -vel, habár ezen spirans, nem tökéletesen kiejtve, sokszor úgy hangzik mint u vagy \ddot{u} ; i a jele a mély, gutturalis i -nek = orosz И, és o a nyiltabb gutturalis önhangzónak, mely pl. az észben is gyakran előfordúl; q -val jelöltem egy a kildini nyelvjárásban eredeti \bar{a} helyett álló vocalist, mely a magyar a -hoz hasonló (de hosszú, mint a magyar $\acute{a}ra$, $meg\acute{h}at$ -ban); \acute{e} -vel az i -hez közeledő e -hangot

A vocalisok hosszúságát is igyekeztem, a mennyire lehetett, híven megjelölni; jegyem a földre vetett fekvő vonalka, melyet csak az q -ról hagytam el, mint a mely eredetileg mindig hosszú.

Hiányjel a szó végén és közepén már félig néma vocalist jelöl.

MÁTÉ EVANGÉLIOMA.

(Kildini orosz-lapp nyelvjárás : 1—22. fejezet.)

Vűsmus alkꝛoš.

Isus Xristos, Dqvid a₁lk', Ābram a₁lk' pūldoγ sā₁n'.

2. Ābram sqꝛij Issak ; Issak sqꝛij Jqhkko ; Jāk sqꝛij Iūda i sōn' vīljijt ;

3. Iūda sqꝛij Fāres i Zāra Famarajn ; Fāres sqꝛij Esrom ; Esrom sqꝛij Āram ;

4. Āram sqꝛij Aminādav ; Aminādav sqꝛij Naasson ; Naasson sqꝛij Salmon ;

5. Salmon sqꝛij Vooz Razavajn ; Vooz sqꝛij Ovid Rufijn ; Ovid sqꝛij Iessej ;

6. Iessej sqꝛij Dqvid qar' ; Dqvid qar' sqꝛij Solomon Urej kapka ;

7. Solomon sqꝛij Roroam ; Roroam sqꝛij Avia ; Avia sqꝛij Asa ;

8. Asa sqꝛij Iosafat ; Iosafat sqꝛij Ioram ; Ioram sqꝛij Ozia ;

9. Ozia sqꝛij Ioafam ; Ioafam sqꝛij Azaz ; Azaz sqꝛij Jezekia ;

10. Jezekia sqꝛij Manassia ; Manassia sqꝛij Amon ; Amon sqꝛij Iosia ;

11. Iosia sqꝛij Ioakim ; Ioakim sqꝛij Iezonia i sōn' vīljijt ortel vealhtotmuž' Varilonne.

12. A mañña Varilon' vealhtotmužest Iezonia sqꝛij Salafil ; Salafil sqꝛij Zororavel ;

13. Zororavel sqꝛij Aviud ; Aviud sqꝛij Eliakim ; Eliakim sqꝛij Azor ;

14. Azor sq̄r̄ij Sādok ; Sādok sq̄r̄ij Azim ; Azim sq̄r̄ij Jeliud ;

15. Jeliud sq̄r̄ij Jelezar ; Jelezar sq̄r̄ij Matfan ; Matfan sq̄r̄ij Jāhko ;

16. Jāk sq̄r̄ij Uōsk, Mārj kuj', kōdest šondij Isus, kohēmañc Xristossēn.

17. Nitt lejjen pūkk pulvdoγ Ābramest Dāvid rajja ūeljimp-
lōkk pulvdōkkeð ; i Dāvidest Varilon' vealhtotmuž rajja ūeljimp-
lōkk pulvdōkkeð ; i Varilon' vealhtotmužest Xristos' rajja ūeljimp-
lōkk pulvdōkkeð.

18. Isus Xristos šontmuš leaj nitt : kuōss sōn' ienn Mārj leaj
mādezañc Oāska, ovtel veancjottem, šilk̄in son caras Pāss-vujñsest.

19. I Uōsk, sōn' kujj, kū leaj vujkeð, i ij tāhtmañc sōn' ok-
nahted, tātaj sōn' peajhtašt lūšted.

20. Nu kuōss son tānn jūrteļ, kič, Jimmel ieñkal eðij sōanne
nakrest, i cilk̄ij : Uōsk Dāvid aļk! ieļ' pol' vāļtem Mārj, ižant
kappeγ ; tonn guojk što lī sōn' sisn šontej Pāss-vujñsest.

21. Leañc son šontted aļγ', i ton liñciγ sōanne sārned nom' :
Isus ; tonn guojk što son leañc olmuđis piested sien' rik̄ijn.

22. A tātt pūkk šondij, što leañc Jimlijn sārnamañc pajjel prō-
rok, kū cealh̄k :

23. Kič, nīj̄t leañc caras, i šant aļk, i kōččešγōtteβ sōanne
nom' Emmanuīl, kū leañc : mienij guojm Jimmel.

24. Koccaj Uōsk uōtmen i tujšēšγūđij mejt sōanne Jimmel
ieñkal pākaj, i vq̄ltij kapkes.

25. I son ij tiettañc sōn' tonn rajja, što kuōss son pūtij aļg',
vūsmus aļgēs ; i son pējij sōanne nom' : Isus.

Nūmp aļkγoš.

Kuōss Isus šondij Wiľliemest, Iudējest cqr' Irod pāle, pūitten
noajt-olmo Ierusalimma nūrteγ gōrren, i sārneβ :

2. Kōst lī Iudēj cqrr, kū lī šontmañc ? tonn mūlt što mij ujnim
sōn' tāst' nūrteγ aļn ; i pūđim sōanne kōmmdered.

3. Kuōss cqrr Irod tānn kulij, son sūrken i pūkk Ierusalim
sōnijn.

4. I son kōpēj pūkij̄t šūremus papij̄t i kirj-kīđij̄t mīrest, i kožij̄
sienest : kōst bitt Xristōsse šonted ?

5. I sij so³ne cīl³kin : Wi³liemest, Iudē³jest ; tōnn mīlt što nitt leaj kirj³anē pajjel prōrok :

6. I ton, Wi³liem, Iudē³j iemne, ik lea ni-mōjn Iudē³j ū³vin u³c³mus ; tōnn guojk što tonst poatt šu³remus , kū piñ³ mūn' mor' Izrail.

7. Tanna Irod peajha³st kočej noajt-olmu³j i sienest ko³žij, što konn pā³l' tā³st idij.

8. I vūlkeht sienij³t Wi³liemma i cīl³ki³j : mōnne³d, ko³čēē³d pu³re-mu³hte pā³rn bajas ; ku³o³ss tij kə³vnbitte, tanna mu³anne sq³7' tu³j' šikke³d, što i mun mōnam, su³anne ko mmer³ōdam.

9. Sij go³tt ku³llin cə³rest pū³kk, dē vū³lkin ; i tā³l tā³st, konn sij ujn³in nu³rte³j a³ln, mōnij sienij³ o³vdest tōnn rajja, ku³o³ss pū³dij i jes-kij tōnn saj' ol', ko³st leaj pā³rn.

10. Ku³o³ss sij ujn³in tā³st', i sij rə³ngu³tten čevta šū³rr rā³maj guojm.

11. I sij sū³nū³nun po³rhte, ujn³in pā³rn innij³nis Marjij³n, i sij ko³mmer³din su³anne juolka ; i ō³ccin ealajōis i pu³htin su³anne lajz³ij³t : kol³l i lā³dan i smirna.

12. I ku³o³ss sijje Jimmel pākaj nakrest, ij mōnne³d Irod gorra mą³st, sij vū³lkin ieres vā³ra ižes korra.

13. Nu ku³o³ss sij vū³lkin : tanna i Jimmel ieñkal itt nakrest Oaska, i sār³n : kocc', vā³lt pā³rn i son' iēnn, i poač³k Jegipet iem³nja, i ie³l' ta³mpet (sa) tōnn rajja, što ku³o³ss mun to³anne im cie³lk ; tōnn guojk što tāht Irod ō³ccē³d pā³rn, majkem vā³ras.

14. Son koccaj, vq³ltij pā³rn i sōn' ienn ikka, i vū³lgij Jegipet iem³nja.

15. I son ta³mpē leaj tōnn rajja, ku³o³ss Irod jgmij ; što šōn-tahč sār³nmañč Jimlij³n pajjel prōrok, kū sār³n : Jegipet iem³nest mun kohčum alkan.

16. Ku³o³ss Irod tanna ujni ižes luō³mañč noajt-olmu³j guojm, son čevta seandij i vūlkeht pū³kij³t pā³rnajt ko³ntē³d Wi³liemest i pū³kk tōnn iem³nest kū³xte³d ē³rest i to³st nūr³mij³t, tōnn pā³l' mīlt, konn son kulij noajt-olmu³j.

17. Tanna šōndij sār³nmañč pajjel prōrok Jeremej, kū sār³n :

18. Jinn kullaj Rāmest, lujhkem i reā³kmuš i čevta kukzollem ; Rā³yl luojhk ižes pā³rnajt, ij tāt jōske³d lujhkmen tōnn guojk što sij ie³ž' lea³.

19. Mañña Irod sarmest, kīc, Jimmel ieñkal nakrest idij Oaska Jegipet iemnejest,

20. I sārñ : kocc', vālt pārn innijnis, mōñ Izrail iemnja ; tōnn guojk što jāmmin pārn jñk öceej.

21. Son koccaj, vāltij pārn i sōñ' ienn, i pūdij Izrail iemnja.

22. Kuoss son kulij, što Arzelaj Iudējest li cārren Irod sajest, aizes ortel, son polij toj' monnem ; te pākaj suñne nakrest Jimmel (monned), i son vūlkij Galilej rajij siz.

23. I pūdij toj' i iel'žodij lañnest nommed milt Nāzarettest, što šontahc pajjel prōrokij sārnuššed milt, što son leañc kohčed Nāzaretliñcen.

Koalmant alkzoš.

Toj pñvij poatt Övran ristj, i sārñ Jimmel saqijit Iudēj miecest,

2. I cealh : kajdotted ; tōnn guojk što ałtla li poattañc ałm cqr'-valt.

3. Tōnn guojk što son li tott, kōnn bajas prōrok Isajja cilkij : kukzollej jñn miecest : valnšekkeð vāra Šurra, tujšekkeð čūhkijit suñne vujkest.

4. Īčc-še Övran ñnij āskijit verblūd sozsmest i nāhk-poakkan pñr čalošmes ; a pierken sonst lejjin sujn-ūučkej i miehc-mätt.

5. Tanna Ierusalim i pūkk Iudēj i pūkk iemñe-kōñt pñr Jordan vijdenin suñne,

6. I sij ristnotten sonst Jordanest i kajdōtten rikijnis.

7. Nu kuoss Övran uñnij iennej farisejjeð i sadukejjeð ižes korra puottem ristnottem vāras, cilkij sijje : kūvð šontus tij ! kie tijje pākaj vīčed puottej sientmušest pāro.

8. Te tujšekkeð kajdōtmuš qnezej šantajt ;

9. I ielled jurted sārned ičsant : ačc mīnest li Abram ; tōnn milt što mun sārnam tijje, što Jimmel oajj tajñ kiđgijn pajas paj-nested pārnajt Abrmā.

10. Uže i qkš orr mūrij mñtkijn : juške mūrr, kū ij puł šij šantajt, čūhpjeβ i suohpjeβ tolle.

11. Mun risttam tienijt čāžest kajdōtmušše ; nu li mūñ milt puottej sqmjamp munned ; mun im qneht kūnted sōñ kmgijit ; son ristlēškoatt tienijt Pašs-vujñsin i tolijn.

12. Sōñ koajv li kiđest sonst i son cilk ižes jāv-siemen-tāk-

kem-port, i kōpē pšenices ajhta, a jārvc-söntem-sujn son poalt' čgcknahtem töljñ.

13. Tanna poatt Isus Galilējest Jordne, Orvan gorra ristnotsted sōnest.

14. Orvan-že tūlsolij sōn', i sārñaj: mī,ñne bitt ristnotted tōnst, i tonna mī,ñne poađaz?

15. A Isus cīlkij so,ñne vuosta: kū,đe a,tt nitt; tonn guojk što nitt mijje šiecht tuj'sed ju,kke vujkedvūd'. Tanna Orvan luošť sōn'.

16. I ristnotmañč Isus vaktiññe čāžest vijđij; i kič, a,lm' so,ñne ačññ, i uññij Orvan Jimmel vujñas, kū volas pūđij, go,tt kō-lu, i nīñij sōn' ol'.

17. I kič, sārñesřvūđij a,lmijn jīññ: Tātt lī mūñ' šg'b'sem a,lk, kū lī mūñ' jīñked milt.

N'ealjant alkzoš.

Tanna leaj Isus vikmañč vujñsin miehe-pajhka, kihčlem vāras cuo,rtest.

2. I kuoss son pā,zijij nielj-lo,že pieved i nielj-lo,že ijjed, nealgešgūđij mañ'mu,ssse.

3. I pūđij kihčlej so,ñne, i cīlkij: būđi ton Jimmel a,lk, cielk što lehčñ takk kieđg' lejpen.

4. Son-že cīlkij so,ñne vuosta: lī kirjžañč: ij liñčē oetñ lipin ielled olmuñč, a ju,kke sgnijn, kū vijt Jimmel nā,lmest.

5. Mañña test vālt sōn' cuo,rht pa,ss-lanna, i cieñkaht sōn' cie,rkov lādv ol',

6. I sārñ so,ñne: būđi ton liñčij Jimmel a,lk, suohpjed volas; tonn guojk što lī kirjžañč: son pāhk ižes ieñklijt tōn' vāras, i sij kū,ptešřuotte,ž' tōn' kiđijđis a,ln, ik ton kūskče keađga jūlgijnant.

7. Isus cīlkij so,ñne: lī kirjžañč nitt-še: ie,ľ' ton kihče,ľ' Šur', ižant Jimmel.

8. Va,št valt sōn' cuo,rht i vikk čevta oll tie,rñ ol', i vuoz'žal so,ñne pūkijt tāññ a,lm egr'-iemnijt i sien' slāv'.

9. I sārñ so,ñne: mun pūkk to-lajte to,ñne andam, būđi ko,m-meriñčij mī,ñne juolka.

10. Tanna Isus so,ñne sārñ: ujt munst iers sajja, shtan; tonn guojk što lī kirjžañč: Šur're, tōn' Jimm'la kommordol', i oet so,ñne služ'.

11. Tanna kuott sōn' cuorht; i kīč, ieñkal pūttēn sōn' gorra i sluššēn soñne.

12. Kuoss Isus kulij, Orvan lā antahc orrem-sajja, son monij Galileajja.

13. I son kuoss kūdij Nāzaret, pūdij i iellesgūdij Kapernaumest, mierr-rīntest, Zavulon i Neffalim rajij sisn;

14. Što šentahc sārmañc pajjel prōrok Isajja, kū sārñ:

15. Zavulon iemne i Neffalim iemne, mierr-keajñ aļñ Jordān tūkken, rīstnahtem Galilēj,

16. Mīrr, orrej sievūdozest, ujnij šūrr cūv', i soarm iemñjest i kopsest orejijt cūrved šontij.

17. Teð' pālest Isus sārnašgūdij Jimmel saqijit i cieļkešgūdij: kajōtoted, tonn guojk što aļm' car'-valt aļtl'a pūdij.

18. Kuoss son monij aļt Galilēj mierred, son ujnij kūzt vīļ', Šimman, kohcma Pieðrēn, i Uoñtrej sōn' vīļ', sajmiyt pōtkmen mierre; tonn guojk što sonaj lejjēn kūll-šilej.

19. I sārñ sijje, što puošteð mun' mīlt, i mun tienijt tuj'sa olmuñc-šillijen.

20. Sij vaktiññe kūtten sajmiyðis i vūlken sōn' mīlt.

21. Kuoss son vūlgij test ovdos, ujnij son nuñb kūzt vīļiñc, Jāhko Zevedej aļg' i Orvan sōn' vīļ' vōsest ošijnis Zevedejijñ, ciztem sajmiyðis, i kočaj sīnijt.

22. I sij vaktiññe kūtten vōsēs i aļes i vūlken sōn' mīlt.

23. I vōtōdij Isus pūkk Galilēj mīlt, uopest sien' sinagogijñ, sārñaj car'-valt Jevāngeli i liēcij jukke koʒ' i jukke uojnahtemvūd' olmuñ.

24. I monij sōn' bajas saķk pūkk Sīrej mīlt; i puhtis soñne pūkiyt koʒ'lajt, kojñ lejjēn jukke-nalšem koʒ' i uojnahtemvūd', i cūpřej-olmuñt i māññ-koʒ'lajt, i sām'zemes-koʒ'lajt, i son liēcij sienijt.

25. I vūlgij sōn' mīlt iennez olmuñtēð Galilējest i lojre-lāññ-iemñjest i Ierusalīmest i Iudējest i Jordān tūkken.

Vīðant alkzoš.

Kuoss son ujnij olmuñt, son monij tierm' ol'; i kuoss son ištij, pūttēn soñne sōn' uopsuvvoj.

2. I son qareð iļes nālm', uopest sienijt, sārñaj:

3. Oaz'lož tokk lieʒ, kukk lieʒ vajraš jīnkijnis; tonn guojk što sien' lī ałm' qar-valt.

4. Oaz'lož lieʒ lujkej; tonn guojk što sij joskeʒ.

5. Oaz'lož tokk lieʒ, kukk lieʒ suoꝛne; tonn guojk što sijje kūt-jed leańc iemne.

6. Oaz'lož tokk lieʒ, kukk lieʒ vujkedvūd' nielgest i koškest; tonn guojk što sij līńcēn kalnańc.

7. Oaz'lož lieʒ tokk, kukk lieʒ lāꝛ' dēs olmo; sijje leańc lāꝛ'-dēs vūt.

8. Oaz'lož tokk lieʒ, kukk lieʒ kūtķijnis puhtas; sij līńcēn ujnēd Jimmel.

9. Oaz'lož mīrdottej lieʒ: līńcēn sij sārmańc Jimmel ałken.

10. Oaz'lož tokk lieʒ, kokk lieʒ vujeʒańc iers sājja vujkedvūd' guojk: sien' lī ałm carstro.

11. Oaz'lož tij liepped, kuos sienij līńcīs sūnijn cūʒʒolled, i vujeʒed, i juķke nalla viere sūnīj guojm tienij vier'ʒolled mun' guojk.

12. Rqmšotted i vieslūšsed; tonn guojk što šur' lieʒ tienest lajje ałmest: nitt vujʒīs i prorokij, kokk lējjen ertel tien'.

13. Tij liepped iemnej sūll. Buđi sūll kādʒińc sāmajđis, mījn son' tujšaz suolļoj! Son uže ni kōz ij qneht, a što suohpped son' olkus olmujt pajjel vāncem nalla.

14. Tij liepped tānn ałm' cūv. Ij uoj kahtjed laꝛn, cūońcēj tierm ałn.

15. I puolʒańc tūvas qste vuolla ij cieńkʒuv', a cieńkʒuv tūvas-jūilg ol', i cūovv pūkij pōrest.

16. Nitt qꝛn cūovv tien' cūrr olmij ertest, što sij ujnēn tien' šīꝛ tūjij, i kūtēn tien' ałm-aıš'.

17. Ielled juꝛted što mun pūttem sieꝛʒed zākon ili prorokij: mun im sieꝛʒed poattańc, a tierted pūtte.

18. Vujkest mun tijje sārnam: kon ij cāck ałm i iemne, ij ni ozt iota ili ni ozt ceakas puđ' zakonest, ertel konn ij tearto pūkk.

19. I tād' milt, kie sieꝛaht ert tājn uemus pāhkmūʒijn i uopeast olmujt nitt, tott leańc kohēmańc uemussēn ałm-cārstrašt; a kie tāit tūjašt i uopeast, tott leańc cealhhmańc šūrren ałm-cārstrašt.

20. Tāšt-ʒo mun tijje sārnam: buđi tien' vujkedvūt ij līńcē ienamp kirj-kiđij i farisejij vujkedvūtēd, iopped līńcē mōnnēd ałm-cārstro.

21. Tij kulijt, što leaj cealhkańc poar'sijt: ie,l' koat; kie kont, tott leańc antańc sūd' vuolla.

22. A mun cealka tijje: ju,kke sientnej vīljes ol' pu,stijt, leańc antońc sūd' vuolla; a kie cealhk vīljis: raka, leańc antańc sine-drion vuolla; a kie cealhk: mielzemes, leańc antańc toll-attu.

23. Nitt, buđi ton putaz īžant lajz voltra, i ta,mpe muštjaz, što tōn' vīlj jurt tōn' vuosta mojt-ni;

24. Kū,đ' toγ' lajzant voltar erte i mon', ertel mīrdōd vīljijnant, i tanna puōd', puγt lajzant.

25. Mīrdōd pākijinant vaktamp, konn ton sonījn leaz vārest ceal, što tōnījn pākkej ij antēe tōn' sudja, a sudj ij antēe tōn' slušja, i tōn' ie,tt īstychčīs turma.

26. Vujkest to,ņne sārnam: ton ta,impet ikk pie,s', konn ton ikk a,nt ma,ņemus teańkńe.

27. Tij kulijt što leaj sārmańc poar'sijt: ie,l' tuješt blūd'.

28. A mun tijje cealkam: kie keahč nīzan-olmo ol' tāltmužij-nis, son uže reahktuvuj sonījn kuťkijnis.

29. Buđi tōn' uo,lgēs-pie,ll ča,lm tōn' vīkk reahka, ro,tte sōn' meanda i suohpe īž'sant paγo: tōnn guojk što pureamp leańc to,ņne, što tonst oγt rūvj majkjahč, a ij lēhčē pūkķ tōn' ro,ńķ suohp-jańc qto.

30. I buđi tōn' uo,lgēs-pie,ll kītt tōn' vīkk reahka, čūp sōn' iers saija, i suohpe īž'sant; tōnn guojk što leańc pureamp to,ņne, što majkjahč oγt rūvj tonst, a ij pūkķ lēhčē tōn' ro,ńķ suohp-jańc qto.

31. Cealhkańc lī nitt-še, što buđi kie ratkjińč īžes kapkest, q,nn ant so,ņne ratkjem'-kirj.

32. A mun cealkam tijje: kie ratkaj kapkestes ie,řes cieraścūd' gieččen, monn blūd' guojk, son vīkk sōn' blūd' tuoija; i kie najhtlatt rātkańc kapke, tott tujašt blūd'.

33. Veal' tij kulijt, cealhkańc leaj poar'sijt: ie,l' mon' pajjel Jimmel-sā,n', a tiert īžant Jimmel-sā,n' Jimmel ovdest.

34. A mun cealkam tijje: ie,l' kliendōd' ni monn vīert: ni o,l-mijn, tōnn guojk što son lī Jimmel īštem-sajj;

35. Ni iemnijn, tōnn guojk što sōn' jū,łķ-saj' lieβ'; ni Ierusalī-mijn, što son lī šūr car' lō,nn.

36. Ni uγvinant ie,l' kliendōd', tōnn guojk što ikk uoj ni ovt vūpt tuγ'sed vīłķden ili ča,lpōden.

37. A qan nitt leaŋč tiene sūnn : li, li, illeaz, illeaz ; a mī lī tānn ol', tott lī ŋuo, zest.

38. Tij kulijt, što leaj cealhkaŋč : ča,lm ča,lm sajja i pā,nn pā,n' sajja.

39. A mun tijje sārnam : ie,l' ruostla,št ŋū,zijn. Nu kie tōn' čač ŋo,lgēs-pie,ll ŋūrre, kāve,št so,ŋne i nu,mp pie,l'.

40. I kie tātast tonījn sūttoŋteð, i vā,lteð tonst pājt, a,nt so,ŋne i olge,lt qš,ijðant.

41. I kie tōn' rūlgaht soŋijn vā,ŋceð ørt virst, vā,ŋc sōŋijn kūzt.

42. A,nt toš, kū tonst ānn, i te,št, kū tonst tāht lajnas vā,lteð, ie,l' korves pa,zo.

43. Tij kulijt, što leaj cealhkaŋč : šq,žest ižant a,lðes i kūnt nie,n' ižant pašs-olmo ol'.

44. A mun cealkam tijje : šq,ž'šekkeð ižant pašs-olmujt, blav'-slovveð, kukk tienījt karðin, tuj'šekkeð sijje pūre, kukk tienījt ie,ž' ša,bešt, i kommerðelleð toj ørtel kukk tienījt čū,ž'çolle,ž i viž,ete,ž ;

45. Što šontčipped a,lm-ažant a,lken ; tonn guojk što son pāhk peajvaš pajneð pašnikij a,ln i pū,rij a,ln, i vūlk,çal a,br vujk-olmujt ol' i vie,rr-olmujt ol'.

46. Tonn milt što, buði tij ā,lkbo,tted šq,ž'sed tojt, kukk tie-nījt šq,b'se,ž, mī leaŋč tijje pa,lkijt. Vaj nitt-še čoaŋk-kopčej tuj'se,ž ?

47. I buði tij ielbātteð puora,št ørtij vīljent guojm, mījt tij tuj'seppeð ieres tūjijt ? Nitt-še i rīstna,htem tuj'se,ž ?

48. I nitt tij kuotjekkeð tirtsa, kozt tien' a,lm-a,čč lī tirtas.

Kuðant qk,çoš.

Kihčēð, ie,lled a,nted ižant antmušijt olmīj øvðest, tonn guojk što ujnčēn tienījt ; ieres nalla tijje ij ličē pā,lhk tien' a,lm-a,žest.

2. Nitt, kuošs ton rajvaš-antmušijt antaž, ie,l' rajk-mūr' čōð' kuk,çol ižant øvðest, kozt tuejše,ž kūçtla sinagogījn i jočksist, što olmo sienījt kīčēn. Vujkest tijje sārnam : sij uže vā,lte,ž ižes pā,lk.

3. A tonst, kuošs ton andaž rajvaš-antmušijt, qan tōn' čēn,ž kītt ij tieðčē, mījt call ŋo,lgēs-kītt ;

4. Što tōn' antmuž lēhčēn peajhtest ; i tōn' a,čē, kū ujn peajht-tūjijt, māks to,ŋne olmeð.

5. I, kuošs kommerðolaz, ie,l' nitt tuješt, kozt kūçtla, kukk

šqb'se3' joskneð sinagogijn i u7lijn jotksij milt kommerðollem vāras, što vūs7xuvčin olmu7 orðest. Vujkest tijje sārnam, sij uže vā7lteβ iččes pā7lk.

6. Ton-še kuosss kommerðolay, mon' ižant po7hte, lohkeð ur-sant i kommert ižant ajča, kū lī peajhta7st; i tōn' ajč, ku ujn peajht-ti7j', māks to7ne olmeð'.

7. A kuosss tij kommerðolbuo7tteð, ielleð sārneð līk' sq7ijt, go ristna7htem; tonn milt što sij ju7teβ, što ien7e7tteð iččis sgnijn leańč kulmańč sien' sq7'.

8. Je7lleð ie7lleð siene7 milt; tiett tien' ajč mī tijje bi7t, ortel tonn kuosss tij āneš7uotbe7tteð sōnst.

9. A kommerðolled nitt: Mien' ajč, ton kū lea7 a7lmest! q7nn pa77xuv tōn' nōmm;

10. A7nn poatt tōn' carstvo; tōn' valt q7nn leańč i iemne a7ln ko7t a7lmest.

11. Mien' tārmeńč lej7 a7nt mīje tānn peajvas;

12. I kūð' mien' vīlgijt, ko7t i mīj kūt7tep vealg7ajðan;

13. I ie7' vī7' mienijt kīhčlemu7šše, a piest mienijt ūuo7zest. Tonn guojk što tōn' lī carstvo i sām' i šūrr-nōmm a7kk' pajas. Amin.

14. Būði tij q7lgnepped olmījt pro7stjed sien' rīkkijt, tanna i tienijt pro7taj tien' a7lm-ajč.

15. A iepped q7lgne pro7stjed olmījt sien' rīkijt, tanna i tien' ajč ij pro7ste tijje tien' rīkijt.

16. Nitt-še kuosss tij pa77zepped, ielleð tie7nted u7riðant volas, go7tt kū7tla: sij piijeβ kās7ajðis sieruðen tonn vāras, što vūs7xureð olmījt pa77zejjēn. Vujkest tijje sārnam: sij uže vā7lteβ pā7lkes.

17. A kuosss ton lea7 pa77zemen, vujtel oajrant i pōz' kās7ant;

18. Tonn guojk što itteð pa77zejjēn ij olmī7 vāras a ižant a73' o77te, kū lī peajhta7st; i tōn' a7čč, kū ujn peajht-tū7ijt, māks to7ne olmse.

19. Ie7lleð kōpčed ičsant ealajt, iemne ol', ko7st kuoj7' i rūst torm, i ko7st sū7'-olmo rāppō7' i suolne7:

20. A kōpčed ičsant ealajt alma, ko7st kuoj7 ni rūst ij torm', i ko7st sūllo ie7' rā7' i suolent ie7'.

21. Tonn milt što ko7st lī tien' eall, ta7mpe leańč i kū7tk tienest.

22. Ča,lm lī lišk vāras tūv'sen. I nitt, kuo,ss tōn' ča,lm leańč pu,ttes, tanna leańč pūkk tōn' lišk čuvvōd.

23. A kuo,ss tōn' ča,lm šontińč űuo,ssen, tanna leańč pūkk tōn' lišk sievńden. I nitt kuo,ss čuvv, kű lī tonst, leańč sierńedvűtt, ma,nte leańč tanna sierńedvűtt?

24. Ij űoj ni kie sluššed kűjt šu,rrē ; űli ert ij sa,ʒ'šesʒuođ' a nu,mp alk sa,ʒ'šed, űli sonn tōn pińeskoatt a nu,mp ij a,łk' roa,rđed. Iepped űoj sluššed Jimla i Mammona.

25. Tānn milt tijje cealkam : ielled vűł'zekked iʒant jűńk ʒuojk, mojt pōrred i mojt jukked, ni ij iʒant ro,ńk vāras, mojn tovv'notted. Jińk iija lea šu,reamp pōrmuššed i ro,ńk iija lea šu,reamp qsgijt?

26. Vilšzekked a,łm lo,ńdij ol' : sij ieʒ' ka,lv di ni čup ieʒ' di ni kōpč ieʒ' qjtijt ; i tien' a,łm-ačē pōrtt sienijt. Vaj tij liepped čerta pu,reamp sienijt?

27. I ni kie tienest ij űoj iʒes vűłijn la,šʒed ro,ńkes (ʒota) i ert ka,rńel-vie,rt.

28. I qsgij vāras mojt tij vűł'zepped? Kičsekked pealt' poa-loj ol', kozt sij šonteʒ. Sij ieʒ' lik ni mojt, i ni pon' ieʒ.

29. A tijje cealkam : i Solomon šurred slā,seses ij tovv'notmańč nitt, gojt ju,kjańč sienest.

30. Go nitt Jimmel tovv'naht pealt-rā,s, ku tā,rm lī, a jenta leańč suohpjańč kirkna, to tienijt real pu,reamp tovv'naht, vā,nn-vierlajt!

31. Tonn guojk ielled vűł'zekked i ie,leđ sārned : mű mijje pōr-red? űli mojt jukked! űli mojn tovv'notted?

32. Tonn guojk što tānn pūkk oćeʒ ristna,łtem ; i tonn guojk što tien' a,łm-ačē tiett, što tijje tajt pūkk biitt.

33. A ertel oćeđ Jimmel cārstra i sōn' vujkeđvűđ, i tātť tijje pūkk leańč.

34. Tonn milt ielled vűł'zekked jentjińč piejv vāras. Tonn guojk što jentjińč piejv ičē leańč vűł'ʒed iʒes vāras. Leańč ju,kke piejvest iʒes vāras vűlled.

Kičcant qłkʒoš.

Ielled sűtted, i iepped lűńč sűtma.

2. Tonn guojk što ma,nte tij sűđijn sűtboťted, tojn sűđijn i lűńčboťted sűtmańč, i ma,nte tij műrijń mie,rđepped, mukka műrijń i tijje mie,rđesguodett.

3. I mojt ton kicaʒ oarsa ol, kũ li vɪljant ɕaɫmest, a omp mũr' iʒant ɕaɫmest kul' ikk?

4. Ili koʒt cealkaʒ vɪlsant: orest, mur vɔltam oarsa tũn' ɕaɫmest; a kiɕ, tũn' ɕaɫmest li omp mũrr?

5. Ton kũʒtlaɕ! Vɔɫt ɔrtlest omp mũr' iʒant ɕaɫmest, i tanna uʒnaʒ vɔɫted oarsa vɪljant ɕaɫmest.

6. Ielled ɔntlekked paɕs-ealaʒt pienʒijt, i ielled suohped iʒant zemɕuʒ ʒeʒij ɔvte, ʒto sij ieʒ tɔpeɕe toʒt jũɫɪris kuojm i mɔst mɔhelemmen ieʒ kiʒkɕehɕe tienijt.

7. Anneð, i leaɕ tiʒje antaɕ; ɔceð, i kovnbetted; tɔkðotted, to i qvðett tiʒje.

8. Tũnn guojk ʒto juɫke ānnøj vɔɫt, i ɔceʒ kavɪn, i tɔkðotja qvðett.

9. Lɔja tieniʒ koʒkest mukka olmuɕ, kũ, kuɔss sũn' aɫk ānast sonst leʒp, antaɕ soʒne kiedʒ?

10. I kuɔss ān'sahɕ kũɫ', aɫtnahɕ soʒne kũvð?

11. I nitt, go tiʒ, kũkk liepped pɔkk, uojʒetted aɫted pārnaʒ-dant ʒiʒ antmuʒijt; toʒn ienamp ant tien' aɫm-aʒɕ ʒikniʒ toʒt, kokk āneʒ sonst.

12. I nitt, pũkiʒn. koʒt tɔʒteð ʒto olmo eal'ɕen tieniʒ guojm, nitt i tiʒ ielled sieniʒ guojm; tũnn guojk ʒto to-lajɪn' lieʒ' zɔkkon i prɔrok.

13. Monned toɫkkes urs mɔɫt; tũnn guojk ʒto tott uks li ʒũrr i tott ɕuokas li kũmteʒ, kũ rikɕ majkem-sajja, i ienneʒ vɔʒðeʒ toʒ mɔɫt.

14. Tũnn guojk ʒto tott uks li tokked i ɕuokas li kieɪnɕ, kokk vikkeʒ ieɫlem-sajja, i ted olmuɕetted ij ienneʒ lea, kokk kavneʒ toʒt.

15. Vɔʒɫ'ðuvved kũles-prɔrokɔʒn, kokk potleʒ tiʒje lɔmpas-ʒsiʒij guojm, a sisn sij lieʒ kiʒkeʒ ɕolp.

16. Sien' ʒantaʒ mɔɫt tɪtɕetted sienijt. Kɔpɕaʒ ton, ikk vinn-mũrʒijt ɕũhkoʒ-mistkest ɪli smokvaʒt paʒnontej rɔʒest?

17. Nitt juɫke ʒiʒ mũrr ʒontad ʒiʒ ʒantaʒt; a űuoʒes mũrr i ʒontad űuoʒes ʒantaʒt.

18. Iʒ uoj ʒiʒ mũrr puhted űuoʒes ʒantaʒt, i űuoʒes mũrr puhted ʒiʒ ʒantaʒt.

19. Juɫke mũrr, kũ ij put ʒiʒ puttaʒt, rɔðett i suohpjett toɫle.

20. Nitt sien' ʒantaʒ mɔɫt tɪtɕetted sienijt.

21. Ij ju^kjaⁿč, k^u s^ārn muⁿne : Gospodi, Gospodi, liⁿč
monⁿed a^lm c^ārstva, a tott, k^u teart m^un' a^lm-aⁱš' t^āhtmuž.

22. Ienne^j leaⁿč mⁱnne s^ārnje^tted tonn pie^j : Gospodi, Gos-
podi ! Vaj' mij t^ōn' nomest ertlest ajgij s^ārnajm ? i vaj' mij t^ōn'
nomⁱjn vu^oj'zⁱj^m c^ūrtij^t ? i vaj' mij ton' nomⁱjn ienne^j k^ustna^htem
tujjed tujšijm !

23. I tanna mun sijje s^ārn^am : mun ni ku^oss im tiettaⁿč tie-
nⁱj^t ; monⁿed iers sajja munst, tij zakon^zemmes tuj'sej'.

24. I nitt pijam ju^kja, kie kultural to-lajt' m^un' sq^ri^jt, i kie
eall sienⁱj mⁱlt, ert-nalšemen mⁱlves olmu^jn, k^u tujš^t portes p^ārt' ol'.

25. I v^ūlgij a^lbr, i tⁱrt^ēn j^ōr' i pⁱn^kj^ēn pⁱn^g' i čq^ueven tonn
port ol' i son j^ōrmaⁿč ij ; tonn gu^ojk što son leaj tuj'saⁿč kie^or' ol'.

26. A ju^kjaⁿč, kie kull t^āj^t mun' sq^ri^jt i ij tuješt nitt, leaⁿč
pijmaⁿč ert n^ālla mⁱl'z^emmes olmu^jn, k^u tuješt ižes port v^ūntas ol'.

27. I v^ūlgij a^lbr, i ko^lg' d^ēn j^ōr' i pⁱn^kj^ēn pⁱn^g', i vⁱr^rren tonn
port ol' ; son i j^ōrⁱj i leaj s^ōn' j^ōrmuš šurr.

28. I ku^oss Isus l^ūptij t^āj^t sq^ri^jt, olmo dir^od^etten s^ōn' m^āt-
zemuš :

29. Tonn gu^ojk što son vu^ope^st sienⁱj^t ko^zt v^ālllaⁿč, a ij nitt
ko^zt kirj-kⁱd i fari^sej'.

Kārcant glk^zoš.

Ku^oss son tiermest iⁱjij, s^ōn' mⁱlt p^ūdij ienne^j olmuⁿč^tted.

2. I kⁱč, p^ūdij prok^āzenoj olmuⁿč, komm^ordolij soⁿne i čⁱlkij :
Gospodi, go ton t^ātⁱniz, oajaz mun' puttesma^hted.

3. Isus v^ujkij kⁱd^es, k^ūskij soⁿne, i čⁱlkij : t^ātam, puttesm.
I son vaktiⁿne putta^sm prok^āzest.

4. I ceallhk soⁿne Isus : kⁱč, ni kie^z ie^l' čielk ; a mon', vu^zezht
ižant p^qhpi, i pu^t la^jz, konn p^ākaj Mojsej, sijje v^ūs^zemuššⁿ.

5. A ku^oss monij Isus Kapernauma, soⁿne p^ūdij čuotsaⁿč i
ān^aj sonst :

6. Gospodi ! mun' sluš^šej leašš ku^od^est luotsaⁿč-kobest, i kor-
siⁿne m^ūh^odatt.

7. Isus ceallhk soⁿne : mun poada, tⁱrv^zattam s^ōn'.

8. A čuotsaⁿč vuosta s^ārnaj, čⁱlkij : Gospodi ! Mun im k^ōst-
maⁿč tonn rajja, što ton poa^od'čiz mun' la^j' vuolla ; a čielk ert s^ān',
to tⁱrv^zuvv mun' sluš^šej.

9. Tonn mält što mun leam i pəkolvos ; a qnam saldxajt vuolnan, i sārnam oxti : mon', i son vuolk, i numpa : puode, i son poatt ; i ičcan slušja : tūješt tonn, i tūjašt.

10. Go Isus tonn kulij, soanne vɔrij tervén, i son cilkij ižes mält puodejijt : vujkest sārnam tijje : ni Izrailest im kvnmañč muka vier'.

11. Sārnam tijje : ienneɣ poatt nuɣteɣ goɣren i uorjem-biełt i komleɣ (tuol guɣre) Abrāmın, Isākın i Jəhkijın ałm cārstrašt ;

12. A cārstra ałge lūñčén suohpmañč olkmus sievñdesse ; ta,mpə leañč luojhkmuš i pa nes kuojm kækmuš.

13. I cilkij Isus čuɣtsiñče : mon', i koxt ton vierjiz, nitt i toanne leañč.

14. Pūdiɣ Isus Pieɖar poɣrhte i ujniɣ sōn' vuonnaɣm liešmen pūlle-kobest.

15. I kūskij son' kätte, i pūlle-kopp kūdiɣ son'. I son koccaɣ i slušiz sijje.

16. A goɣtt šontij ieknañč, soanne puktiš ienneɣ cuorhtlinčeo i son vujecht vujəsiɣt sqniɣn, i tırrzoɣttj pūkijt koɣlajt ;

17. Što nitt šontałč, koxt leaj sārmañč pajjel prorok Isajja, kū sārñ : son vqłtij ižes ol' mien' uojnahtmužiɣt, i kuɣntguðiɣt kōbiɣt.

18. Goɣtt ujniɣ Isus pırr ižes ienneɣ olmñetteð, pākaj (uop-surjijt) vūjjeð pajjel nuɣmp pealla.

19. Tanna oxt kirj-kitt pūdiɣ ałtla i cilkij soı ne : Uopseɣ ! mun vuolkam tōn' mält, zoš ton kōz' mon'niɣ.

20. I cealk soanne Isus : rımnıɣn lieɣ vuōñk i ałm loɣtijn lieɣ pieɣss ; a olmo ałgest illeaz kōz' uoje' nıklahteoð.

21. A nuɣmp son' uopsurjijn cilkij soanne : Gospoði ! lūšt mun' oɣtel vūlkeð i rūlkeð ičcan aɣš'.

22. A Isus soanne cilkij : puode mun' mält i kūðe jāmjjeɣt čik-keð ižes jāmjjeɣt.

23. I kuōss son monij vōnse ; sōn' mält vūlken sōn' uopsurveɣ.

24. I kē tanna sōtij šūrr šōññ mierešt, nitt što pajjel vōnas moɣnnēn nōmp ; a son uðiɣ.

25. Tanna sōn' uopsurveɣ pūttēn soanne, cōɣnen sōn' i cılh-kēn : Gospoði ! piešt mienijɣt, mājkešgūðēm.

26. Sārñ son : meɣt tij muka liepped polčč, vāɣn-vierla ? Teð rajest son koccaɣ, kiltij pūñkiɣt i mier' i šontij šūrr kuojlhk.

27. *A olmo tortuššēn i cīlhkēn: kie to-lahte, go pīnig' i mierr jākzölleβ sōn'?*

28. *I kuosss son nu,mp pealla pūdi, Gergesin iemnja; pūttēn so,ņne vuosta kūzt cuorhtla, rūfijn liztma, čerta kūtkes, nitt što ij tūstma ta,ņk vqrōdēn ni kie.*

29. *I kīč, sij kukzōlšgūtten: mī lī tonst tujijt mien' vāras, Isus, Jimmel a,łk? Pūttēz tīre ertlest ajkij mūhced mienij.*

30. *A sienest ku,łken piñnēš ša,łked šūrr čūcco.*

31. *I cuort gnnun sonst: go ton vujezinčiz mienij; to vūlgeht mienij ša,łk-čūcja.*

32. *I son cīlkij sijje: mōnned. I sij liztēn i vūłkēn ša,łk-čūcja. I kīč, pūkk ša,łk-čuoze suohpjođij peack-sajest mie,rrē, i mājken čācca.*

33. *A piñnēj vīclēn; i kuosss sij pūttēn lanna, sarnun pūkk tūj' i tonn līk, kozt cuorhtlaj tūj' šontij.*

34. *I kīč, pūkk la,ņn vīđij vuosta Isu,se; i go,tt ujnēn sōn', gnnun, što son vuolka,łhe sien' iemnest pāro.*

Accant alkzōš.

Tanna son mōnij cōse, vūlkij mašt pajjel i pūdi lannaš.

2. *I kīč, pu,łtes so,ņne luoštānē lā,rv' kōb'la, kū leaj pijmačē tūlj' a,łn. I go,tt Isus ujnij sien' vier', son cīlkij kōb'linē: ton lehčiz ravas, pāriham! kuotjeβ to,ņne tōn' rie,łk.*

3. *Tānn pā,le kuoslea kojn kirj-kīđijn cīlhkēn iččēs: son Jimmel lājht.*

4. *A go Isus ujnij sien' jurtgijt, cīlkij; mōnn guojk tij jurtbe,tted ūuo,zes jurtgijt ižant kūtkest?*

5. *Tōnn guojk što mī lī kiehsamp cīelhked: kuotjeβ tōn' rie,łk, ili cīelhked: kocco, vōttōd?*

6. *A što tij tiedčipped, što olmo a,łgest lī vālt iemnej a,łn rīkijt kūtted (tanna sārñ kōb'linē): kocco, vālt ižant tūlj' i mōn' koatsant.*

7. *I son koccaj, vāltij ižes tūlj', i vūlkij koattaš.*

8. *Olmo, kozt sij ujnēn tonn, tortuššēn i kīhtēn Jimmel, kū leaj antānē olmijt muka vālt.*

9. *Kuosss Isus tu,đ' go,rrēn vōttōđij, son ujnij olmo ormen i pošlin kōpčēn, nōmmed milt Māhtvej, i sārñ so,ņne: puōde mun' milt. I son koccaj i vūlgij sōn' milt.*

10. I kuõss Isus ištej pörred porte,st, ienney mitta:red i reak-
linčed pūdi,j, i ištneñ sōñijn i sōñ' uopsurjij guojm.

11. Ko farisej' tonn ujnēñ, sij cilkēñ sōñ' uopsurjijt: monn
guojk tien' uopsej porr i jukk mitta:rij guojm i reaklaj guojm?

12. Isus tann kulij i sijje cilkij: tircas olmijt pūr'nej' ij bēd',
a kopp-olmijt.

13. Monneð, uopsurveð, mī tātt lī: lā:vreðvūde tātam, a im tāt
lajzijt. Tonn guojk što mun pūttēñ ko:ħēð im vūjk olmujt a reaklajt
kajdottem vāras.

14. Tanna puotteβ so:ñne Orvan uopsurvoj', i sārneβ: monn
vāras mij i farisej' pa:szep ienney, a tōñ' uopsurvoj' ieβ
pa:zeht?

15. I cilkij sijje Isus: uojjeβ vaj ieβ peacluššed najm-kuoð'
a:lg, konn sienij guojm lī vūntem? A puotteβ piejv', kuõss siene:st
āñ'sett vūntem, i tanna ālkeβ pa:szed.

16. I ni kie ij tūñ uo:mm assej' pā:štñahtem lījnīñ; tonn
guojk što öttest tūñmañč kišk uo:mm as:jest, i rajk veal šu:reamp
leanč.

17. I nitt-še ie:tt vallo vōrs vēñ' uo:mm viere sīze; a ieres nalla
uo:jjēβ' viere kiškjed, i vinn pūkk kolk, i viere pūkk tōrmjeβ'. A vōrs
vinn vālett ott viercij sīze, i sij kūzto līñēñ čabōñ.

18. Kuõss son sijje tann sārñaj, pūdi,j so:ñne šurr olmuñč,
kommōðolij so:ñne i cilkij: mun' nījt a:tt jā:meš'vūdi,j; a puoðe,
peje sōñ' ol' kiðant, son leanč ielmen.

19. Koccaj Isus, vūlkij sōñ' milt i sōñ' uopsurvoj'.

20. I kič, nīzan-olmuñč, kū leaj kūztemplo:je ēkkeð pūcmen
vōrr-kolkmužest, pūdi,j sie:lg'-bie:lt i kūskij sōñ' aze-rearna.

21. Tonn guojk što son sārñaj ižes vāras: što kūskiem sōñ'
as:rijt, to tanna mun tirczuvam.

22. A Isus kōvēs, ujnij sōñ' i cilkij: iel' ravsīñē, nījtñam!
tōñ' vierr tōñ' pīstij. I nīzan-olmuñč teð' vuorest šōñdi,j tircas.

23. I go:tt Isus pūdi,j šurr olmo perhte i ujnij ūurkej ūurgem-
mūrijñ i olmujt suohpōðtem;

24. Cilkij sijje: līzted olgus; tonn guojk što ij jāmañč nījt, a
oatt. I sij lūññun sōñ'.

25. A kuõss lijjēñ olmo vūlkzañč; son monij sīze, va:ltij sōñ'
kiðest, i nījt koccaj.

26. I vūlgij sa:k tonñ bajas pūkk tonñ iemne milt.

27. Kuo_{ss} Isus monij tu_d go_{rren} ; sōn' mält pū_{tten} kū_{zt} ča_{lm'}žemmes i kuk_{zo}llēn : lē_{žčēž} mijje lā_{rved}, Isus D_{avid} a_{lk} !

28. A kuo_{ss} son pū_{dij} po_{rhte}, ča_{lm'}žemmes pū_{tten} so_{nne}. I sār_n sijje Isus : osk_{be}tte_d, ie_{pped}, što mun o_{ajam} tojt tū_{žed} ? Sij sār_{než} so_{nne} : oskepp, Gospo_{di} !

29. Tanna son kū_{skij} sien' čē_{lmij}, i cī_{lkij} : tien' vier' mält i lea_{nč} tijje.

30. I ā_{vnēn} sien' ča_{lm'} ; i Isus cī_{lkij} korsi_{nne} sijje : kī_{hced}, što ni kie ij tie_{d'če}.

31. A sij go_{lū}ten, vū_{lkzen} sa_γ pū_{kk} tē_n iemne mält.

32. A kuo_{ss} sij vū_{lkēn}, tanna pu_{htēš} so_{nne} nū_{žčma}htem olmo, cuorhtla.

33. I kuo_{ss} cuorht lea_γ vuj_žā_{nč}, nū_{žčma}htem q_{lgij} sār_{ned}. I olmo to_{cttož}ošgū_{tten}, cī_{lhkēn} : ij lī_{nč} ni kuo_{ss} muka itmuš Izraē_{lest}.

34. A farisē_ž sār_{nun} : son vuj_žal cū_rtij_t cū_rtij_šuremuz' sām_{aj} guojm.

35. I vō_{ttodij} Isus pū_{kij} lō_{nnij} i sij_{dij} mält, uo_{pe}st sien' sin_{ag}o_{rijn}, sār_{nint} cār_{stva} jevan_{geli} i tī_rv_{zo}ttij ju_{kke} kobest i uo_{jna}htemvū_{dest} olmu_{jt}.

36. Go_{tt} son u_{nij} ienne_γ olm_{nē}tte_d, son šq_{liš}t sienij_t, što sij lej_{jen} vī_{sma}nč i pī_{dkna}nč, go_{tt} lā_{mpas}, ko_{jn} ie_{-lea}γ pi_{nēj}.

37. Tanna sār_n i_{žes} uo_{psur}jij_t : lejp_{-sū}jne_d ienne_γ, a čū_{pje}tte_d vā_{nas}.

38. Tō_{nn} guojk ā_{nne}d jā_rv_v-sū_jnij zo_zjen', što son cū_{lk}za_{hč} čū_pjij_t i_{žes} jā_rv_v-sū_jnij_t.

Lo_γant q_{lk}zoš.

I son kočē_{aj} i_{žes} kū_žtemplo_{kk} uo_{psur}je_{tte}d i o_{ntij} sijje vā_{lt} tō_rhkmas vuj_ši_{oj} ol' sienij_t vuj_žem vā_{ras}, i lō_{hced} ju_{kke} ko_b i ju_{kke} uo_{jna}htemvū_{de}.

2. A tō_{kk} lie_ž kū_žtemplo_{kkēd} apostolij_n nom' : vūs_{mus} Sīm_{man}, kohē_{ma}nč Piedrē_n, i Uo_{ntre}j, sō_{n'} vī_{lj}, Jāk Ze_{vedēj} a_{lk} i Or_{van} sō_{n'} vī_{lj},

3. Illip i Var_{folomēj}, Fomm i mī_{ttar} Mā_{htvej}, Jāk Al_{fej} a_{lk} i Le_{rvej} kohē_{ma}nč Fa_{dijēn},

4. Sīm_{man} Kananit i Iu_{da} Iskariot, kū i o_{ntij} sō_{n'}.

5. Tājt kūẏtemploj' vūlkeht Isus, kältij sienij̃t i sārnej̃: tij ielled̃ monned̃ törtmas olmujt vār' milt i ielled̃ monned̃ Samarij̃ lanna.

6. A monned̃ ovtel Izrail pört' kātmañc lāmpsij gorra.

7. I kuoꝛss tij vōttoðbeitted̃, sārned̃, što ałm cārstvo pūðij ałtla.

8. Kopp-olmujt lohced̃, prokās-kob'łajt puttesmaħted̃, jgmm-olmujt ealẏekked̃, cūrtij̃t vuj'ẏekked̃. Uoꝛstẏanna vqłtij̃t, uoꝛstẏanna i aꝛted̃.

9. Ielled̃ vāłted̃ mūeldant ni kołł', ni silp', ni viesk', ni poak-nijðant,

10. Ni vūsij̃t vgarro, ni kūẏt asseẏ, ni kāmgiyt, ni suoꝛnp'. Tonn guojk̃ što tuj'šej-olmuñc gñeaht porttemmušše.

11. Konn tij lanna ili sijte monbeitted̃, koꝛčced̃, kie tāð' pāj-kest lī gñeẏej, i toꝛ' kuotje,kked̃ tonn rajja, konn tij vūlg' ieppeð.

12. A kuoꝛss tij monbeitted̃ poꝛhte, tīrvẏotted̃ sōñijn, sārned̃: tīrv tānn poꝛhte.

13. I goꝛtt tātt poꝛht leañc gñeẏej, tanna poatt tien' mīrr sōn' ol': a illiñc gñ'ẏej, tanna tien' mīrr kqccas tijje mqst.

14. A goꝛtt kie tienij̃t ij vqłtñe i ij kūłtliñc tien' sagij̃t; tanna līẏted̃ tonn pōrtest ili laꝛnest i pušted̃ jūlkijðant vūntsest.

15. Vujkest tijje sārnam: kieħpsamp leañc Sodom i Gomorra iemñja sūtt-piejvest, monn tonn lanna.

16. Kič mun vūlkẏolam tienij̃t go lāmpsij̃t koꝛske čolpij: i nitt lehčbeitted̃ juꝛtej goꝛtt kūvd', i małkẏemme -jññg' go gōlub'.

17. A vqꝛ'durved̃ olmujn; sij lñčñ aꝛted̃ tienij̃t sūttottem sojij̃t, i iẏšes sinagōgijn tienij̃t kubošẏuoꝛtteß.

18. I lñčñ vīkked̃ tienij̃t šurr olmij̃t i cqrij̃t mun' ẏuojk̃, uoꝛpesvūð' gieččen sienij̃ i törtmōzij̃ ovd̃est.

19. A kuoꝛss tienij̃t aꝛtešẏuoꝛðett, ielled̃ peacluẏ, koẏt ili mojt cielhked̃; tonn guojk̃ što tonn pāł' antañc leañc tijje, mojt cielhked̃.

20. Tonn guojk̃ što ieppeð tij liñc sārned̃, a tien' aıš' vujñas leañc sārned̃ tienij̃ sišn.

21. A vīł ant vīłjes sorma, i aĵc ałges; i vūłkeß pārna iẏšes šonteij̃ ol', i jām'deß sienij̃t.

22. I pūkk kūñtešguðett tienij̃ ol' nien' mun' nom' guojk̃; a kū kīršij̃ kieıš' rajja, leañc peastañc.

23. A kuoꝛss āłkētt vuj'ẏed̃ tienij̃t oẏted̃ laꝛnest, vīčced̃ nuꝛnp

lanna. Vujkest tije sarnam : ieppeð kårken Izraël loannijn pirr monned, a goitt poatt olmo pårn.

24. Uopsurrej illea šureamp uopsejjeð i slušsej ij šureamp ižes šurreð.

25. Leañc uopsurja, goitt son lehç uopsejjijnis ört nälla, i slusja, goitt son lehç ižes šurijn ört nälla. Goitt porht ʒo,žjin ko,čsis Vielzevulin, tonn veal' ču,rtamp nemsolètt son' kuotlajt.

26. Nitt ielleð polleð sienijn : illea ni mī peajht tūjijt, kū rehç-jehèe ij, i čikjurma illea ni mī, kū ij lehç tiettañc.

27. Mojt sarnam tije sievñðozest, tonn sårned čuv' bāl', i mojt pealja kulbètteð, sårned la,rij ałn.

28. I ielleð polleð tojn, kokk ro,ñk ko,ntež, i jñk iež uoj ko,nted ; a polleð ienamp test, kū oajj i jñk i ro,ñk māj-keð ādest.

29. Vaj' mīkjež kūzt u,cc lonta ört mirv teaŋga vuosta ? I ij jor' ni oxt sienest iemnja tien' a,ž' pākzanna.

30. A tienest i rūpt uojrest pūkk liež lokmañc.

31. I ielleð polleð : tij lieppeð pu,reamp ienne, u,cc lo,nt-ñe,tted.

32. Nitt ju,kja, kie mun' tomtsall olmij ordest, tonn i mun tomtsalam iččan a,łm-a,ž' ordest.

33. A kie peaktodiñc munest olmij ordest, sonst i mun peaktodam a,łm a,ččan ordest.

34. I ielleð jurteð, što mun pū,tttem pu,hted mīr' iemne ol ; im poattañc mīr' pu,hted, a mīk.

35. Tonn guojk što mun pū,tttem olmo rā,tked a,žses pa,ro, i nījð iensēs, i ma,ñe vuonmestes.

36. I vuostliñcēn olmñe lñcēn ižes kuotla.

37. Kie sqbašt a,žes ili iennes ienamp munned, ij q,neht mun' ordest ; i kie sqbašt a,łges ili nījðes ienamp munned, ij q,neht mun' ordest.

38. I kie ij rā,lt rīstes, i ij rū,łk mun' mīlt, tott ij q,neht mī,ñne.

39. Kū jñkø,s q,arēð, kāðahť sōn' ; a kū kāð'zañc lī jñkø,s mun' guojk, piññ sōn'.

40. Kie tienijt vālt, i vālt i mun' ; a kie vālt mun', i tonn vālt, ku mun' vūlgeht.

41. Kie vālt prōrok, prōrok no,ñme, so,ñne leañc prōrok lajž-

muš; i kie vālt vujk-olmo, vujk-olmo noņnest, soņne līncēn vujk olmo lajž'.

42. I kie jugaht ert tājn u,ezajņ ertijn napiņ kolm ēā,š', uop-survoj' nomest; vujkest tīje sārnam, ij kādže ižēs lajžijt.

Ožtemplozant alkžoš.

I kuos,ss Isus jōskij ižēs kūžtemploj', uopsurje,tted mā,žem-men; vūlkij toņpe nuņp sajja uopseō i sārned sien' loņniņ.

2. A Orvan, kuos,ss son sievēs sajest kulij Xristoz tūjijt, vūlgeht kuohas ižēs uopsucijijn,

3. Cie,lhkeō soņne: Ton leaž a,li ikk, ku bitt puo,tted, vaj' mīje bitt nuņp vūrteō?

4. Cūlkij sijje Isus vuosta: monned, cielhkeō, Orne, mōjt kul-be,tted i ujnbe,tted.

5. Ča,lm'žemmes šontež ujnjen i lohkož vā,ncež, prokāz-kōbla puttesmež i kul'nahtem kulōžuo,ttēž, jamm-olmo calsolež i vajraš sārnež šīž sgrījt.

6. I tott lī oazlōs, kū ij līnce mun' bajas vier'zañč.

7. Nu kuos,ss sij vū,lkēn, Isus a,lgij sārned olmījt Orvan ba-jas: mōjt tij vardiņt pu,št sajest kīhčmen? Vaj' olk-suņ, pīņgīn līk-žollemm?

8. Vaj' mōjt vgrōiņt kīhčmen? Vaj' olmo, toē'nahtañč sū,p-pēs qsgij guojm? Kokk q,anneb sū,ppē; qsgij, lūtjeb eqr' šūrr portījn.

9. Vaj' mōjt vardiņt kīhčmen? Vaj' prōrok? Dā, sārnam tīje, i šū,reamp prōrokkeō.

10. Tōnn mīlt što son lī tott, konn vāras lī kīrjzañč: kīč, mun vūlkžolam ičēan ieñkal tōn' kās'r' o,pte, kū valmašt tōn' vār' tōn' o,pte.

11. Vujkest sārnam tīje: nīzan-olmījn šontjijn ij čuōñčlañč ni kie šū,reamp Orvan ristje,tted; a u,emus a,lm cārstvest lī šū,reamp sōnned.

12. A Orvan rīstej' pījvijn tānn rajja a,lm cārstva valtaj sā-maj guojm, i kokk q,annež sāmajōis, ro,ņjež sōn'.

13. Tōnn guojk što pūkk prōrok i zqkon sgrnūn ovtel Ov-van rajja.

14. I go,tt tij tātnēppeō vā,lteō, son lī Ilj', kōz bēdij puo,tted.

15. Kie,št liež pielj' kulleō, q,nn kull!

16. A kiejn mun pëjam tänn pülvdöŕ ört nälla? Son li ört nälla pärnaj guojm, kokk orreb jötkšést, i kövseb ižės toŕružij gorra,

17. I sārneβ: mij tijje űurgajm űurkem-mūrjn, i tij iepped sīrmañč: mij lavlöm tijje peacluššem larlajt, i tij iepped reakmañč.

18. Tönn milt što pūdij Övvan, ij pör' da ni juŕ ij; i sārne,tt: sön' sisn li cuoŕht.

19. Pūdij olmo pāŕn, porr i jukk; i sārne,tt: kīč tätt olmuñč, kū porr i jukk vën', mīttarij i reaklaj tomdas olmuñč. I mülevvütt li vujkjañč ižės pärnaj guojm.

20. Tanna son aļķij sieŕted loŕnajt, kojn leaj son' sāmmed ienamp vūz'ŕañč, tönn guojk što sij ieβ' kajđotmañč.

21. Nuoŕss toŕne leañč Xorazin! űuoŕss toŕne Vifsaida! Tönn guojk što go,tt Tīrest i Sidonest vūz'ŕañč līkkus sām', kokk lieβ tienest vūz'ŕañč, to tula sij līkkus kajđotmañč viercijn i kunijn.

22. A tijje sārnam: Tīrre i Sīdona kiepsamp leañč sūttem piejvest, go,tt tijje.

23. I ton, Kapernaum, kū leaŕ pajj'nañč aļm rajja, ton jōraŕ volas ād' rajja; tönn milt što, go līkkus Sōdomest vūz'ŕañč sām', rokk lieβ vūz'ŕañč tön' sisn, to son kūtjañč lēhč tārmjeñč piejr' kajja.

24. A sārnam tijje, Sōdom iemnja leañč kieħpsamp, go toŕne.

25. Tönn pā,ļ' Isus veal' sārnej i cīķij: Tön' kītam, Aīččan, aļme,št i iemnejest šu,r'mus! go,tt ton pīhtij tänn mīlvijn i ju,rtjijn, i vūz'ŕij tönn u,cc pärnajt.

26. Nitt, aīžnam, tönn guojk što nitt leaj tön' šīŕ tāhtmuš.

27. Pūkk li antañč mīŕne mun' aīžest, i ni kie ij tīd' aļg', go,tt aļč; i aīš' ij tīd' ni kie, go,tt aļķ, i kieŕ tāht aļķ vūz'ŕed.

28. Puoŕted mīŕne pūkk tujla i kokk liepped lōŕšs kū,ndej', i mun vuoñdam tienijt.

29. Vā,lted mun' keassas ižant čāpŕe, i uoŕsuved munst: tönn guojk što mun leam lā,ved i suonn kū,tkijnan; i kovneβted šīŕ ealmuž ižant jīñķijt.

30. Tönn guojk što mun' keassas li šīŕ, i nuo,tt mun' li kieppēs.

Kūxtemplojant qlkzoš.

Tonn pāl' monij Isus pajjel kalvañc peald' sūvet; a sōn' uopsuvvoj' lējjēn néalkmañc i qlken kiškeð sujn-lqðvijt i pōrred.

2. Farisēj' kuoss sij ūjnēn tonn, cīlhkēn soņne: kīč, tōn' uopsuvvoj' tūj'seβ tonn, monn ij šit tūjšēð sūvet.

3. I son cīlkij sijje: vaj' tij ieppeð lokmañc, mojt tūjišt Dāvid, kuoss son leaj néalkmañc ičē i tōkk, kokk lējjēn sōņijn ōrtest?

4. Koxt son monij Jimmel pōrhte i pōrij vūzxañc lijbijt, kojt, ij šiehtmañc soņne pōrred ni tōjt, kokk lējjēn sōņijn, a ōrtijt papijt?

5. Ilī tij ieppeð lokmañc zāk'nest, što sūvxij milt pap cierkvest ielleβ sūvett vuosta, paj-se sij ieβ leax viepre?

6. Nu sārnam tijje, tāst lī tōtt, kū lī šureamp cierkvetted.

7. Go tij tied'čeppeð, mī tātt lī: lārvēdvūd tātam, a im lajχijt, to ieppeð rier'χehēbetted vieχzemmes olmujt.

8. Tonn guojk što olmo aļk lī šurr sūvett aļn.

9. I kuoss son vūlkij taņpet, monij son sien' sinagōkke.

10. I kīč, taņpe leaj olmuñc, kon olmušt leaj košk kīt; i kočēš Isusest, sōn' rier'χem' vāras: oajj, ij loxced sūv'χijn?

11. Nu sonn cīlkij sijje: kie tienest kiest lī oxt lāmpes, gojt son sūvett jorr ārta, ij vālt di ni kiež ij sōn'?

12. A monn riert lī olmuñc pucreamp lampsetted! I nitt oajj sūvxij milt tūj'sēð pūre.

13. Tanna son sārñ tonn olmūe: vujke ižant kīd'; i son vujgij, i šondij kūt tīrvas gojt nuņp.

14. A farisēj' liχtēn olgus i kosknēs juartēn sōn' vuosta, koxt sōn' majkeð. A Isus tiðist i vūlgij toņpe.

15. Sōn' milt vūlkij ienneχ olmūēttēð, i son tīrvχottij sīnijt pūkk.

16. I kīdij sīnijt sārñmen ižes bajas.

17. Što leañc nitt, gojt lī sārñmañc pajjel prōrok Isajja, kū sārñ:

18. Kīč, mūn' pāhkōm-pārn, konn val'sēm, šqβ'sañc mun' pārn, koz mun' jīnk ājast pūrijt. Mun pējam ičēan vujņas sōn' ol', i son tūjašt sqγ' sūd' bajas olmūjt.

19. Son ij sārñ vuosta, ni kukzol ij, i ni kie ij kul' jōtksiņ sōn' jīn'.

20. Kosk-murtem sujn son ij murd', i sūvc-pācsijt son ij čac-keð, konn ij pušt oajhtmuž sūtte.

21. I sōn' nojme tōrtmōs olmo oskešguotteβ.

22. Tanna puhtēs sojne cuorhtla čaļmžemmes i nužčmahtem; i tūvčotij sōn' nitt što čaļmžem i nužčmahtem qļgij sārned i ujnēð.

23. I tūvššēn pūkk olmo i sarnun: vaj' tātt lī Xristos, Dq-við aļk?

24. A farisēj' kuoss sij kuļlēn tānn, cīlhkēn: son ij vujeht cūrtijt iešes nālla, go Vielzevul', cūrtij šur' muz sāmaj guojm.

25. A Isus, kū tīðij sien' jurtkijt, cīlkij sijje: juške cārstva, kū ratkij īčnis, leaņč kuras; i juške lojnn ili porht, kū ratkij īčnis, ij līņče čuonēð.

26. I gojt sātana sātana vujajt, nitt son ratkij īčnis: kojt tanna čuonē sōn' cārstva?

27. I gojt mun Vielzevul' sāmaj guojm vuj'žam cūrtijt, to tien' aļg', kienn sij sāmaj guojm vuj'žēβ? Tonn mīlt sij līņčēn tijje suðjen.

28. A go mun Jimmel sāmaj guojm vuježam cūrtijt, to tanna pūðij tijje Jimmel cārstva.

29. Ili, kojt oajj kie mōnnēð sqmjēs olmo porhte i sōn' ealajt vāļteð, gojt ortel ij kor' sqmm-olmo? i tanna qnest sōn' porht-sisko.

30. Kie ij leaž munijn, tott lī mun' vuosta, i kie ij kōpē munijn, tott pīðgaj.

31. Tāð mīlt sārnam tijje: juške riehk i lajhtmuš kuotjeβ olmij; a lajhtmuš vujņas vuosta ij līņče kuottaņč olmij.

32. Kie cealhk sān' olmo aļg ol', kuotjeβ sojne tokk rieč; a kie cealhk Pašs-vujņas ol', tokk rieč ieβ līņče kuottaņč nī tāð aļmest nī tuð'.

33. Ili tānn mūr' lokbēteð šīr mūrren i sōn' šantajt šīknen; ili lokbēteð mūr' ūošsen i sōn' šantajt ūošsen; tonn guojk što mūr tīðett šantaj mīlt.

34. Kūvð' šontus: kojt tij uojbēteð sārned šīr sqrijt, go tij lieppeð pakk? Tonn guojk što kūtk' tīvðasvūðest ūaļm sār.

35. Šīr olmuņč puht šīr ealajn šīknij; i ūožēs olmuņč poht ūūzijt ūožēs ealajn.

36. A tijje sārnam: juške pušt sānest, konn cīelhkeβ olmo, sij aņteβ sāne vuosta sūð' piejv'.

37. Ižant sagijñ vujkdužax i ižant sanijn linčix vier'xurma.

38. Tanna kuolea-kokk kirj-kidijn i farisejijn cilhkin: Uopsej! Tātčep mij tonst ujnəd vūzžemuž.

39. A son cilkij sijje vuosta: ŋuožes i riehk-tuž'sej pūlvdōkk occ vūzžemuž, i ij antōd soņne iešres vūzžemuš, go prōrok Iōna vūzžemuš.

40. Goitt Iōna leaj vāllas čocj' sisn kolm piejv' i kolm ej', nitt i olmo alk leańc iemne kūtkest kolm piejv' i kolm ej'.

41. Ninevitla koccollēβ sūd' vāras tājn pūlvdōjñ i son' sūdeš-guojteβ; tonn guojk što sij kajdōttēn Iōna sagijñ.

42. Sōvj'-goj' carica koccall sūd' vāras tājn pūlvdōjñ i sūdeš-goatt sōn'; tonn guojk što son pūdij iemne rajijn kulleđ Solomon mīlovrvūda; i kič tāšt lī šuareamp Solomonned.

43. Kuoss liežt tōrtmas vujñas olmust, tanna vōttatt čāž'-žemmēs pajkij mīlt, occ vuōññem-saj' i ij kovn.

44. Tanna sārñ: mun māccam mōst iččan porhte, košt mun vūlkēm: i kuoss son poatt, kāvn sōn' kuras, i lī pāšmańc i riev-lahtańc.

45. Tanna vuolk, i vālt mīldēs kiččem nuñbijt vujñsijt, ŋuož-zeamp iččēdes, i čakkeb sij toj i ieļlēβ tampeđ; i lī tonn olmnje mañ muńc ŋuožzeamp axtmuńcēđ. Nitt leańc i tānn ŋuožēs pūlvdōkke.

46. Nu'kuoss son veal' sārñaj olmijt, sōn' ieññ i vīlj' čuńčun olkem-bieļt, i tghtun sōññ sārñēđ.

47. I mutam cilkij soņne: kič tōn' ieññ i tōn' vīlj' čuońčēβ olkem-pieļt i tāhteβ sārñēđ tōññ.

48. A son cilkij vuosta, sārñja: kie lī mun' ieññ? i kiekk mun' vīlj'?

49. I vūzeht kidijnis ižes uopsurjij ol', i cilkij: kič, tāšt lī mun' ieññ i mun' vīlj'.

50. Tonn guojk što kie alk ieļlēđ mun' aļm-aļš' tāhtmužiñ mīlt, tott lī mīñne vīlj i uoļpēn i ieññ.

Kolmōplojant alkžoš.

A tonn piejv' līvtij Isus portest i ištij mierr-gūrre.

2. I koakkañ soņne iennej olmnēttēđ, nitt što son mōñij con-se, i ištij; a olmo pūkk čuńčun rīndest.

21. A illeaz sonst uoantes, i son illea raras; kuo,ss šant peacel ili vuj'žemuš sār'n' guojk, son vaktiñne vier'žuvr.

22. A kū leaj kalvañč čohkem-müstikij ko,ske, lī tott, kū kull sār'n', a tānn ałm vūll i vāptogrūd' vuj'žolmuš takp sār'n', i son lī šantajā.

23. A kū leaj kalvañč šīr iemnej ałn, lī tott, kie kull sār'n' i qntašt, kū i lī šantaj-guojm, nitt što muta poht šantajt čuotliñče, a ie,res kuttlo,g'liñče, a ie,res poht kolmlo,g'liñče.

24. Nu,mp ārvdoz son sijje sār'naj, i cīlkij: ałm-cārstva lī ort'-nālla olmījn, kū ko,lvij šīr kalrmužijt ižēs pīlto.

25. A kuo,ss olmo ūttēn, pūdij sōn' vuostlañč i ko,lvij ūuo,zēs rā,z' pšenica,j ko,ske, i pāro vulgij.

26. Kuo,ss šonōij sūjn i idij šant, tanna idij i ūuo,zēs rā,ss.

27. Nu pūttēn zo,zjen pākolvoz, i cīlhkēn so,nne: šurr olmuñč! Īkk ton šīr kalrmužijt kalvañč ižant pīlto? Ko,st šitt pūttēn to, ūuo,zēs rā,z'?

28. Nu son cīlkij sijje: vuostlañč tūjišt tonn. A pākolvoz so,nne cīlhkēn: tātnīz, mij vūlkep, vāltep sīnījt pāro?

29. A son cīlkij: im tāt; što tij, kuo,ss tij vāltbēttēd ūuo,zēs rā,z', iepped rā,čē pšenica ortest sīnīj guojm.

30. Kūttēd ortest šontēd sijje tott i nu,mp čūzpem rajje; i čūhpem bā,l' mun cealkam čūhpījt: kōpčēd ortlest ūuo,zēs rā,z' i korred sīnījt tohken, puo,ltem vāras; a pšenica kōpčēd mun' ajhta.

31. Ie,res ārvdoz son sijje pījij, cīlkij: ałm cārstva lī ort'-nālla gorčica siemaj, konn olmuñč vāldij i ko,lvij ižēs pīlto.

32. Kū lī ūemus pukij siemaj, a pajdēkke, kuo,ss son šant, lī šū,reamp pukij šontij, i čūñčzuv mūrren, nitt što puo,lte,3 ałm lo,nō' i kātčotte,3 sōn' ūrsij vuolla.

33. Ie,res ārvdoz sijje cīlkij: ałm cārstva lī ort'-nālla vā,šn tajknin, konn nīzan-olmuñč vāltij i pījij kolm mearra jārvēd, konn rajja ie,3 pūkk kūczañč.

34. Pūkk to-lajte Isus sār'naj olmujt ārvdossēn, i ārvdozija ij sār'nañč sijje;

35. Što leañč te,ō' mīlt, mī lī sār'nañč pajjel prōrok, kū sār'n: mun ārvdozijn a,p'ōam ičēan ūā,lm', sār'nešōādam tonn, mī leaj peajhtañč tānn ałm' siejtem rajest.

36. Tanna Isus lū,štij olmījt i monij po,rhte. I pūttēn so,nne

sõn' uopsuvvoj' i cilkkin: cielek mijje ärvdoz peald' nuo,zes rä,zs rāras.

37. A son sijje cilkij ruosta: kũ kalv šij kalvmužijt, lĩ olmo a,lk.

38. Pealt lĩ tätt a,lm; šij kalvmuž lie,ß cārstra a,lq'; a nuo,zes rä,ss lĩ törtmoz' a,lq';

39. Vuostlañc, kũ sinijt ko,lrij, lĩ cuo,rht; cūhpmuš lĩ tänn a,lm' putmuš, a cūhpoj' lie,ß ieñkal.

40. Tänn milt go,tt kōpčē,tt nuo,zēs sujnijt i tōljin puo,ltett, nitt leañc tänn a,lm' puttem pā,le.

41. Vūlgaht olmo a,lk ižēs ieñklijt, i sij kōpče,ß sōn' cārstvest pūkk vuj'zolmužijt i kokk ielleß zākon ruosta;

42. I suohpeß sinijt toll-kirkna; ta,mbet leañc reackmuš i pā-nij-guojm käckmuš.

43. Tanna vujk-olmo cūvne,ß, go piejr, ižēs a,i,ß' cārstvest. Kiest lie,ß' pie,lj' kulleo, q,inn kultal!

44. Veal: a,lm-cārstr lĩ ovt nālla peajht-calajn, kũ lĩ pealdest kāhtañc, konn olmuñc kovnij i pijtij, i rāmmest sōn' vāras mann i mieck pūkk, mĩ sonst lĩ, i oast tonn pealt.

45. Veal: lĩ a,lm-cārstra ovt nālla kā,hpjōzin, kũ oce šij zemēu,ijt;

46. Kũ, kuo,ss kovnij ovt kālšēs zemēu, vūlkij, mĩrij pūkk, mĩ sonst leaj, i ū,štij sōn'.

47. Veal: lĩ a,lm-cārstra ovt-nālla nūtijn, kũ lĩ suohpma mie,rre i vālt ju,kke-nalšem külijt;

48. Konn, kuo,ss son šōndij tīvt, kīssīs rīntu, di ištīs i kōpčīs šij (külijt) q,štja, a nuo,z suohpjēn pāgo.

49. Nitt leañc tänn a,lm' putmen: vū,lke,ß Ieñkal i rā,tke,ß pāss-olmijt vujk-olmijn pāgo;

50. I suohpje,ß toll kēckna: i ta,mpe leañc luo,jhkmuš i kā,ckmuš pānij guojm.

51. I kō,žij sinest Isus: qntšijt, iepped tänn pūkk? Sij sārneb so,une: qntšim, Gospodi!

52. A son cilkij sijje: tänn milt lĩ ju,kke kirj-kitt, uopsañc a,lm-cārstro, ovt-nālla xo,zjenijn, kũ kuont olgus ižēs call-ajtest ovt i uomm.

53. I kuo,ss Isus lūptij tājt ärvdozijt, vū,lgij ta,mbet.

54. I kuo,ss son pūdiij ižēs a,i,ße-iemnja, son uopēst sinijt sīn'

sinagogin, nitt što toŕ'zuššén, i sarnun : koŕst soŕnne muka málvès-rütt i sām' ?

55. Vaj' son perht-čiep' ałk lī ? Vaj' sōn' ie,nn kohčaj' Māri-jenn, i sōn' vīl'j' nōmmed mīlt Jāk i Iōsij, i Sīmnan i Iuda ?

56. I vaj' sōn' uoŕpen' pūkk lieβ mīnīj košekst ? Koŕst tanna soŕnne tākk pūkk pūttēn ?

57. I vier'zuŕvén sonst. A Isus cīlkij sijje : illea prōrok iers sajest cīstȳa, go īžes ačȳ'-iemnjest i kuoδ'ses.

58. I taŕmpet son ij tūj'sānč ienneŕ ujnahtem tūjijt sīn' riere-žemvūd' guojk.

N'ieljēmployant qłkȳoš.

Tōnn pāle nielj'-vāldlańc Irod kulij sqrijt Isus bajas,

2. I cīlkij īžes pąkolroziȳt : tātt lī Orvan rīsteȳ ; son callaj jāmjij goŕrēn, i tōnn guojk ujnahtem tūj' tūj'survež sōnijn.

3. Irod vqłdij Orvan, kōrij sōn' i pėjij sieŕnės sajja Irodiada guojk, Illip, īžes vīl'j' kqppeȳ guojk.

4. Teo' mīlt što Orvan sārnej soŕnne : ij šit toŕnne iełled sōnijn.

5. I tātaj koŕnted sōn', a polij olmijn ; tōnn guojk što sōn' lołkkeš prōrok sajja.

6. A kuoŕss prāznjuššēš Irod šontem-pieȳv, Irodiada niȳt sīrij kūssij bāł', i mīldij Irod soŕnne.

7. Tōnn guojk son Jimmel-sqnin oštij soŕnne aŕnted, līšša son moȳt ānałč.

8. A son iennēs māȳzemmed mīlt cīlkij : aŕt mīŕnne tāst jūo' ałn Orvan rīsteȳ' uoȳv'.

9. I vīrij cȳrr peacla ; a Jimmel-sān' guojk i toȳ guojk, kokk ōrrun sōnin, son pākaj aŕnted soŕnne.

10. I vūłkeht Ornest uoȳv' cūłped sieŕnės-pōrest.

11. I pułhtiš sōn' uoȳv' jūo' ałn, i oŕntiš nīȳte, i son vīȳij eannaš.

12. A sōn' uoȳsurvoj' pūttēn, vqłtēn sōn' rołūȳ, i rūłkēn sōn' ; i vūłkēn i vīkkēn sqȳ' Isuse.

13. I kuoŕss Isus kulij, vūłȳij toŕmbet cōnsēst puȳst pajhka oȳto ; a olmo kuoŕss kułlēn tōnn, vūłkēn loŕnnijn vānȳnēlle sōn' mīlt.

14. I kuoŕss Isus līrtij olȳus, son uȳnij ienneŕ olmnētted ; i šȳłišt sīnīj i tīŕvȳoŕttij sīn' uoȳ'nahtmijt.

15. Nu kuo^{ss} šondij ieknač, pūtten so^{nne} sōn' uopsurvoj, i cīlkhēn: pājhk tāst li pust, i pāll lī maⁿñēd: lūšt olmījt, što s^o vuolg'čēn sijōijt, i oastēn īzijōis pormuž.

16. Nu Isus cīlkij sijje: illea mōnn guojk sijje cūlke^d; t^o aⁿte^d sijje porre^d.

17. A sij sārneb so^{nne}: mānest tonn vie^rt lī tast vīt lejb' kūzt kūl'.

18. Son cīlkij: po^hte^d mīⁿne tī^re sīnījt.

19. I pākaj olmījt īste^d rāz ol' i kuo^{ss} son vq^ltij vīt lejb' kūzt kūl', kīčest alma, son loslāvīj, lījbījt murdij i oⁿtij uopsurvojij a uopsurvoj' oⁿtēn olmījt.

20. I po^rrēn pūkk i šoⁿtēn kallas; i kōpčēn kuotjanč ku^skij kūzto^{mplo}kk tīvt kōr'betēd.

21. A pōrje^tte^d leaj a^lde vīt toafent olmīe^tte^d, nīznījā pārnajjā.

22. I vaktiūne pākaj Isus īžēs uopsurvojij monned vōse i suk^o ke^d ortel īžēs nu^{mp} pealla, kōnn son olmījt luošt.

23. I lūštij olmījt i mōnīj tie^rm' ol' kōmmorōlle^d o^xto; i iekna o^xto kuottij to^r'.

24. A vōns leaj uže kaska mier', i sōn' nōmbīj guojm jīevaj s^o tonn mīlt što pīnk leaj vuosta.

25. A ūealjant vālvmuž-pāle ikka pūdij sijje Isus, rōttōdij mīer' mīlt.

26. I uopsurvoj', kuo^{ss} sōn' ujnēn mier' mīlt vāncem, sūrknēn i sgrnūn: tātt lī om' vq^rde^j; i pōlmēn kukzōl'škūtten.

27. A Isus vaktiūne sīnīj guojm sārnes^rūdij i cīlkij: rqr'nur^ove^d; mun leam, iel^led pōlle^d.

28. Piedar so^{nne} cīlkij vuosta: Gospodī! go leaz ton, i pāk mun' puo^tte^d toⁿne čāz mīlt.

29. A son cīlkij: puo^o' . I līvtij Piedar vōsest; vūlgij čāz' mīlt tonn vāras, što puo^tte^d Isuz gorra čāz' mīlt.

30. A kuo^{ss} son ujnīj ienne^r pīnke^d, sūrknēn, i go^tt čācca oaješ^rūdij, son kukzōlš^rūdij: Gospodi, piest mun'!

31. Isus vaktiūne so^{nne} o^ldīnt kīdes, tūljestij sōn', i sārⁿ so^{nne}: ton vāⁿri^erlaⁿč! Mōs ton pust jurte^r jurte^r?

32. I kuo^{ss} sij pūtten vōse, te šōñⁿ kūl^hkij.

33. A kōkk lējjēn vōsest, tōkk pūtten a^ltla, kōmmērdēn so^{nne}, i cīlkhēn: vujkest ton leaz Jimmel a^lk.

34. I kuõss sij pajjel moõnnèn, pūttèn Gennisarèt iemnja.

35. Tõnn pājkaš ieļej, kuõss sij tittèn sòn', vūlkžēn pūkk tõnn iemne pīrr, i poļtēs soõne pukījt kob'lajt.

36. I gnnun sonst, nitt kūsked sòn' qz'-rearna; i kokk kūsk-nēn, sij tīrv'zuvvèn.

Vitto,mployant qlkžoš.

Tanna puõtteβ Isuz' gorra Ierusalim kirj-kīd' i farisēj', i sārneβ:

2. Mōz' tōn' uopsurvoj' ieļleβ poar'saj vier' vuosta? ieβ sij poze kīdījdis, kuõss porreβ lejb'.

3. Nu son cīlkij sinij vuosta: mōz' i tij tūj'seppēd pajjel Jim-mel pāhkmuz' īžant vier' guojk?

4. Tõnn mīlt što Jimmel pākaj: loγ' aīžant eannant šurrēn; i kie aīž' ienn āfk, qnn sormas jāmm.

5. A tij sārnbētteδ: kie cīlkinē aīčča, ili eanna: lajž Jimla lī tott, mojn tōn oajčēz munst vie,kžuvvōd;

6. Tott oajj aīčēs iennēs kūtted loγžanna. Toj nq,lij tij pgrō cojlijt Jimmel pāhkmuz' īžant vierījn.

7. Tij kūžtla! puorest Isajja sārnej tīn' bajas prōrok saγījt, kuõss son cīlkij:

8. Tākk olmo puõtteβ mīnne aļtla nq,lmis guojm, i anteβ mīnne cīst nūžēmin; a sīn' kūtk lī ku,hken munst.

9. A pu,štījt mīnne cīst anteβ, go tt uopseβ mā,tžemužījt, olmīj pāhkmuzījt.

10. I son koččaj olmījt, cīlkij sijje: kulleδ i qntšekkeδ!

11. Ij tott, kū mann nālma, tūješt olmo tōrtmussen; a tott kū vuolk nā,lmest tūjašt olmo tōrtmussen.

12. Tanna sōn' uopsurvoj' pūttēn i sgrnūn soõne: tiedaž, ikk, što farisēj, kuõss sij kuļlēn tānn sāne, vieržuvvēn?

13. Nu son sijje cīlkij vuosta: ju,kke šontmuš, konn ij mun' a,lm-aīc īstžaņc, leaņc rō,tjaņc oāntsis guojm.

14. Kūtted sīnījt, sij lieβ ča,lmžemij ča,lmžemes oāhpas; a go ča,lmžemm vīkk ča,lmžem', to kūžto jorreβ āvta.

15. A Piedar soõne cīlkij vuosta: cie,lk mijje tānn ārvdōz.

16. Isus cīlkij: vaj' i tij veal' iepped qntešt?

17. Vaj' o,pte tij iepped tō,lhke, što pūkk, kū poatt nālma, mann čoavja, i suohpjuv olgus?

18. A nálmest vülkeje liezt kütkest; tott törtmaht olmo.

19. Tonn guojk što kütkest vülkež pass jurtež, kontmuž, ries veres kappkij guojm, suolnomuž, kilés ujnež-sān, lājhtmuž.

20. Tāt torhk olmo; a poszaneč kiđij g ojm porred, tott to,rk olmo.

21. I lirtij Isus tampe i vūlgij Tīr' i Sidon iemnja.

22. I kīč, nīzan Xānanlač lirtij tojn sojijn i kukzoll sojine: pušt mīanne lārvēdūd', Gospodi, David ałk! mun' nī lōsdiñne kopšt cūrtij mājnest.

23. A son ij sārnač sojine ni ovt sāne vuosta. I sōn' uop survoj' pūttēn, gnnun sonst: lūšt sōn', tonn guok što kukzoll mī nīj milt.

24. Nu son cilkij vuosta: Mun leam vūlkjač, im nuambij rāras, a Izrail por' mājkač lāmsijt.

25. A son pūđij ałtla, kommōdoli sojine, i sārna: Gospodi riekkēht mun'.

26. Nu son cilkij vuosta: illea šīr vāltēd lejv', i suohpeđ piengijt.

27. Son cilkij: nitt, Gospodi! a i piennēz pōrrež čuvkzozižt, kokk kočnež sīn' zožjēnij tuoļest.

28. Tanna Isus cilkij sojine vuosta: oj, nīzan-olmuč, šurr lī tōn' rierr; gnn tojine leač tōn' tāhtmuž' milt. I tīrvxuvij sōn' nījt te,đ' vuorest.

29. Kuoss Isus vūlgij tambe, son pūđij Galilēj' mier' luz'; i monij tiepm ol' i ištij tōr'.

30. I pūđij sojine iennēz olmučēttēd, kokk puhten mīldeš lohksijt, čalmzemijt, nūžčmahtmijt, kob'-murtāč olmijt i earsijt iennēz, i ojkjēn sīnīj Isus jūlgij vuolla; i son tīrvzoztij sīnīj;

31. Nitt što olmo toctuššēn, go ujnēn nūžčmahtmijt sārnem, kob'-murtem-olmijt tīrvēsn, lohksijt vōttōtem, i čalmzemijt ujnem; i sij kīhtēn Izrail Jimmel'.

32. A Isus koččaj ižes uop survoj', cilkij sijje: mun šql'sam olmijt, što sij uže kolm piejv' ieļlež mun' luān, illea mojt sijje porred; a mun sīnīj por'žanna im tāt lūštēd, što sij iež šontče vārest loāncas.

33. I sārneb sojine sōn' uop survoj': košt mijje pušt pājkest lī tonn riept lejpeđ vāltēd, što pōrtēd tonn riept olmučēttēd?

34. Sārṇ sijje Isus : mōnn vieṛt tīnest lī lejpeð ? Nu sij cīlhkēn : kičcem, i vānas kuolnētted.

35. Tanna pākaj olmiṭ ištṇed iemṇja.

36. I son vq,ldij kičcem lejpeð, i kūlijt, pā,spužij, murtehč, i oṇtij ižēs uopsurvoj' olmiṭ.

37. I pōrrēn pūkk, i kalnēn ; i kōpčiš kuotjanč ku,skijt kīčēm tūt kūššed.

38. A pōr'jeṭted leaj nielj tof'netted olmnētted, nīznijā i pārnajā.

39. Son kuoss olmiṭ lūštij, son mōnij vōse i pūdij Magdali čorro !

Kuttemploṛant qkžoš.

I pūttēn farisēj' i saddukēj', i sōn' kīhčlēm vāras gnnun vūz'yed iččēs vūz'žemuž aḷmest.

2. A son vuosta cīlkij sijje : iekna tij sārnbētted : leač šīr šoññ, tonn mīlt što lī aḷm rūpsed ;

3. I iñcekk : tārm leač a,br-šoññ, tonn mīlt što lī aḷm rūpsēs-čghpēs. Tij kūxtla ! maṇte lī aḷm, tī tonn uobjētted rātked ; vaj' pqlij tītiṭ iepped māt ?

4. N'uožēs i riehk-tūj'sej pūlvdoṛ occ tītiṭ ; i tīht ij onto sijje, Iōna prōrok tīžā. I kūdij sīniṭ i vūlgij.

5. I kuoss sij vūlkēn nuṃp pealla, sōn' uopsurvoj' oaj'lohtēn vāltam lijbijt.

6. Cīlkij sijje Isus : kīhčed, vq,r'durved' farisējij i saddukējij vāšnest.

7. Nu sij juṛtēn koṣknis i sgrnūn : tātt lī, što mij lijbijt iep vāltāč.

8. Go Isus tānn tīdij, son cīlkij sijje : mojt ičsant juṛtbētted, vānn-vierla, što lijbijt iepped vāltāč ?

9. Veala tij iepped qntešt i iepped mušt vīt lejv' vīd' toafant olmij vāras, i mōnn vieṛt tij kūššed kōpčij ?

10. I kičcem lejpeð nielj tofant ol' olmnētted, i mōnn vieṛt kūššed tij kōpčij ?

11. Kōxt iepped tōlhke, što im lijbij mājnēst cealhkač tiije : vq,r'durved' farisējij i saddukējij vāšnest ?

12. Tanna sij ōskun, son pākaj sijje vq,r'durved' ij lejp-vāšnest, a farisējij i saddukējij uopsemest.

13. A kuõss Isus pūdiĵ !llip Kesarēĵ' iemņa, son koĵij iĵēs uopsurĵin: kienn ertel olmo ganneĵ mun', olmo aĵg'?

14. Sij cīlĥkēn: ert Orran risteĵ' ertel, earas Ilĵ' ertel, muta Ieremeje ertel ili ert prōrok ertel.

15. Son sārñ sije: a tij kienn ertel lokbētteð mun'?

16. Nu Sīmman Piedar cīlki soņne sāņe vuosta: Ton leaĵ Xristos, ieĵlleĵ' Jimmel aĵk.

17. Tanna Isus cīlkij soņne vuosta: oazlēš ton, Sīmman Iōna aĵk, tonn guoĵk što ni lišk ni vōrr ieĵtt vūz' ŗańē toņne tānn, a mun' aĵē, kū lī aĵlmijn.

18. I mun toņne sārnam: ton leaĵ Piedar, i tānn koĵle ol' mun seadām iĉēan cierker, āð' urs ieĵ uoĵt sōn'.

19. I antam toņne aĵlm-cārstra loĥk ēvrtgijĵ; i moĵt kōr'ñiĵ iemnej aĵln, tott leańē i oĵlmijn kōrmańē; i moĵt ton iemnej aĵln ēoavdaĵ, tott leańē ēoavdańē oĵlmijn.

20. Tanna Isus kīlōij iĵēs uopsurĵijĵ, što ni kieĵ ieĵē cealkē, što son lī (Isus) Xristos.

21. Teð' pāĵlest Isus aĵgij iĵēs uopsurĵijĵ aĵteð tietmuĵ, što soņne biĵtt vūĵkeð Ierusalimma, i ienney vaĵveð vāĵteð poarsemu-zijn i šur'mus papijn i kirj-kīðijn, i kontjeð; i koalmant pieĵe' ealjeð.

22. I koĉēaj Piedar sōn' lqpta, i sārnašĵūdiĵ soņne vuosta: lehēiĵ ton lāĵveð iĵant vāras, Gospodi; što tātt illińē toņne.

23. A son kōvruš mašt i cīlkij Piedrē: mōn' pagō munst sātana! ton koĉēaj mun' pašs līĥko; tonn guoĵk što ton ĵurdaĵ, iĥk tonn kū lī Jimmel', a tonn, kū lī olmij.

24. Tanna Isus cīlkij iĵēs uopsurĵijĵ: kie tātańē mun' mīlt vūĵkeð, peahtoð' iĵ'sant, i vāĵt rīstant, i puoð' mun' mīlt.

25. Tonn guoĵk što kie tāht iĵēs ĵińk vaĵ'ðeð, tott kāðaht sōn'; a kie kāðaht ĵińkes mun' guoĵk, tott kāvñ sōn'.

26. Mī leańē olmīe vieĥk-vūdiĵt, go son kaĵ'sińē pūkk mōr', a ēūzaht ĵińkoš? Ili maĵte oastmuĵ' ant olmuńē iĵēs ĵińk' ertel?

27. Tonn guoĵk što poatt olmo aĵk iĵēs aĵē koargest ieńkliĵdis guoĵm; i tanna ant ĵuĵĵińē sōn' tūĵij mīlt.

28. Vuĵkest tiĵje sārnam: lieĵ' kuolea-kieĵĵenn tāšt ēuōńēĵijn, kokk ieĵ' uĵñ soĵmēs ertel, kōnn sij ieĵ' uĵñ olmo pāĵñ vaĵdemm iĵēs cārstrest.

Kizjemplozant alkzoš.

Mañña kuttet piejvest, Isus vqldij Piedar, Jqhko i Orvan, sōn' vļj, i vqij sinijt oll tiepm ol' ortijt.

2. I sōndij ieþres nalla sinij ovdest; i čuvrēn sōn' kāsġ go piejv, a sōn' qsej šōntēn pūkk vļkeð, go čuvr.

3. I kē ēttēn sijje Mojsej i Ilj, i sarnun sōnijn.

4. Tānn bāļ Piedar cļkij Isusse: Gospodi! Šij lī mijje tāst ieļleð; tātnij, tūj' šēp tije kolm porhtēð: ort toņne, i Mojsej' ort i Ilja ort.

5. Kuosson real' sārnaļ, kē, čuvrēs polv sinijt kopszodij; i kē, jinn polrest sārnešvūðij: Tātt lī mun' šqšēm alk, kū lī mun' mīlleð milt; sōn' kultlekkeð.

6. I kuosson uopsurvoj' kuļlēn, sij kommað' ojkjeettēn kasvajðis ol'; i čuorta sārknēn.

7. A Isus pūðij, lēkseittij sinijt, cļkij: koejēkkeð, i ieļleð polleð.

8. Nu kuosson sij qv'ðēn čēlmijdis, ieþ ujnañē ni kienn, earas goitt ort Isus.

9. I kuosson sij nījēn tiepmest volas, Isus kļðij sinijt, sārnaļ: ieļleð sārneð ni kiez tānn ujnem bajas, konn olmo pārn ij eallo jāmijjn.

10. I kēčēn sonst sōn' uopsurvoj': koxt šitt kirj-gīð' sārneþ, što Ilja bitt puotteð ortlest?

11. Isus cļkij sijje vuosta: tātt lī vujkeðvūtt, Ilja bitt puotteð ortel, i siejteð pūkk.

12. A sārnam tijje: Ilj pūðij, i ieitt tīð'žanē sōn', a tūj'šēs sōnijn koxt tqhtuš; nitt i olmo alk vālt vājv' sinij giečēn.

13. Tanna uopsurvoj' qntšēn, što son sārnaļ sijje Orvan ris-tej' bajas.

14. Kuosson sij pūttēn olmij gorra, pūðij soņne olmuñē, kē, čēj pulvij ol' sōn' ovdest,

15. I cļkij: Gospodi, šqļ'suv mun' aļļ; son ott mānaļ milt vuorr, i čuorta mūhksuv; tonn guojk što tōvj' suohpðatt toļle i tōvj' čācca.

16. Mun pohtlēm sōn' tōn' uopsurvijjt, i sij ieþ oajjañē sōn' tīrvzahteð.

17. Nu Isus vuosta cļkij: oj, vier'žemmes i mēst māhcañē

pülvök ! konn rajja mun liñcem tñij guojm ? kujukkea mñanne leañc kīršed tñijjt ? poñted sōn' mñanne tñe.

18. I cevzij Isus sōn' ; i cuorht vūlgij sonst pago ; i pārn tīrvuvvij testzanna.

19. Tanna uopsuvvoj' pūttēn Isusse ičnis i cīlhkēn : monn guojk mij iep oajañc sōn' vuoñ'zed ?

20. Nu Isus cīlkij sijje : tñ' vier'žemvūd' guojk ; vujkest sārnam tijje : goñt tñest leañc rierr gorčica siema šurað, i cielhkbētēd tānn tearma : mon' tāð' goñrēn tōr' ; son mann ; i illiñce ni mī tijje mātnahtem tūj'šemest.

21. A tātt pūlvökk ij ni mañt ieres nālla vuñ'žur, go mēlec-sqñij guojm i poñzin.

22. Kuoss sij lejjēn Galilējest, Isus cīlkij sijje : olmo ałk leañc antañc olmo-kīðijjt ;

23. I koñtett sōn' ; i koalmant peajva eallaj. I sij čuorta peac-lužešgūttēn.

24. A kuoss sij pūttēn Kapernaume, pūttēn Piedra didrazmaj kōpcej' i cīlhkēn : vaj' ant tñ' uopsej didrazma ?

25. Son sārñ : ant. I kuoss son monij porhte, Isus, kū ortel monij tōr', cīlkij : koñt tōn' mīlest lī, Šimman ? Iemnej cqr' kiest sij vāñteð pošlēn', ilī čoañg' ? ižēs ołgin ilī vērēs olmuñ ?

26. Piedar soñne sārñ : vērēs olmuñ. Isus cīlkij soñne : nitt lieð ałg' lūps.

27. A što mij sñijjt iepp vñ'če reahka, mon' mier' gorra, lūšt vuñk, i aytmus kūl', kū popaht, vāñt mūlt ; i kuoss ton qv'ðaz sonst nāłm', kōvnañ statir' ; vāñt sōn', i añt sijje mun' ortel i ižant ortel.

Kāccemployant qłkžoš.

Tōnn vuor' uopsuvvoj' pūttēn Isusse i cīlhkēn : kie lī šuñ'mus ałm-cārstvest ?

2. Isus koččej pārn, i cieñkeht kōske sñij,

3. I cīlkij : vujkest tijje sārnam, goñt tij iepped kovsiñce i ieppeð liñce muka, koñt pārna ; iepped eqr' ałm-cārstva.

4. I nitt kie uhēniñc goñt to-lahte pārn, tott leañc šuñ'mus ałm cārstvest.

5. I kie vāñt ort muka pārn mun' noñme, tott i mun' vāñt.

6. A kie vikk reahka ort tājn ucžajn, kokk vier'jeð mñanne .

tos' lehč pu:reamp, go kōrciš so:anne mieluehc rājk-kiedg' pīrr čāpōtt, i kockdēn sōn' mier' čīñle:sse.

7. Po:č kqō'-sūlje reahka-vīkmužijn; tonn guojk što bitt puot:ted reahka-vīkmužijt, a po:č tonn olmnē, pajjel konn poatt reahka-vīkmuš.

8. A go:tt tōn' kitt ili tōn' jūlk vīkk tōn' reahka, čūp iers sajja i suo:hpe pgro īž'sant: pu:rea to:anne monned ealmu:šše kīd'za ili jūlkza, go kūrtin kīdin i kūrtin jūlkin suohpjurved a:je to:lle.

9. I go:tt tōn' čālm vīkk tōn' reahka, ro:tte iers sajja, i suohpe īž'sant pgro: pu:rea to:anne ertin čēlmin monned ie:llem-sajja, go:tt kūrtin čēlmin uo:lkturved toll-atto.

10. Kīhčēd, ie:lled lokked ucziñčēn ni ert tājn uc:ajjn; sārnam tijje, što sīnīj ieñkal o:lmijn ju:kke vuor' ujneβ mun' a:lm-a:še kāsč.

11. Tonn guojk što olmo a:lk pūdij ocecd i pie:sted tonn, kū majkuj.

12. Ko:zt lī tīn' ujnmetted mīlt? Go kiest lehč čūtt lāmpsētted i o:zt sīnest čājjēd; vaj' son kuott a:clo:ik a:zč tīrmijn i vuolk ocecd čājdānč lāmpas?

13. I go:tt son kōrniñč sōn'; to, vujkest sārnam tijje, son ram-maš sōn' guojk ienamp, monn a:zč lo:kked a:zčēd, kokk ieβ līnč čājdānč.

14. Nitt illeaz tīn' a:lm-a:še tāhtmuš, što majkjahč o:zt tājn u:c:ajjn.

15. A go:tt reahktur tōn' vuosta tōn' vīlj: mōn', i vūzeht sōn' vierasvūttēn īžant koskest i sōnin ertin; go:tt son jākzall tōn', ton tanna kō:rniz vīljant.

16. A go:tt son ij jākzōl' tōn': vā:lt mieltant veal' ert ili kūzt, što kūzt ili kolm čorr olmo űq:lmij guojm rqrnuva:hč ju:kke sārnn.

17. A go:tt ij jākzōl'ne sīnijt: cie:lk cie:rkva, a go:tt ij jākzōl'ne i cie:rkve', tanna q:nn leañč to:anne koht tōrtmas i mīttar.

18. Vujkest tijje sārnam: mojt tij kōrbētted iemnjēst, tott leañč a:lmest kōrmañč; i mojt tij čuortbētted iemnjēst, tott leañč čoartañč a:lmest.

19. Vujkest nitt-še sārnam tijje, što go:tt tijjed kūjtas o:xted mīlest ānošguo:tbētted ju:kke tūj: tanna, mojt tij ānošgoad'čēpped, leañč tijje mun' a:lm-a:šest.

20. Tonn guojk što ko:st kūjtas ili kolmas koaknañč mun' no:mme, ta:mpet mun' līnč sīnīj koskest.

21. Tanna Piedar so₉nne pū₉di₉, i cīlkij: Gospodi! monn vie₉rt vuor₉re₉ bitt kū₉tted rīkij₉ vī₉j₉ san, kū lī reahkturma₉ñ₉ mun' vuosta? Vaj' kič₉čem vuor' rajja?

22. Isus so₉nne sār₉n: im cīelk to₉nne: kič₉čem' rajja, a kič₉čem vuor₉re₉ kič₉lo₉je rajja.

23. Tānn mī₉lt a₉lm cār₉stva lī ovt nā₉lla cār₉i₉j₉n, kū tā₉taj lo₉ktot₉ted ī₉žes pā₉kolvō₉sis guoj₉m.

24. Ku₉ss son q₉lkij lo₉ktot₉ted, po₉hta₉ñ₉ leaj so₉nne o₉xt, kū leaj so₉nne veal₉gla₉ñ₉ lo₉kk toaf₉nē₉tted talanted.

25. A ko₉xt sonst illi₉ñ₉ mō₉j₉n mā₉žsē₉d, tanna sō₉n' cār₉r pā₉kaj mī₉kke₉d sō₉n' i sō₉n' kappe₉j', i pā₉rnaj₉t i pū₉kk, mī₉ sonst leaj, i mā₉žsē₉d.

26. Tanna tott pā₉kolvō₉s vī₉ri₉j so₉nne juolka, kommō₉rdō₉li₉j so₉nne i cī₉lkij: cār₉r! kī₉ršē₉l' mun' guoj₉jk, i pū₉kk to₉nne mā₉vsam.

27. Cār₉r tonn pā₉kolvō₉s šā₉l' šu₉vī₉j, lū₉štī₉j sō₉n', i kū₉di₉j so₉nne vie₉lk.

28. A tott pā₉kolvō₉s ku₉ss son olgus lī₉vtī₉j, kov₉nī₉j ovt ī₉žēs to₉vru₉zī₉j₉n, kū leaj so₉nne veal₉gla₉ñ₉ čū₉tt dī₉nare₉jī₉ed, tā₉ba₉t sō₉n', kā₉ksō₉lī₉j, i sār₉naj: a₉nt mī₉nne monn ton leaj veal₉gla₉ñ₉.

29. Tanna sō₉n' to₉vruš vī₉ri₉j sō₉n' jū₉lkī₉j₉t, ā₉ndō₉di₉j sonst, i sār₉naj: kī₉ršē₉l' mun' tū₉kkē₉n, i pū₉kk to₉nne andam.

30. A tott ī₉j tā₉hta₉ñ₉, a vū₉lkī₉j i ī₉šteht sō₉n' sie₉v₉nēs-sajja, konn vie₉lk ī₉j a₉nt.

31. Sō₉n' to₉vruž, ku₉ss ujnē₉n mī₉ leaj šont₉ma₉ñ₉, ču₉orta sie₉ntē₉n; pū₉ttē₉n i sār₉nun ī₉žēs cār₉re pū₉kk tā₉nn, mī₉ leaj šont₉ma₉ñ₉.

32. Tanna sō₉n' cār₉r ko₉čē₉ sō₉n' i sār₉n: pā₉ss pā₉kolvō₉s! pū₉kk tonn vie₉lk to₉nne kū₉ttē₉m, tonn vā₉ras što ton munst ā₉ndō₉ttē₉ž.

33. I to₉nne bē₉di₉j tū₉j' šē₉d lā₉vvedvū₉d' ī₉žant to₉vruš₉še, ko₉xt i mun to₉nne tū₉j' šē₉m lā₉vvedvū₉d'.

34. I sientī₉j cār₉r i o₉ndī₉j sō₉n' mū₉hcī₉j₉t, tonn rajja ku₉ss son ī₉j a₉nt vie₉lk pū₉kk.

35. Nitt i mun' a₉lm-a₉jē₉ tū₉j' šē₉sō₉att tī₉nī₉j guoj₉m, go₉tt ju₉kja₉ñ₉ tī₉nest ī₉j kū₉di₉ ī₉žēs kū₉tke₉st vī₉ljses sō₉n' rī₉kī₉j₉t.

Azcemployant q₉lkžoš.

Ku₉ss Isus lū₉ptī₉j tā₉jt sār₉i₉j₉t, tanna son vū₉lgī₉j Galilejest i pū₉di₉j Iudē₉j čorro Iordan tuokka.

2. Sō₉n' mī₉lt ienne₉ž pū₉di₉j olmū₉nē₉tted i son tī₉rvxo₉ttī₉j sī₉nī₉j ta₉mbet.

3. I pūtten soanne farisēj', i sōn' kihčlem vāras cīlkhēn soanne: liija olmuē vālt jukke āššest rātkjed īžes kapprest?

4. Son cīlkij sijje vuosta: ieppeđa tij lokmañč, što kū sīdij ālkeij aigest, qm-olmo i nīzan-olmo sīdij sīnījt?

5. I cīlkij: tānn mīlt kuott olmuñč aīžes i iennes, i axt īžes kappka, i līnčēn kūxt ovt līška.

6. Nitt što sij uže ieβ leaχ kuoχta,št, a oxt līšk. I nitt, mojt Jimmel oχteð', tonn olmuē ij bēð' rātked.

7. Sij soanne sārneβ: nu mōi n guojk Mojsej pākaj a,nted rātk-jēm-kirj, i rātkjed sonst?

8. Son sijje sārñ: Mojsej tīn' korr kūtkij mīlt tīje a,ndij vālt rātkjed īžant q,kiñj; a ālkmen illīnč nitt.

9. A mun tīje sārñam: kie rātkaj īžes kapprest ie,řes tūjest go reahktuvmuž guojk viersij guojm, i nājhtlatt numpa, tott lī viersij guojm reaklañč; i kie nājhtlatt rātkañč kappka, lī viersij guojm reaklañč.

10. Sārneβ soanne sōn' uopsuvvoj': koxt olmuñč nitt leañč kor-mañč īžes kappka, to pu,reamp soanne lī ij nājhtlotted.

11. A son sijje cīlkij: ij pūkījt tātt sā,ñn čqγ', a kiez lī antañč.

12. Tonn guojk što lieβ kāckañč olmo, kokk ie,řnes čōvjest še,ñ-tēn nitt; i lieβ kāckañč olmo, kokk lieβ kāckañč olmīj gie,čēn; i lieβ kāckañč olmo, kokk īža kackēn īžes a,lm cārstva guojk. Kū oajj čāg'neð, q,ñn čā,geant.

13. Tanna pohtañč lējjēn soanne pārna, što pējahč sīnīj ol' kīdijðis, i kommōrōdla,ħē; a uopsuvvoj' sīvtēn sīnījt.

14. Nu Isus cīlkij: lū,šteð pārñajt, i ielleð ca,řced sīnījt pōt-lemmen mun' gorra; tonn guojk što tēle-mukmīj lī a,lm-cārstva.

15. I pējij sīnīj ol' kīdijðis i vū,łkij ta,mpē.

16. I kīč, pūðij oxt olmuñč i cīlkij soanne: šīγ uopsej! mojt mī,ñne bītt tūj'seð šīkñījt, tonn vāras što mī,ñne lehč a,ře calmuš?

17. Nu son cīlkij soanne: mojt ton koččāχ mun' šīknēn? Ni kie illeaχ šīγ' go,tt oxt Jimmel. A go,tt ton tātaχ mōñneð a,ře calmušše, tū,łjoð' (Jimmel) pāhkmužij mīlt.

18. Sārñ soanne: mojt mīlt? Nu Isus cīlkij: ie,ł' ko,ñt, ie,ł' reahktuv viersij guojm; ie,ł' suolent; ie,ł' sārñ kie,les čqrr-olmo-sqγ'ījt;

19. A ne ažant eannant šurren, i šgabešt ižant ałtmus', go tt ičč ižant.

20. Nūrr olmuńc so, nne sārń: tānn pūkk mun pińńem ičcan nūrvūdest; mī munst veal ij oal' ?

21. Isus cīlkij so, nne: go ton tātńiz lieđ' tīvt nālla; mon', mīj' ižant calmuž', i jū, ģe vājčšij; i to, nne leańc eall ałmest; i puo, ģe, vā, ģe mun' mīlt.

22. Kuo, ss kulij nūrr olmuńc tānn sārń', son vā, ģeij tu, mpla peaclest; tonn guojk što sonst leaj iennej ealled.

23. A Isus cīlkij ižes uopsurjij: vujkest sārnam tijje, losseđ lī vāptekke monned ałm-cārstva.

24. I veal' sārnam tijje: kiepsamp lī verblūtte monned nīvl' pottaš čod', go vāptekke monned Jimmel cārstva.

25. Go tt sōń' uopsurvoj' tānn kułlēń, sij čuorta sūrknēń i cīl- hknē: kie oajj šitt pie, stjuvved' ?

26. A Isus kīčist sīń' ol', cīlkij sijje: tātt olmujt illeaz ma, ģt tuj' šed, a Jimmel pūkk oajj.

27. Tanna Piedar cīlkij so, nne vuosta sār, ģe: kīč, mīj kū, ģim pūkk, i vū, lkim tōń' mīlt; mī šitt leańc mījje ?

28. Nu Isus cīlkij sijje: vujkest tijje sārnam, što tij, kokk mun' mīlt vū, lkij, o, ttest šontmušest, kuo, ss išt olmo ałk ižēs slā, v' ištē- sajja, i tij ištбетed kū, ztemplo, ģ' ištē- sajja, sūtтеd Izrail' kū, ztemp- lo, ģ' pūlvōđkkeđ.

29. I ju, kjańc, kū kuott ižēs portij, ili vīl, ij, ili uorpnij, ili a, ģes, ili iennes, ili kapkes, ili pārna, ģdis, ili iemūj, mun' nom' guojk, son oańc čū, ģe vuorred ienamp, i leańc so, nne a, ģe ealmuš.

30. A iennej leańc a, vtmusseđ ma, ģnemussen, i ma, ģnemuz' līńcīń a, vtmussēń.

Kū, ztlo, ant al, ģzoš.

Tōnn guojk što lī ałm-cārstva ovt nālla port zo, zjenin, kū ińcek a, ģgelt līvtij pā, lhkтеd tūj, olmīj ižes vēnn-mūr, ģjto.

2. I kuo, ss son sīńij guojm šitij ārvajn ovtij dinārējij peajva, son vulgeht sīńij ižes vēnn-mūr, ģjto.

3. Kuo, ss son līvtij olgus koalmant čea, ss bā, l', son ujnij nu, m- bijt čuōńcmen kāhp-sajest tūj' ģa.

4. I sijje cīlkij: monned i tij mun' vēnn-ājta, i mī tijje vū, l, ģińc antam tijje. Sij vū, lknē.

5. Vāst lirtij kuðant čea_{ss} pā_l, i arcant čea_{ss} pā_l, i tūjēst tonn-še.

6. Keačča ku_o_{ss} son lirtij o_ztemplo_zant čea_{ss} pā_l, son kor-nij nu_mbij_t tū_jza čuo_nčmen, i sār_n sijje: mojt tij tū_jza čuo_nčbēteð tā_{st} kea_zas pie_v?

7. Sij sār_ne_z so_nne: ni kie ij pā_llkta_nč mī_ni_jt. Son sijje sār_n: monneð i tij mun' vėnn-ā_jta, i mī tijje vū_lk_inč lī_nčbēteð vā_lteð.

8. Nu ku_o_{ss} šondij iekna_nč, ceallk vī_nn-ā_jð' zo_zjēn ī_zēs vī_rma ol_mne: ko_č tū_jše_ji_jt, a_nt sijje pā_lk, q_lkeht ma_nmu_zi_jn a_vðmu_zi_j rajja.

9. I kokk pū_tten o_ztemplo_zant čea_{ss} pā_l, vā_ltēn o_vtij di_nārē_ji_j.

10. A kokk pū_tten a_vðmu_zi_j, ju_rtēn, što vā_ltep ienamp; a i sij vā_ltēn o_vtij di_nārē_ji_j.

11. I ku_o_{ss} sij vā_ltēn, q_lkēn port zo_zjēn' ol' q_rteð.

12. I sār_nun: tā_kk ma_n'mus' tū_jšēn o_vt čea_{ss}, i ton pi_ji_jz sī_ni_jt o_vt rajja mī_ni_j guoj_m, kokk kū_ndēm pie_v losseðvūð' i pa_šte_r.

13. A son vuosta cī_lkij o_zte sī_nest: vī_lj! mun ī_m viereht tō_n' lo_rest; ī_kka ton siehtma_nč mū_ni_jn o_zteð di_nārē_jest?

14. Vā_lt ī_zant, i mō_n'; a mun tā_tam a_nteð to₋laj_ne ma_n'mu_sse tonn-še, konn i to_nne.

15. Ijja mun' lea vā_lt ī_ččan lī_kest tū_jšēð, mojt tā_tam? Ili lī tō_n' ča_lm ā_nes vērēs eal' ol' tonn gie_ččēn, što mun leam šī_r?

16. Nitt lī_nčēn ma_n'mu_z a_vðmussen, i a_vðmu_z lī_nčēn ma_n'mussen; tonn guoj_k što lī ienne_r kohčma_nč, a vā_nas lī vā_l'ša_nč.

17. I vū_lkij Isus pajas Ierusalimma, i vārēst koččaj kū_ztemp₋lo_kk uopsue_jēteð reav_na o_vtij_t, i cī_lkij sijje:

18. Kī_č, mī_j mō_nnep Ierusalimma, i olmo a_lk lea_nč anta_nč šu_r'mus pa_pi_jt i kirj-kī_di_jt, i sū_dešguoðē_t sō_n' sorma;

19. I a_ntet sō_n' tō_rtmo_s ol_ni_jt okna_ltem vā_ras, kuppem vā_ras, i riste-sa_ntem vā_ras; i koalmant peaj_a son callaj.

20. Tanna pū_di_j so_nne Zevedē_j o_lgi_j ie_pn ī_zēs o_lgi_j guoj_m, kommerðolij i mojt lea_nč ā_naj sonst.

21. Son cī_lkij so_nne: mojt ton tā_taz! Son sār_n so_nne: cī_lk, što tā_kk kū_zt mun' a_l' ī_štēn tō_n' luz' o_zt uo_lgēs pealla, a nu_mp cī_nž bealla tō_n' cār_stvest.

22. Isus cī_lkij vuosta: ieppēð tī_d, mojt ā_nbēteð. Uo_jbēteð

iepped jukked tonn nāp, kon mun jugoškoađam, ili rīstnotted tojn rīstnotmužijn, kojn mun rīstnođam? Sij so, nne cīlhkēn: uoĵĵep.

23. I sārñ sijje: mun' nāp līñcētted jukked, i rīstnotmužijn, kojn mun rīstnođam, līñcētted rīstnotted; a ištēd uoĵgēs pealla i čīñc pealla mun' luz', illea mun' aĵtmēst, a kiež mun' aĵčē vqlmīšt.

24. Kuošs ie, rēs loĵkk uopsurvoj' kuĵlēn tānn, sij sie, ntēn kūjt vīlj' ol'.

25. A Isus koččaj sīnījt i cīlkij: tij tūbētted, što olmīj qar' sīnīj aĵn q, nne? qarvūd', i šurr-olmo vālt q, nne? sīnīj aĵn.

26. A tīnīj koskēst ij bēd' nitt lieđ'; a kie tāht tīnīj koskest šu, remussen lieđ', so, nne bitt tīje slušjen lieđ'.

27. I kie tāht tīnīj koskest aĵtmussen, so, nne bitt tījje lieđ' pākolvossen;

28. Nitt go, tt olmo aĵk ij tonn vāras poattañc, što so, nne sluš-čēs, a slušēd pūđij, i aĵted i, žes jīñk, iengij lo, n'sem vāras.

29. I kuošs sij vūĵkēn Ierixonest, sīnīj mīlt pūđij ienney olmūcētted.

30. I kīč, kūjt ča, lmžemmes, kokk orrun čuokas gūrest, kuošs sij kuĵlēn, što Isus mann rāj', aĵkēn kukžolled: šqlošt mīnījt, Gos-
podi, Dq, vīd aĵk!

31. A olmo pāhkun sīnījt orred jīn' xa; a sij veal čū, rtamp kukžolšgū, ttēn: šqlošt mīnījt, Gospodi, Dq, vīd aĵk!

32. Isus joškij, koččaj sīnīj aĵtla, cīlkij: mojt tij tāhtbētted munst?

33. Sij sārñe? so, nne: Gospodi, što ārnēhčēn mīnest ča, lm'.

34. Nu Isus šqloštluvī', kūškij sīn' čē, lmījt; i testxanna ujnēš-
gū, ttēn sīn' ča, lm', i sij vūĵgēn sōn' mīlt.

Kūzt-lo, xant oxt qĵkžoš.

I kuošs sij altnēn Ierusalimme, i pū, ttēn Vīffāĵejja, Jeleon tie, rm luz; tanna Isus vūlgeht kūzt uopsurvoj',

2. I cīlkij sijje: monned sījje, kū lī vujkest tīnīj ovđest; i teđe-
xanna vuōrest kovnbētted nīñlōs o, ssol' kōrmañc i nūrr o, ssol sō-
nijn; čuo, rted i puĵted mī, nne.

3. I go, tt kie cīlkiñc tījje mojt nī: cīelhked vuōsta, što sīnījt bitt šu, rre; i vaktiñne vūlkaht sīnījt.

4. A pūkk to- la, hte leaj, što leañc tonn mīlt, kū leaj sārñmañc pajjel prōrok, ku sārñ:

5. Cielhkeð Sion nājte: kīc tōn' egr̃r poatt tōn gorra, suone, orr nūnlos ōssol' a₁ln i nūrr ōssol' a₁ln, tqvas ōssol' a₁lg' a₁ln.

6. Uopsurvoj' vūlkēn, i nitt likkōšgūttēn, kojt pākaj sijje Isus.

7. Sij puhtēn nūnlos ōssol' i nūrr ōssol', i pijjēn sīnīj ol' īzes qsrījī, i son īstīj sīnīj ol'.

8. A iennej olmēhtēd šittēn qsrījōis ēuhko milt; a muta ēūh-pēn ūvsījt mūrījn, i šittēn ēuhko milt.

9. A olmo, kokk vqncēn ovdest i kokk sqhtēn, lōnkēn: Osanna Dāvid alka! Blavoslovmañc lī tott, kū poatt Jimmel no₁mme! Osanna paj'muzest!

10. I kuoss son monīj Ierusalimme; omp la₁nn liknešgūdi₁j, i sār₁naj: kie tātt?

11. A olmo sgr₁nun: tātt lī Isus, prōrok Galilej' Nazariet₁est.

12. I soa₁naj Isus Jimmel cie₁rkva, i vujēht pūkījt mākījt i uostījt cie₁rkrest olgus i ko₁mēht vqj'zej' tūlījt, i golup mākījt īstem-saj'.

13. I sār₁naj sijje: lī kirj₁zañc: Mun' porht kohcāj mqlēc-sā₁n' porhten; a tīj tūj'sījt son' olmo-ēūz'zōljīj vuōñken.

14. I pū₁tten so₁nne cie₁rkrest cālm'zemmes i lohkuš; i son tīrzo₁ttīj sīnījt.

15. Nu kuoss šu₁r₁mus p₁q₁ i kirj-kīd' ujnēn ujnāhtem tūjījt, kojt son tūjīšt, i pār₁naj₁t, kok kukzo₁llēn cie₁rkrest i sgr₁nun: Osanna Dāvid alka! tanna sij sie₁ptēn.

16. I cīlhkēn so₁nne: kulāza ton, mōjt sij sār₁ne? Isus sār₁n sijje: kulam! Ieppe₁da tīj lokmañc nī kuoss: u₁c pār₁naj i ra₁nt-pār₁naj ūq₁lmījn ton tūj'se₁z kīhtmuž?

17. I kū₁di₁j sīnījt, līvtīj olgus la₁nnest Vīfāne₁jje, i tq₁mpet ījje₁d'.

18. A īncēk, kuoss son m₁qst m₁qhcēl lanna, porsuvīj.

19. I son ujnīj cūokas gūrest ort smokva-mūr' i pū₁di₁j so₁nne a₁lt; i go₁tt sonst īj kovnma nī mōjt go ortījt lōstījt, sār₁n so₁nne: illīñce tonst ov₁duš nī kuoss šant a₁kk pajas. I smokva-mūr₁ testzanna koškīj.

20. Kuoss uopsurvoj' tānn ujnēn, sij tor'zu₁ššēn, i sgr₁nun: kojt tōnn vaktīñce koškīj smokva-mūr?

21. Nu Isus cīlkīj sijje vuosta: vujkest tīje sār₁nam: q₁nešrū₁d'-ūpped vier', i ieppe₁d pu₁stījt ju₁rteš₁vuode, tanna ieppe₁d līñce ort tōnn tūj' tūj'se₁d, mī lī tūj'sa₁ñc smokva-mūr₁re; a go tīj cīlkhk₁betted tānn tearma: pajjen i jōr' mie₁rre; nitt i lea₁ñc.

22. I pūkk, mojt tij ān'ūēpped vierajn maꞥlec-sqnijn, vālt-betteð.

23. I kuoꝛss son pūðij cieꞥkva, i uopest, pūꝛtten soꝛne šuꝛ'mus pꝛp i poar'semuz olmiñ, i cīlhkēn: kienn ton vāltajn tānn tūꝛ'saz? I kie toꝛne oꝛtij muka vālt?

24. Isus cīlkij sijje vuosta: koꝛšam i mun tīnest oꝛt pajas: goꝛtt tij cīlkhīpped mīꝛne, nitt i mun tijje cealkam, kojn vāltajn tānn tūꝛ'sam.

25. Koꝛst leaj Orvan rīstmuš: oꝛlmijn aꝛli olmiñ? Sij koꝛknis juꝛtēn: goꝛtt cieꝛlhkep oꝛlmijn, to son cealhk mijje: monn giečēn tij tanna iepped vīrmañč soꝛne?

26. A goꝛtt cieꝛlhkep: olmiñ; pollop olmiñ, tōnn guoꝛk što pūkk loꝛoꝛtt Orvan pꝛorokken.

27. I cīlhkēn Isuꝛsse vuosta: ieꝛpp tīð'. Cīlkij sijje i son: i mun tijje im cieꝛlk, kojn vāltajn tānn tūꝛ'sam.

28. A maꝛt tīn' mīlest lī? Oꝛteð olmušt lēꝛjēn kūꝛt aꝛlg; i son pūðij aꝛtmus' luz', cīlkij: aꝛlk, mon' i tūješt tāꝛm mūn' vēnn-āꝛðest.

29. Nu son vuosta cīlkij: im tāt; a maꝛīlest tāꝛ'ꝛꝛuꝛij i vūlkij.

30. I monij numpa, cīlkij tōnn-še. Tāt cīlkij vuosta: vuolgam, šurr; i ij vuolkañč.

31. Kū kuoꝛtsest jāꝛꝛoꝛlij aꝛšes pāhkmuž? Sij sārneꝛ soꝛne: aꝛtmus. Isus sijje sārñ: vujkest sārñam tijje, što mīttar' i oakkoꝛ nīzan oꝛtel tīn' monneꝛ Jimmel cārstra.

32. Tōnn guoꝛk što pūðij tijje Orvan vujkeðvūð' vārajñ; i tij iepped vīrmañč soꝛne: a mīttar' i oakkoꝛ nīzan vīrrēn soꝛne; a tij ʒošše i uꝛnījt tānn, iepped kꝛjðotmañč mañña što vīrreð soꝛne.

33. Kulleð nuꝛmp āꝛvðoꝛ: leaj muta poꝛt ʒoꝛꝛjēn, ku īšteht vēnn-āꝛð', pīꝛr ceaꝛgaꝛ āꝛðajñ sōn', rābaj sonst vēnn-āꝛð', tūješt bāšñ; i oꝛndij sōn' vēnn-āꝛtnīkījt i vūlgij pago.

34. A kuoꝛss pūðij šantaj pāꝛll, son vūlgeht īšes pāhkam-olmījt vēnn-āꝛtnīkij luz', vāꝛtēð īšes šantajt.

35. Vēnn-āꝛtnīk tūꝛ'ꝛēn sōn' pāhkam-olmījt, muta kuꝛppēn, mutam koꝛtēn, a muta kīðgij guoꝛm kuꝛppēn.

36. Oꝛta vūlgeht nuꝛmbījt pāhkam-olmījt, ienamp oꝛtliñčēð; i sīnīj guoꝛm tūꝛ'sēn nitt-še.

37. Maꝛñmuꝛsse vūlgeht īšes aꝛlg sijje, sārñaj: sij oꝛknuššeꝛ mun' aꝛlg'.

38. A vēnn-āꝛtnīk, kuoꝛss uꝛnēn aꝛlg', cieꝛlhkeꝛ nuꝛmp numpas:

tätt leañc eall-gannej; vuolkep, kontaka sōn' i vāltaka sōn' kuot-
jej' eal'.

39. I tāʒʒen sōn', vikkēn olgus vēnn-ājōdest i koṭtēn.

40. Tōnn guojk, kuōss pūdiñc vēnn-ājō' ʒoʒjēn, mojt son ie,leš-
roatt tāj vēnn-ājtnikij guojm?

41. Sārneʒ soinne: tajt pā:s-olmijt ant pāss sorma, a vēnn-
ājō' son ant nuṁbijt vēnn-ājtnikijt, kokk liñcēn aṁteð soinne šantajt
sīn' pālij milt.

42. Isus sārñ sijje: ieppeda tij lokmañc ni kuōss kirjijn:
kiedʒ, konn tūʒʒej' olmo suhpjēn, tott šonđij ugl-uojren; tätt li Jim-
lest, i li tēvren mīn' čēlmijn?

43. Tōnn milt sārnam tijje, što leañc vāltañc tīnest Jimmel
cārstva i leañc antañc olmijt, kokk puhteʒ sōn' šandajt.

44. I tott, kū jorr tānn kiedʒ ol, murtlat; i kienn ol' son jorr,
tōnn pāčč.

45. I kuōss sij kuļlēn sōn' ārvðozijt, šurmus pap i farisčj'
ārvðēn, što son sīnīj bajas sārñ.

46. I sij tātun sōn' tāʒʒeð, a pōļlēn olmijn; tōnn guojk što
ganneš sōn' prōroken.

Kūxtloʒant nuṁp glkʒoš.

Isus veal sārñaj sijje ārvðozijt guojm i cilkij:

2. Aļm cārstva li ovt' nālla cārr-olmīe, kū tūješt nājm-tuoļ'
īʒēs aļg' vāras.

3. I vūlgeht īʒēs pākolvōzijt koḥčēð koḥēmañc nājm-toalla; i
ieʒ tāhtmañc puoṭteð.

4. Ovtā vūlgeht nuṁbijt pākolvōzijt, cilkij: cieļhkeð koḥē-
mañc olmijt: kīč, mun vālmše īččān kūss-vear', mun' vūz' i mī leaj
pōrttañc, li kontañc, i pūkk li vālmōš; puoṭteð nājm-toalla.

5. A sij ieʒ jākʒolma tōnn, a vūlkēn, kie īʒēs pīlto, kie īʒēs
kaļpo.

6. A earras tāʒʒēn sōn' pākolvōzijt, ōknehtēn i koṭtēn sīnīj.

7. Kulij cārr tōnn i sientīj sīnīj ol'; i vūlgeht īʒēs vīʒ', mājgaj
pūkk tojt koṁđijjt i pūldij sīn' laṁn.

8. Tanna son sārñ īʒēs pākolvōzijt: nājm-tuoļl li vālmōš; a
koḥēmañc ieʒ liñc gān'ʒēj'.

9. Tōnn guojk mōnneð čuokas-ratkloʒijt, i pūkijt, kienn koṁ-
betteð, koḥčēð nājm-toalla.

10. I tokk p̄kolvōz l̄xtén cūhksij ol', kopčēn pūkk, kiejt l̄šša kō,čnēn, i p̄ss olm̄ijt i šīj' olm̄ijt; i nājm-tuo, ll koakka, n tīvō or'jij-guojm.

11. Carr kuōss son pūdij kihēd ištnañc nājm-tuo, lnikijt, ujnij ta, mbet olmo, kū illiñc to, v'notmañc nājm q̄srij guojm.

12. I sārñ so, nne: v̄lj! koxt ton pūttēz tīre ikk nājm-q̄srij guojm? A son oraj j̄ñ'za.

13. Tanna cūlkij carr p̄kolvōzijt: korred sonst kīdijt i ju, l-kijt, vā, lteō sōn' i suohpje, kkeō olgm̄us sierñōe, sse; ta, mpet leañc lu, jhkmuš i p̄qñij guojm kākmuš.

14. Tōnn guojk što iennej lī kohēmañc a vānas lī v̄l'šanē.

15. Tanna farišēj' vū, lknē i kōsknis ju, rtēn, koxt lēhē sōn' šil- led s̄qñij guojm.

16. I vūlkzolleβ so, nne ižēs uopsurjijt irodiānij guojm, sārneβ: Uopsej! m̄ij t̄ttep, što ton leaz vujkeō, i vujkest uopsaz Jimmel keajñ i ikk vūlleht ni kien milled m̄ilt ie, lled; tōnn guojk što ikk kīē ni koj kāsra, j ol'.

17. Nitt ciek m̄ijje: koxt ton kīēaz, lī, illeaz luoštañc a, nteō čoañg' Kesa, rre?

18. A Isus, kū ujnij s̄ñ' p̄q̄vūō', cūlkij: mōz mun' kihēlēppeō, kūztla?

19. Vū, z'žēkkeō m̄i, nne tieñg', kōjn čoañk mā, vsett. Sij puhten so, nne di, nārej'.

20. I sārñ s̄ijje: kienn lī t̄tt kōvas i kirj k̄irj'zanē?

21. Sij sārneβ so, nne: Kesa, r'. Tanna sārñ s̄ijje: nitt a, nteō Kesra, mōkk lieβ Kesa, r', a Jimla, mōkk lieβ J̄mmel'.

22. Kuōss ku, llen tānn, sij to, v'zu, ššēn, kū, tten sōn' de vū, lknē.

23. Tōnn piējv' pū, ttēn so, nne saddukēj', kōkk sārneβ, što illeaz j̄q̄mm-olm̄ijt eal'jemuš, i kō, čēēn sonst:

24. Uopsej! Mojsej cūlkij: go kīē j̄amm, i sonst ieβ leaz p̄arna; to sōn' v̄lj q̄nn v̄alt sōn' k̄appōj' ičēis, i čuoñēlaht sie, mea v̄ljes.

25. Leaj m̄īnest kičēem v̄ljed; a, vōdmuñc najhtlōdij i j̄amij, i go sonst ieβ līñc p̄arna, son kūōdij kapkes ižes v̄lje.

26. Oet' nālla i nu, mp i koalmant i kičēant rajja.

27. A mañña pūkij i k̄qβ j̄amij.

28. I nitt ealjem-pā, l', kienn leañc s̄ijjeō kīēmest son k̄qβ', go sij q̄nnēn pūkk sōn'?

29. Isus cīlkij sijje vuosta: seaknontbetteð, go ieppeð tīde kirjžemuž ni Jimmel sāmajt.

30. Tonn mīlt što eal'jem-pā,l' ie,tt najhtlottut i ie,tt monnu,t kujjo, a ielet go,tt Jimmel' ieñkal' ałmest.

31. A jamm-olmij eal'jem bajas ieppeða tij lokmañc mī lī tijje cealhkañc Jimm'lest:

32. Mun leam Abram Jimmel, i Issak Jimmel i Jqhko Jimmel? Jimmel illeaz jamm-olmij Jimmel a ie,ljij.

33. Kuoss olmo kūllen tānn, tov'žu,ššén son' uopsemuž.

34. A farisēj', kuoss sij kūllen, što son tūješt saddukejijt jin'za orred, sij koaknēn ovt sajja.

35. I ozt sīnest, zakonēhk, sōn' kīhčlem vāras ko žij, sārna j:

36. Uopsej! kū lī šur'mus pāhkmuš zakonest?

37. Isus cīlkij so,ñne: šqbošt Gospod' ižant Jimmel' pūkijn ižant kūtkijn, i pūkijn ižant jūñkijn, i pūkijn qntšemužijnant.

38. Tātt lī a,rdmus i šurmus pāhkmuš.

39. A nu,mp lī tānn nālla: šqbošt ižant altmuz', go,tt iēc ižant.

40. Taj kūžted pāhkmuž ol' poštur pūkk zakon i prorok.

41. A kuoss koaknēn farisēj', Isus kožij sīnest:

42. Mojt tij ju,rtbetteð Xristoz' bajas? Kienn son lī ałk? Sij sārnež so,ñne: Dqvid ałk.

43. Sārñ sijje: a kožt Dqvid, vujñas mīlt, ko,hč sōn' šurren, kuoss son sārñ:

44. Cīlkij šurr mun' šurre: išt uo,lgēs pealla mun', konn rajja pējam tōn' vuostlajt tōn' jūlgij vuolla.

45. I nitt, go Dqvid ko,hč sōn' šurren; kožt šitt lī son sōn' ałk?

46. I ni kie ij oajjañc so,ñne cīlhkeð ni sārñ' vuosta; i tonn piejrest ij tūstmañc ni kie ko,čceð sonst.

Akkalai nyelvjárás (23—28. fejezet).

Kožt-lok-kolmat algtoš.

Tanna Isus algtij sārnod olmo,t i ižes vuohpnadojit,

2. I cīlkij: Mojsēj ištam-sajje ištis kirj-kid i farisēj.

3. I nu_t puk, mojt sij pāko_t t_ij_it rukkedod, ruk' dēppe i tujje-
šēkke; a sij tujje mie_lt jelle mōnnod: ton-det što sij sarno_t i jet
tujjed.

4. Si' kuor'det lo_sses i ku_ndetemes nuo_ddit i pijjet o_lgi ol
olmo_t; a i_ž jē tāt ni surmen likkastatte sijj_it.

5. A puk i_žes tujj_it tujjet ton-det, štobi ujn'čis sijj_it olmu; si
xorrošet i_žes perveskit i su_redet i_žes assoji sojj_it.

6. I nu_t sarv'set vonn'jed rus-sajjin p_irin i ārrod parrasamus
sajjin sinagōgin,

7. I cestatmuž olmo čo_nkmužo_n, i štobo olmu ko_iččičis sijj_it:
ruopistij! ruopistij!

8. A t_ij jēpped nom'ded ruop'sten, ton-det što o_žt l_i tist vuo-
pistij Xristos; a puk t_ij lēpped v_illež.

9. I ē_žin i_žat jelled nommo_t ni o_vt mānō o_ln: ton-det što o_žt
l_i tist i_č, k_ū l_i o_lmest.

10. I jelled nommo_dl vuopesto_n; ton-det što o_žt tist l_i
ruop'stij, Xristos.

11. Šormus tist a_n le_nč t_ij_it pākaldos.

12. Ton-det što k_ū ollonat i_žes, tot vuo_lledama_nč le_nč; a k_ū
vuo_llead i_žes, tot pajjan.

13. Kōv t_ij_it, kirj-k_id i farisej, licmieri, ton-det što kātvette
o_lm carvut olmo_t; ton-det što i_ž jēpped cā_nded i tāttoj_it mōnnō_d
jēpped lušte_l.

14. Kōv t_ij_it, kirj-k_id i farisej, licm_er, mojt porvette lesk
porto_t i licm_er-nalla ku_hk' a_jjesteppe: ton-det va_ltvette ton jēnap
sudmuž.

15. Kōv t_ij_it, kirj-k_id i farisej, licmier, mojt pir monvette
mier i košk mand moacotem bajas xo_t o_vt; i ko_t tāt šontal, tujjeverte
sū ād o_lgin, ko_žt vie_žt kea_žnabo_n t_ij_it.

16. Kōv t_ij_it, šokkes lajtij, kok sarnavette: lečči k_i boždat
cerkven, tot ellea ni m_i; a lečči k_i boždat cerkov ko_llin, tot vier l_i.

17. Miltomes i šokkes! M_i l_i jēnap, ko_l ili cerkov, m_i po_i-
zeat ko_l?

18. Nu_t-že: lečči k_i boždat oltarin, tot ellea ni m_i; a lečči k_i
boždat la_žimin, kōbo_nč l_i sū o_ln, tot l_i vier.

19. Miltomes i šokkes! m_i l_i šoreap, la_žmuš, ili oltar, kōbo_nč
čuvat la_žmuš?

20. I nu_t boždotoj oltaren, boždat i puko_n, m_i l_i sū o_ln;

21. I boždottoj cerkvin, boždat sujn i sušt illijin ;

22. I boždottoj oľmoŋ, boždat Jummoľ oltaroŋ i sũ oľn arrojŋ.

23. Kõr tijjt, kirj-kĩd i farisej, licmier, mojt õntvrette logat vuos meatest, anisest i tminest, i kuđdin mĩ lĩ zãkonest kallašõmuš, sudmuš, šig-kuoťkrut i vier: tan goľked leaj tujjed, i tõn ellea kuodded.

24. Šõkkes lajtij, kok čedvette čuškoť, a nilvette verbljud !

25. Kõr tijjt, kirj-kĩd i farisej, licmier, mojt čistvette nãpit i juodit olgoľt, a siskelt sij lie tivd keškmuz i kiellesvũdet.

26. Šõkkes farsej ! čist vũst nãp i juođ sisklas, tõn-det leńci sij olg-biel puťtes.

27. Kõr tijjt, kirj-kĩd i farisej, licmier, mojt lēppeđ õvt nãlla pajnam jãmij-kuodij-vujm, kok lēb olgoľt kĩččed moččed, a sĩst sij liet tivd jãmij-tartit i juťkke torkmuzot.

28. Nuť i tij olg-bieľt lēpped olmođ kĩččed vujk olmoŋ, a sĩst tivdotam licmervũdet i zãkonotemesvũdet.

29. Kõr tijjt, kirj-kĩd i farisej, licmier, tõn-det tujjeseppe jãmij-kuoť prorokit i močideppe vujk-olmoť jãmij-kiedijit.

30. I sãrnavette: leńžim mij ĩčẽn ječčẽn pejvid, jep leńžim ortsãń sijji prorokij võrr vãllojest.

31. Nuť tij ĩž ĩžant puťt lēppeđ svēttel, mojt tij lēppeđ tojđ oľgi, kok koŋtiš prõrokit.

32. Tij tivdotieppeđ ĩžit jiežit mieř.

33. Kuŗdi, kãcklas kuŗdij šõntmuž ! maht tij určstēppe ãtta sũdokeanna ?

34. Tõn-det, nuť, mon vulg'talam tijji gãra prõrokit, i mĩll-olmoť i kirj-kĩdit ; i tij earrasit koŋťvette, i poannašeppe, a earrasit aľkvētte tãkked tij sinagogin, i vuojtet vienest vienna ;

35. Ann poatta tijje ol puk vujk võrr, vãllamańc manda oľn vujk Åvel võrest Sãkri, Varaxin oľk võr rajja, kon tij koŋdit cerkov i oltař kõskest.

36. Vujkist sãrnam tijjt, tãt puk poat tãľlan šõnd ol.

37. Jerusalem, Jerusalem, kõbońc kondõńc prõrokit i tãkk kidji-vujm, kok lēv vulgotamma tuŋne ! momet vãrr tãttom mon čuoľķed tũ pãrnať, mažt londańc čõŋk ĩžes oľgit sojji volla, i tij jieppe tãtoškoatmańc !

38. Nuť tijjt kuddastal tij port kõrasen.

39. Nuť sārnam tijit : jiepped ujnест mū anʒeńć rajest, kon jiepped lĩńke : laoslovmańć puoťtij Jummel nĩmme !

Koťt-lok-ńeljat algos.

1. Vuľgij Isus olgas i vāńzij cērkvest ; i pūťtin suńne sū vuopnattij čojetet suńne cērkor, māťt leaj tujašamańć.

2. Isus cilkij sijjit : ujneciette, jiepped puk tajt ? Vujkest tijit sarnam : ij kuddu taťt kiedj kiedje oľn ! puk leńć murtstalmańć.

3. A koťs son ārij Jeleon term oľn, tanna pūťtiťs vuopnattij suńne ovtseť, koččiliťs : celk mĩjijit, koťs tāt leńć, i mońtem lĩ tū pōťmuť i ěgge kēť toťtmuť.

4. Isus cilkij sijjit vuosta : vāredikke tōń-det, ni-kĩ ij kēzőci tijit reahka.

5. Tōń-det řto jennejĩ puoťet mū nĩm voľn, i āľget sarnet : mun leam Xristos, i jennejit sij kēzet reahka.

6. Nuť-ře kullovette tormuťi bajas i tormuťi sāŗi bajas. Kĩčćeđ, jielled suŗkestal : tōń-det řto toť pukod galgoč leajd ; a tāt real elleak kieč.

7. Viľlijet olmo olmo ol, i cāŗvut cāŗvud ol ; i leńťet nealgastomuť, i ob i madd-torjestomuť pajki melt.

8. Tāt real puk lĩ kob algot.

9. Tanna leńťet ońteled tijjid pieŗsemuťe i końdeřkuoťet tijit ; i tij leńťette jieppe sāvašamańć pūkōń olmoń mū nomest.

10. I tanna jenneje kēŗvūdet reahka ; i kańc kańŗes āľget ońted, i jē sāŗvořořkuodet kańc kańŗes.

11. I jennej kēles-prorokit koccojet i kēzet jennejit reahka.

12. I zākontemmesvud lasnamuť-det jennejin čoackat sāvšamuť.

13. A kĩ kuondeřkoat kēŗe rajja, leńć pasmańć.

14. I tāt carvūd Jevanjeli leńć sāŗťtamańć puk mand oľn, sviđetelvūden pūkod olmođ, i tanna poat kēč.

15. I nuť, koťs ujnecette kōrasvūddumuť keaŗvūđ, mĩ leaj sarnmańć pojjil prōrok Tannil, čońćmen poŗ sajest (lokkij ań toťt) :

16. Tanna kōk lĩ leamańć Judeest ań urćet termit ;

17. I kĩ lĩ kāt oľn, toť jeallas luořilat vaľteđ moń-nĩ řŗes poťtest ;

18. I kĩ lĩ pield' oľn, toť jeallas pońlat māsať vaľteđ řŗes āssojit.

19. A kovr jārasso, t i čič-portijit tojd pejvid.

20. Ajjestēkke, i šondači tijji určmuš talva ili sovet.

21. Tōn-det što tanna leńč šur kop, mo,ntem elmańč mier' kē-
žest anjeńč rajja i i leńč.

22. I ko, t jē uonnadaččiš tok pejv, ij pastodoči ni o,zt lešk' ; a
vall'samo-det tok pejv uonnodet.

23. Tanna ležži kī cealk tijjit : kīč, ta, st lī Xristos, ili tombe ;
jelled askod.

24. Tōn-det što koco'jet kēles-xristi i kēles-prōroki, i o,ndet
šur čoajetumuži, i ču, d-rūdet, reahka kēssem-det, ko, t vājet, i vāllo-
šammet.

25. Nu, t, mon o, rdest cilkim tijjit.

26. I nu, t, lečči ce, lket tijjit : kīč, son lī pu, st pajkest, jelled
monnōd ; kīč, son lī pejt-por, to, n, jelled ask.

27. Tōn-det ma, zt termes-kask mann nu, rtjest i kosto, j ja zāpad
rajja, nu, t leńč olmo o, lg po, ttem-nal.

28. Ja ko, st leńč jāmmij lešk, to, mbe čońk'dedet ko, ckem'.

29. I a, ztnas mańña tojde pejvod kobest, pejv sevńad, i man ij
a, nd' ižes čuvva, i tāst ko, ččēt o, lmest i o, lm' vi, z sojjeteškuodet.

30. Tanna ett olmo o, lj' čojjetomuš o, lmest ; i tanna reagaskuo-
det puk mand-rod, i ujnōstet olmo o, lg' potmen o, lm polvō o, ln jen-
no, n vīgo, n i oll-nomo, n.

31. I vulgat ižes angelit jińsońč trubbin, i co, ŋiget sū vālł'-
šommōt űellen pińgo, n o, lm čoarast i sij čoar' rajja.

32. Smokov-mūrest va, lte mokamvūd : ko, s sū ov, z šo, ndeškuo, tte
suppōd i lušt'let lōstōt ; tanna tiette, što kiess lī o, lt.

33. Nu, t ko, s ujnviētte tan puk, tiette, što o, lt lī, uvzo put.

34. Vujkest sarnam tijjit : ij pūd tāt pulv-šant, kon tāt puk
leńč.

35. O, lm i mant pūdet ; a mu sāg jē pūd.

36. A tōn pejrest i čāssōst ni kī ij tied, ni o, lm anjel, o, zt
mū jēč.

37. A ma, zt leaj Noj pejvo, t, nu, t leńč i olmo o, lg po, ttem
nā, lest.

38. Nu, t ma, zt ovd-belt kockom-bā, l po, rriš, ju, kkiš, najtlo, ttiš i
vejtiš kujje tōn pejv rajja, ko, ss Noj monij kovčegi ;

39. I jet jortmańč, kon ij poatmańč kockmuš i loptmańč pukō, d:
nu, t i leńč olmo o, lg po, ttem na, ll.

40. Tanna leńžet koxtest pield' o₁ln ; ert valtlat, a nump kud-dastal.

41. Koxt meldattij žornovo lu₁n ; ert valtlat, a nump kud-dastal.

42. I nu₁t valvotėkke, ton-det što jėppe tied kon cās tij Hos-pot pōtt.

43. No tan tij tiette, što leńči kuot-žo₁zjin tied' či, kon vartjem-bā₁l sul pōtt, tanna son valvotėij i ij andotėij ko₁vo₁d ižes ku₁d.

44. Ton-det i tijjid galk leajjed valmošit ; ton-det što kon cas jėpped juo₁rd, pōtt olmo o₁lk.

45. Kū lī vujk i milmānas pākaldos, kon žo₁zjin pijij ižes pākaldozo o₁ln, ontet sijjid pormuš vujk bā₁l ?

46. Vuo₁zes lī tot pākaldos, kon sū žozjin, poa₁tmen, karn nu₁t tujješemen.

47. Vujkest sarnam tijjit, puk ižes jelmuš o₁ln pej sū.

48. A leńži tot pākaldos keazn, i cealk ižes kuotkest : ij torda poa₁d mu žozjin ;

49. I alk tākko₁d ižes tovružo₁t, i pōrred i jukko₁d jukkoj-olmo-vujm :

50. Tanna pōtt ton pākaldoz žozjin, kon pejv son i j vuo₁rd, i kon cās ij juo₁rd ;

51. I cuop sū i pej sū ert vōssa licmer-vujm : to₁mb leńč lojk-muš i pa₁nn-žirraš.

Koxt-lo₁k-vīdat algtoš.

Tanna o₁lm carrut leńč ert nālla login nijdin, kok va₁ltiš ižes tuvsnik' i vījtīš vuosta vuntme.

2. Sīst lejjiš vīt milmānos a vīt miltomes.

3. Miltomes va₁ltiš ižes tuvsnik', a jet valtmańč mieldes vuj.

4. Milmānos-že ortest ižes tuvsniki-vujm va₁ltiš vuj ižes a₁stijī siz.

5. I kuos vuntam ku₁hk ij pōtmańč ; tanna puk nokkaškūtīš i uo₁ddeškūtīš.

6. A košk inno₁st šondo₁j čorvmuš : kīč, vuntam pōtt, vījted vuosta su₁pne.

7. Tanna kocjiš puk tok nijd, i vujkijīš ižes tuvsniki.

8. A miltomes cilkiš milmānnoso₁t : ontet mijjit tijji vuj ; ton-det što mij tuvsnik' čāčkododet.

9. A milmānos cilkiš vuosta : što bi ij lečči pūtmuš i mīst i tīst, mōnnod puoreap mīgejid^g gāra i vuo^{ste} ičsant.

10. Ko^s-že sij vu^lkiš vuo^{ste}d ; pūdi^j runtam, i valmuš moⁿ-niš sujn najm-vearra, i urz kattojiš.

11. Mañña poa^det i jāres ni^jd, i sarnet : Hospodi, Hospodi, ā^rved mīj^jit.

12. A son cilki^j sij^jit vuosta : vujkist sarnam ti^jj^jit, im tied ti^jj^jit.

13. I nu^t valvōdēkke ; ton-det što jēpped tied ni pe^jv, ni cās, kon pōtt olmu o^lk.

14. Nu^t son tu^jjaj, ma^zt olmo^š, ku vulkāl vieres mantu, ko^čij i^žes pākaldōzit, i askodij sij^ji kitte i^žes jelmuš.

15. I orte son oⁿdij vīt tālantet, numpa ko^zt, motme ort, ju^kikañče sū rig melt ; i torda vu^lgi^j.

16. Ku va^ldij vīt tālantet, vu^lgi^j, oⁿij sij^jit tu^jji ol, i vāllošij numbit vīt tālantet.

17. Nu^t nu^d-že i tot, ku va^ldij ko^zt tālantet, vālšij numbit ko^zt tālantet.

18. A ku va^ldij ort tālant, vu^lgi^j, i kojvōj sū mantu i kā^ti^j i^žes zo^jjin silp.

19. Ku^hk a^jkin pōtt to^jt pākaldōzit zo^jjin i kačč sist log.

20. I pudij tot, ku va^ldij vīt tālantet, purti numbit vīt tālantet i sarn : zo^jjin ! vīt tālantet ton oⁿtik muⁿne ; kič, numbit vīt tālantet mun vāl^lšom sij^ji ol.

21. Su zo^jjin cilki^j suⁿne : puo^r lī, šī^r i vujk pākaldos ! vāⁿ-nest ton lejik vujk ; jennōj o^ln tu pijam ; mon tu zo^jjin rāmse.

22. Pūdi^j nu^t-že, ku va^ldij ko^zt tālantet, i cilki^j : zo^jjin ! ko^zt tālant ton oⁿtik muⁿne ; kič, veal ko^zt tālant mun vāl^lšom sij^ji ol.

23. Su zo^jjin cilki^j suⁿne : puo^r, šī^r i vujk pākaldos ! vāⁿnest ton lejik vujk ; jennōj o^ln tu pijam ; mon tu zo^jjin rāmse.

24. Pūdi^j i, ku va^ldij ort tālant, i cilki^j : zo^jjin ! mon tīttim tū, ton leak kōr olmo^š, cūppak, ko^zt ik puštam sim, i čoⁿgak, ko^zt ik ko^zmetamañč ;

25. I po^ltim, vu^lkim, kā^ttim tū tālant mantu ; ta^l tuⁿne tū.

26. A sū zo^jjin cilki^j suⁿne vuosta : venne^{ju}r^dij pākaldos i lāškes ! ton tīttik, mun cūpam, ko^zt jīm puštmañč, i čoⁿgam ko^zt jīm kuometam.

27. Tõn-det tu_nne go_lked lea_j õ_ntet mu silp karppazit ; i mon, ko_s puttim, lejm va_lted i_cčan lo_ssin.

28. Nu_t va_lted su_st tãlant, i õ_nted, kobest lĩ lo_hk' tãlantet.

29. Tõn-det što jokse_nće, kobest lĩ, õ_ntlat i lassan ; a kobest elleak, su_st valtlat i tot, mĩ lĩ.

30. A keaz_n pãkaldos su_hp'jekke olgas sernesvu_tte ; tomb le_nć lojkmuš i pa_nn-žorš. (Ko_s cilkij tallan, ču_rvij: kiest lie piell kul-lo_t, a_n son koll!)

31. Ko_s-še olmu o_lk põtt i_žes ol-nõmest, i puk po_z a_njel sujn: tanna ešt i_žes ol-nõm prestol ol ;

32. I čõ_nkdodet put su puk olmu ; i juo_gest ortet numbin, mazt vãrredij jogač lampsit ko_zzin ;

33. I ču_nćlat lampsit vo_lles-pie_lt i_žes čoar, a ko_zlit činž kitte.

34. Tanna cealk car tojt, kok leb vo_lles-belt sũ: pu_otte, mu jẽž laoslovma_nć, monnet carstva, ku lĩ tijjit vãll'šama_nć mand i o_lm tujjem rajest.

35. Tõn-det što nealg'tem mun, i tij õ_ndin mu_nne porret: jugstovim, i tij jugoten mũ ; lejjim jãkk-olmo_n, i tij va_ldin mũ ;

36. Lejjim pieota, tij tiev_v'ten mu ; lejjim kobest, tij kĩččin mu ; turmest lejjim, i tij pũdin mu_nne.

37. Tanna vujk-olmu ce_lket su_nne vuosta: Hospodi ! ko_s mij ujnim tũ nealgostam, i portem ? ili jug'stovom, i jug'tem ?

38. Ko_s mij ujnim tũ jãkk-olmo_n, i va_lldim ? ili pieotemes, i tiev_v'tem ?

39. Ko_s mij tũ ujnim kobest, ili turmest, i pudim tu_nne ?

40. I car cealk sijjid vuosta: vujkest sarnam tijjit: mommet tij tujješĩn tan ortet tã_llin mũ ockõ_n vĩllĩn, tõn tujjin mu_nne.

41. Tanna cealk i tojd, kok lev činž-belt: va_nced mu_st, proklet tij, eg'se_nć to_lle, ku lĩ vãllošam bisse i sũ anjelit.

42. Tõn-det što porstovvem mun, tij jẽpped antma_nć mu_nne porret ; jugstovvem, tij jẽppe jugtam mũ ;

43. Lejjim jãkk-olmo_n, jẽppe valtam mũ ; lejjim pieota, jẽppe tievtam mũ ; kobest i turmest, jẽppe kĩčma_nć mũ.

44. Tanna i sij cielket su_nne vuosta: Hospodi ! Ko_s mij ujnim tũ porstovma_nć, ili jugstovma_nć, ili jãkk-olmo_n, ili pieota, ili kobest, ili turmest, i jẽp lũžama_nć tu_nne ?

45. Tanna cealk sijjit vuosta: vujkist tijjit sarnam: momet

tij jēppeð tuijam tan orte tajn ocmuzo,n; ton jēppeð tuijamañč i mu,nne.

46. I vulget tak egsañč piezsmuže; a vujk-olmo egsañč jālloje.

Koxt-lo k-kūdat algtoš.

Ko,s Isus kēž'tij pukod tajd sānit, tanna cilkij ižes vuopnat-tijit.

2. Tij tietvette, pojjil koxt pejr leñč jēž-pejr; i olmo olk leñč antam poanšemme.

3. Tanna cōñkdottiš šo,rmus pāp' i kirj-kid' i parr'samus olmo,t šo,rmus pāp' dvor siz, nōmm mielt Kajjaf.

4. I pijjiš sarn'mužest vaļteð Isus mudroj nālā i ko,nted.

5. A sarnuš: ij gal pa s-pejr, ij lečči seag'tamuš olmo sist.

6. Ko,s-že Isus leaj Viñanjest, Semman žurrij pōrest;

7. Pūðij su,nne niezan-bieļ alvastr a,štijin kāllošin mir-vujjin, i cālloðij su,nne lešmen ojr ol.

8. Ujniš tan sū vuopnattij i jet sāvrašeškōtmañč, i sārnuš: mon-det mokkam anmuš?

9. Oj lečči mikko,ð tann mir-vuj šurr ārvo,št i a,nted jummel-nom-āņņojit.

10. A Isus, ko,s tomðotij tan, cilkij sijjit: mojt seag'teppe niezan? son po,r tuj tuij mū bajas.

11. Ton-det što Jummel-nom-āņņojit ju,kk' bā,l' tiji mielt lie, a mon jim leakku ju,kk' bā,l' tiji-vujm.

12. Ko,s vāloj tan mir-vuj mū liešk ol, son vall' šestij mū rukk'-dūmmuže.

13. Vujkist tijiit sarnam: ko,št i leñč tāt Jevanjeli sāg'tamañč omp olmest, cealk'mañč leñč sū mu,štme i ton bajas, mojt son tuij.

14. Tanna oxt koxtamloga sist, nom mielt Iūda Iskariot, va,ñčlij šo,rumus pāpo gārā,

15. I cilkij: mojt tij a,ntvette mu,nne, mon tijiit sū andam? Sij tarr'šešku,ttiš su,nne kolm lo,k' silp-pilpijit.

16. I ton bā lest son ōzōj po,rmus bā,l' o,nted sū.

17. A rus resk-pejr, pu,ttiš ropnattij Isu,sse i cilkis su,nne; ko,št pākak mijjit vāl' šet tu,nne jēže-pejr?

18. Son cilkij: va,ņced ven siz mokme, i ceļkeð su,nne: Vuopes-toðej sārñ: mu bal lī ol; tū ga,rñ tuijam jēže-bejr mū vuopnadij-vujm.

19. Vuopnattij tujjis, mazt pākoj sijjit Isus; i väll'siš jēže-bejv.

20. Ko,s-že sondoškūdij jēkkis-pejv; son vonlodej koxtamlog vuopnadej-vujm.

21. I ko,s sij po,rriš, cilkij: vujkist sarnam tijjit, oxt tij kos-kest ant mū.

22. Sij čotta lo,svūdoškuṭtiš, i alg'tiš sarnot su,nne, joksoñč sist: imma mon, Hospodi?

23. Son-že cilkij vosta: kuoboñč mujn luošt kīd' jod siz, tot ant mu.

24. Ja nu,t man olmo o,lk, mazt lī kirj'tamañč su bajas: a korv' ton olmože, kōbo,n olmo o,lk ontlat; pōreap lečči ton olmože šondekeanna.

25. Tōn bā l i Iūda, sū o,ntij, cilkij; imma mon, Ravvi? Isus sarn su,nne: ton cilkik.

26. I ko,s sij po,rriš, Isus va,ldij lejv, laoslovej, mu,rtlij, ontlij vōpnattijjit, cilkij: va,lted, porred, tāt lī mū lešk'.

27. I va,ldij nā,p, pa,sbužij, kejkij sijjit i cilkij: jukkod sū sist puk;

28. Tōn-det što tat lī mū vōrr odd zāvet, jennoji det väll'tamañč, rehkit kuddostalme.

29. Cealkam-že tijjit, anjeñč rajest im a,lg' jukkod tan vin-murj-šontnest tōn pejv rajja, ko,s algam tijji-vujm jukkod odd vin mu jēž car-vud' sist.

30. I ko,s larlotiš, vu,łkiš Jeleon term' ol.

31. Tanna sarn sijjit Isus: puk tij reahkdurvētte mū bajas tan in; tōn-det što lī kirjetam: tāklam vārredij, i rā,tkedodet tuk lāmpaz.

32. A mon ižan pajjenam bajas sāg'tam tijjit Galilejest.

33. Piedar cilkij su,nne vuosta: leñžet puk reahkrūdēt tū bajas, mun jim reahk'ded ni ko,s.

34. Isus cilkij su,nne: vujkist sarnam tu,nne, tan in, ovd-bielt kon o,res-ka,n loñkeaj, kolmoēšt sarndodak mu,st.

35. Sarn su,nne Piedar: lečči mu,nne galgoč i jāmmēd tujn: jim sarndod tu,st. Ovt nālla sarnuš i puk vopnattij.

36. Mañña-dost pottal sijji-vujm Isus sajja, sarntāmañč Gefsimania, i sarn vuopnattijit: arrostekke ta,st, kon mon vuolgam, ajjestastam tombe.

37. I vaļdiņ mieļdes Piedar i kuŗtōd Zeredēj oļgit, lo,svūdeš-kūdiņ i tužoškūdiņ.

38. Tanna sarn sijjīt Isus: mū jiņķ lo,svūduš so,rm nalla, vuortlēkkeð ta,št, i valvōdēkke muiņ.

39. I vaņcla,stiņ kreaŗa čorlakše, vōnlōdiņ iŗes muod ol, aļjestiņ i sarnōj: Eēce mū! lečči oļjam nalla, aņ man raj mu tat nāp: a iļ nu,ŗt maŗt mon tātām, no maŗt ton.

40. I puo,ŗtal vuopnaddoļjiņ garra, i karnač sijjīt uo,ŗdmen, i sarn Pedre: nu,ŗt jēppeð vajj'maņč valvōdēð ort cās muiņ?

41. Valv'dēkke i aļjestēkke, tōn-det što jēppe vēr'ēi kūttalmuŗe. Vujņ valv; a lešk' rig'temes.

42. Veal uļtlastiņ numb vār, aļestiņ i sarnōj: Eēce mū! lečči iļ vaj tat nāp mōnnōd raj mū, mū juŗkeanna, aņ leņč tū valt.

43. I ko,ŗ pūdiņ, karn sijjīt das uo,ŗdmen: tōn-det što sist čelm losniš.

44. I kudiņ sijjīt, uļdiņ das, aļjestastiņ kolmat var, i cilkij tōn-ŗe san.

45. Tanna puo,ŗtal iŗes vuopnadiņ garra, i sarn sijjīt: tiņ paj veal o,ŗvrette i oņņōdēkke; kič, altnaškūdiņ cās i olmu o,ŗk oņtlat reahk-olmo,ŗt kīdo t.

46. Koccojēkke, vaņclekkep: kič, altniņ mū o,ŗtiņ.

47. I ko,ŗ veal son sarnōj, kič, Iūda, oŗt koŗtamloga sist, pūdiņ, i suņ jēnoņ olmo,ŗt mikki-vuiņ i čoltni-vuiņ šo,ŗmus pāpō,ņ i olmo pārr'samuzo,ņ.

48. I sū o,ŗtiņ o,ŗndiņ sijjīt tietted, cilkij: kon mon cuklam, to,ŗ i liņ, valted sū.

49. I tōn cās pūdiņ Isus gārra, i cilkij: ramšōd, ravri! i cuklattiņ sū.

50. A Isus cilkij su,ņne: pa,ŗ-viļ, mōn-det ton pu,ŗttik? Tanna pu,ŗttiš i piļjiš kīdo,ŗ Isus ol, i va,ŗtiš sū.

51. I kič, oŗt sist, kok leļjiš Isus o,ņ, vujkiņ kīd, kīziņ iŗes miek', čickiņ šo,ŗmus pāp pākaldas, i čupoņ su,ŗt pie,ŗ.

52. Tanna sarn su,ņne Isus: piļ māsa,ŗ iŗes miek' sū saļja; tōn-det što puk, kok va,ŗdet miek', miekin majkoŗet.

53. Ili jordak, mun im vaj aņ aļjestatted mū Ječčān, i son pej mu o,ŗte jēnap koŗtaplōgit legiōni,ŗ aņjelit?

54. Maŗt jēres nalla šōndočōdet kirji, što nu,ŗt go,ŗk leaļ?

55. Tōn cās cilkij Isus olmo,ŗt: nu,ŗt maŗt olmu-ko,ŗtiņ ol vū,ŗ-

gin tij m̄kij-vujm i čoltnij-vujm, m̄u vaļtem bajas ; juļķe pejv tijjivujm ārrum mon, vuopestemen cerkvest, i tij jēppeð valtām m̄u.

56. Tāt-že puk leaj, što šondociš prōrokit kirji. Tanna puk vuopnattij ku ddiš sū i určiš.

57. A Isus vaļtij vīkķiš sū Kajjafē, šormus pāppe, koz čonkdottiš kirj-kīd' i parrsamuz.

58. Piedar-že vaņzeliļ sū muelť kukeldagoš, šormus pāp dvor rajja ; i čāññoliļ siz ištij pākaldozo-vujm, što ujnociļ kieže.

59. Šormus pāp i parr'samuz i puk sinedrion occiš kielles-sāgoš Isus vuosta, su sarma ontem bajas ;

60. I jet karnmañč : i, ŗot jennoj kielles-sarnejit puotliš, jet karnmañč. No majimušse puťteš koxt kielles-sarnej.

61. I cilkiš : Son sarnej : vajjam murted Jummel cerkov, i kolmoņ pejvest tujjed sū.

62. I čuñčodij šormus pāp i cilkiļ suņne : mon-det ik sarn ni mon ? mojt sij tū vuosta sarnadet ?

63. Isus arij inta. I šormus pāp cilkiļ suņne : pākam tuņne jillij Jummelin, celk mijjit, ton leak, jik Xristos, Jummel oļķ ?

64. Isus sarnej suņne : ton cilkiķ ; ja sarnam tijjit : anjeñč rajest ujnvette olmu oļķ ištmen vuolles-bielt rig' , i puotmen oļm polvo oļn.

65. Tanna šormus pāp keškťij ižes asjit, i cilkiļ : Son Jummel ŗack ; moz mijjit veal sāg-olmot ? kič, aņ tij kulloņ sū Jummel-ŗackmuš.

66. Maxt tijji mielt lī ? Sij-že cilkiš vuosta : sorma lī vier.

67. Tanna čolkuš suņne muod vuosta, i pel-mantoje takkuš : a muottam peakkostoš su kajbo vuosta,

68. I sarnuš : arved mijjit, Xristos, kī tākliļ tū ?

69. Piedar-že ārij olgoļť dvōrest ; i pūdij suņne oxt ŗēzan-pākaldas, i cilkiļ : i ton lejik Isusoņ Galilejlañžin.

70. No son pācdodēļ pūkōd pūt, cilkiļ : jīm tied, mojt ton sarnak.

71. Ko s-že son vulgeškūdij urzo tokka ; ujnistij sū nump, i sarn tomb ārrijit : i tat leaj Isusoņ Nazorejin.

72. I son das pācdodēļ boždotmoņ, što ij tied tan olmo.

73. Ij jennoj maņlakoš, puotliš, kok tomb čuñčiš, i cilkiš Piedre : vu kest i ton sist ; ton-det što i tū sarnam-naļ čojat tū.

74. Tanna son klendadoškūdi*j* i boždadoškūdi*j*, i*j* gol tied tan olmu. I a*ž*ton lavloškūdi*j* o*ž*res-ka*n*.

75. I muštli*j* Piedar sa*n*, kon cilki*j* su*n*ne Isus: o*vd*-bielt kon lavl o*ž*res-ka*n*, kolm varra pacdodak mu*st*. I vu*lg*i*j* olgas i lo*j*-ko*j* čotta.

Ko*ž*t-lo*k*-k*ī*žat algos.

Ko*s*-ž*e* pūdi*j* ides-pe*ž*v; puk šo*ž*rmuz' pā*p*' parr'samuz' olmo*n* sarndottoš Isus bajas, o*ž*nted sū sorma.

2. I ko*ž*riš sū, vīkkiš i o*ž*ntiš sū Po*n*tij Pilate o*lt*i*e*.

3. Tanna Iūda, sū o*ž*nti*j*, ko*s* u*ž*nij, son lī sudma*ņ*č, kajdadoš-kūdi*j* i o*ž*ndi*j* mās*at* kolm-lo*k* silp-pilpi*j*it šo*ž*rmus pā*p*o*t* i parr'-samuzo*n*,

4. I sarn: mon reahkado*m*, ko*s* o*ž*ntem vier'temes v*or*. A si*j* cilkiš su*n*ne: mī m*ij*jit lī tuj t*on* rajja? k*ī*č ič.

5. I suppi*j* son silp-pilpi*j*it cerkva i v*o*j*do*j, mon*o*j kāhksod*o*j.

6. Šo*ž*rmus pā*p*' va*lt*iš silp-pilpi*j*it i cilkiš: ellea ma*ž*t pi*j*it si*j*jit cerkoc kaš*n*' si*z*; t*on*-det što tat lī v*or* arv.

7. A pi*j*iš sarndotmuš i u*st*iš sist kietk'-a sti*j* čēps*est* mand.

8. T*on*-det tot mant i n*om*'dat v*or*-mando*n* tan pe*ž*v rajja.

9. Tanna šondo*j* sarntamaš po*j*ijel prōrok' Jer*m*i*j*, kōbo*ņ*č sarn: i va*lt*iš kolm-lo*k* silp-pilpi*j*it, arv'dam arv, kon Izrail o*ž*lg' arvodoš,

10. I o*ž*ntiš si*j*jit kietk'-a sti*j*-čiep mandost, ma*ž*t cilki*j* mu*n*ne Jummel.

11. Isus-ž*e* ču*ņ*člotti*j* o*lt*i*j* o*rt*e i k*o*čli*j* su*st* o*lt*i*j*: Tonna leak Iude*j* car? Isus cilki*j* su*n*ne: t*on* sarnak.

12. I ko*s* šo*ž*rmus pā*p*' i parsamuz' vieretiš sū, son i*j* sarnma*ņ*č ni mon.

13. Tanna sarn su*n*ne Pilat: jika kul, momet svidētelvut sarnot tū vuosta?

14. I son i*j* n*om*'dama*ņ*č su*n*ne ni o*rt* sa*n* vu*st*e, nu*t* što o*lt*-ti*j* čotta dir*ž*už*o*j.

15. A j*ē*ž-pe*ž*v po*s*-pe*ž*v o*lt*i*j*est lea*j* māt*t*'jam-na*l* luštled olmo*t* o*rt* a*ž*stant, kon si*j* tāttuš.

16. Lea*j* tanna sist tietma*ņ*č a*ž*stant, n*om* mielt Varavva.

17. I nu*t*, ko*s* si*j* čō*ņ*kdotiš, Pilat cilki*j* si*j*jit: kon tātvē*t*e, što*b* mun luoš*t*'čim ti*j*jit, Varavva, ili Isus, kōbo*ņ*č n*om*dat Xriston?

18. T*on*-det, što son tīdi*j*, si*j* o*ž*ntiš sū zāvidutmuž-det.

19. Koskoł tən, ko,s son arij suddam sajest, sū kāv vulg'tij su,nne cielkeð : jel tujjed ni mojt tən vujk-olm'že ; ton-det što mu,nne a,n nāhkrest čotta leaj lossod sū bajas.

20. A šormus pāp' i parsomuz' pajjidiš olmo,t kočced Va-rarva, a majkod Isus.

21. Tanna ołtij koččilij sist : kon kuo,ttest tātrette, što b mun luoštačim tijjit ? Sij cilkiš : Vararva.

22. Pilat sarn sijjit : mon šet mun tujjam Isuse, ku nomdat Xriston ? Sarnet su,nne puk : a,n leńč poann'samańč.

23. Ołtij cilkiš : mo,ntem keažnrūd son tujjij ? A sij real čōi-teap čurvuš : a,n leńč poann'samańč.

24. Pilat, ko,s ujnij, što ij viekket ni m̄, a seagatamuš lasnat, valdij čāž i pozoj kīdot olmo put, i cilkiš : im mon leakku vier tan vujk-olmu vorest ; kīčced tij.

25. I sarnuš puk olmu vuosta i cilkiš ; sū v̄or mij ol i mij parno ol.

26. Tanna luštij sijjit Vararva, a Isus son tāgej i o,ndij poann'-šemme.

27. Tanna ołtij vuččij valtiš Isus pretorij siz, i ču,ńkiš su ol puk polk.

28. I jaksis sū i cākkiš sū ol rūpses āssoj.

29. I park'diš vienc cokkoj rāzest, pijjiš su,nne o,jv ol i o,ntiš su,nne vołles kitte trost ; i čuńčlo,ttiš sū vuosta pulv' ol, luo,ndottiš sū o,ln, sarno,t : ramšod Iūdej car.

30. I čolkuš su ol i valtiš trost i tākkuš sū o,jv vu,ste.

31. I ko,n luo,ndottiš sū o,ln, jāžsis sū o,ln rūpses āss'jit i tev'-nattiš sū sū āss'je, i lajt'ješku,ttiš sū poann'semme.

32. Ko,s vojtoš, vuosta pūdij ozt Kirine-olmoš, nom mielt Sem-man ; sū pākkostoš ku,nted sū rist.

33. I ko,s pu,ttiš pajka, nom mielt Golgofa, m̄ l̄ : Kal-saj,

34. O,ntoš su nne jukko,d uksuz, seagotamańč seppo,n ; i ko,s kuttoloj, ij tātmońč jukko,d.

35. A su poann'sottoj juo,kkiš su āssojit i soppuš vu,rbit ;

36. I arruš, vartjiš su tombe,

37. I pijjiš su o,jv ol kirj, ko,st leaj sū vier kirjtamańč : Tāt l̄ Isus, Iūdej car.

38. Tanna poann'siš sujn kuozt olmu-ko,ntijit : ovt vo,łles-bie,lt, a nump činž-bie,lt.

39. I raj-monnoij zarkiš sū, kejšiš ižes ujrvi-vujm.

40. I sarnuš: cerkov murtlottoij i kolmojn pejvest tujjelattij!
Viekket ič ičsant. Leňžak Jummeļ oļk, luštlad ristost.

41. Nuť šot i šormus pāp' kirj-kidi-vujm, parr'samuz'-vujm i
faršej-vujm luoņdottiš i sarnuš:

42. Numbit viekkitiļ, a ič ičses ij vaj viekk'ted. Leñci son Izrail
car, aņ aņ luošlat ristost, i ask'skuo'ttep suņne.

43. Pijj'dodoj Jummeļ ol; aņ aņ peast sū, leñci son šittel
suņne. Ton-det što son cilkij: Mon leam Jummeļ oļk'.

44. Nuť-že i olmu-koņtij poann'samož suņ, lajtuš sū.

45. A kūdat cāssošt leaj siern' puk mand' oļn arcat cās rajja.

46. A arcat cās baļ loņkij Isus šur iñņoņ: Ili, Ili, lama
savazfani; tot lī: mū Jummeļ, mū Jummeļ, mon-det ton mu kuđdik?

47. Mottam sist, kok tomb cuñcuš, koš kuļliš tān, sarnuš:
Ill koč son.

48. I tova urc'stij oļt sist, vaļdij mier'-sopt, tivd'tij uksu-
son, pijj trost kiečča i oņtlj suņne jukkod.

49. A mottam sarnuš: arest; kīcstep, pott, ij, Ill sū peasteð.

50. Isus že čuŗ'vij das šur jñņeņ i luštij vujņ.

51. I kič zāves cerkvest kieškodoj kuŗten, pajlest i vuoļ rajja,
i mant puštladoj; i kietk' luntnoš;

52. I jāmmij kuoť arniš; i jennoj poŗ jāmmiji liškīt pajnoš;

53. I vojtīš jāmmij kuodin mañņa su pajnamošt i moņniš
poŗ vienna i čojjetottiš jennojit.

54. A čuoņnik i tok, kok suņ vartjiš Isus, koš ujniš mand'-
puštmuž i puk šond'čamuž, surkniš čotta, i sarnuš: vujkist son leaj
Jummeļ oļk'.

55. Tomb lejjiš nuť-že i kīččiš olg'-gaŗn jennoj niezanoť, kok
vaņzetiš Isus mielt Galilejest, i lužžiš suņne.

56. Sij koskost lejjiš Marj Magdalina i Marj, Jak'u i Iosia
jeņn i Zevedej olgij jeņn.

57. A koš pūdij jekkis-pejv, pūdij boztes olmoš Arimafejest,
nom mielt Osk', koboņč nuť-že vuopestadoj Isus luņ.

58. Son pūdij Pilat gārra i āņņoj Isus lešk'. Tanna Pilat pā-
koj oņted lešk'.

59. I vaļdij Osk' lešk' i kizoļ sū puťtes lijnoņ.

60. I pijj sū ižes odd jāmmij kuođd siz, kū sušt leaj čupmaņč
kaļlij sist; i jorr'tij šur kietk' jāmmij kuoť uze i ujdij.

61. *Leaj-že tombe Marj Magdalina i nump Marj, kok arruš jāmij kuočt vuosta.*

62. *Numb pejv, ku lī mañña peatnicest, čonkdottiš šoꝛmus pāp' i farisej Pilat luz,*

63. *I sarnuš: ʒer! mij muštjim, tot kiales, koꝛs veal leaj jillij, cilkij: mañña kolmon pejvest pajjinam.*

64. *Ton-det, pāk rukkoded jāmij ʒavt kolmat pejv rajja, ton-det što sū vuopnattij jet lejjis puočted i soll'ded sū i sarnod olmoꝛn: son pajjinoj jāmiji koskost. I leač maꝛmus mantamuš keaʒnap rusmuz.*

65. *Pilat cilkij sijjit: tist lī vartjam-nał; monned, vartjēkked, maʒt tietvete.*

66. *Sij vułkiš i pijjiš kałm luz vartojit, i pijjiš keatka pečat.*

Koʒt-lołk'-kavcat algtoš.

A mañña survet monnest, koꝛs nietlest rus-pejv čurvan, pūdij Marj Magdalina i nump Marj kīcsted jāmij ʒavt.

2. *I kīč, šondoꝛj šur mand-puštmuš; ton-det što Jummel anjel luštlodoꝛj ołmest, pūdij i jortij kietk' ʒavt uꝛz-ńałmest, i āroꝛj sū ołn.*

3. *Suꝛst leaj ujnem-nał maʒt termes-tol i sū āssoꝛj lejjis vilkōd koʒt mut.*

4. *Vartij surkniš sū i torjestaškūčttiš, i čuńčliš maʒt jāmij.*

5. *A anʒel poꝛlij sān nieʒ'nij gārra, cilkij: jelled pōl; tiedam, što tij oꝛvette poann'sam Isus.*

6. *Son elleak taꝛst: son pajjinij, maʒt cilkij. Monnod, kīcstiekke saj, koꝛst Jummel vōnnoꝛj.*

7. *I monned viktap, ciełked sū vuopnadoꝛjit, što son pajjinij jāmijin, i oꝛd-bielt calk tijjit Galilejest: tomb su ujnrette. Kīčced, cilkim mon tijjit.*

8. *I toꝛda voꝛtiš jāmij-kuoꝛdest i polmuʒon i šur rāmmoꝛn uꝛc'stiš ciełked su vuopnadoꝛjit.*

9. *I koꝛs sij vaꝛciš ciełked sū vuopnadoꝛjit, kič Isus pūdij sijjit vuosta, i cilkij: ramšotte! I sij pučttiš, tāꝛvotottiš sū jułgit i koꝛmmerdiš suꝛne.*

10. *Tanna sarn sijjit Isus: jelled pōl; monnod ciełked mū vīlližin štobi vaꝛcetiš Galileje: i tombe sij ujn'let mū.*

11. A ko,s sij va,nciś; tanna mottam vart'jin mo,nniś vienna i sarnatiś šo,rnuś pāpo,t puk mī lī leamañč.

12. I tāleak čōñkdottiś parr'samuz'-vujm i tujjiś sarndatmuž, i jennez o,ntiś tieñkit vučijit.

13. I cilkiś: cie,łked, su vuohpnattij pu,ttiś jehka, soldiś sū, ko,s mij u,ddim.

14. I leñci sāk tan bajas man o,ltij rajja, mij sarnatep sū, i tijjit viekketep keaznvūdest.

15. Sij va,łtiś tiñkit, tujjiś, mažt vuopestam lejjiś; i kund'čodij tat sāk Iūdej koskost tan pejv rajja.

16. A ožtaplo,k' vuopnađojit va,nciś Galileje, term ol, koz pā-koj sijjit Isus.

17. I ujn'stiś su i ko,mmerdiś su,anne, a mottam ju,rtlastiś.

18. I altnij Isus i cilkiij sijjit: Mu,anne lī antmañč puk valt o,lmest i mado,t.

19. I nu,t, monnōd, vuop'stiekked pūko,t olmo,t i risto,d sijjit E,ž, i O,lg' i Po,s-vujñ nomme.

20. I vuopestiekke sijjit nu,t jelled, mažt mon tijjit pākkum; i nu,t mun leam tijji-vujm puk pejvid eg kie,ž rajja. Amin.

Ter-lapp nyelvmutatványok.

A) Lumboszkból (Limbos).

1. Sā,hpliñke porij lejpe, kari porij, tagazi vans lejpe-karr-paj-kest. Son jišti vanzi, ja,vre milte vi,łki vanzel. No vā,łti son toavruži čuzu, vā,łti son pi,ttegijt, vā,łti son na,vtijt, piengijt ja rīmnijt, kīmēt ja olknekijt; lo,ndijt vā,łdij, kiōckemijt ja čāfa,ñkijt vanzis. Je vi,łki son, vanzes lūttani, sij kommanin; vi,jjin rinti, pik popalin rinti. — Sā,hpliñke sievtčatta, što muni vans lej, kul', čitte jienniij jištnijt. Sij kā,nc kā,nces toarragiōttin, na,vte na,vte pealla, lo,nte lo,nte pealla. Sij tiōrrin kolm jige. Muttam lo,nte tagazin poneta, na,vte tagazin kiśksolmijin tiłji gōejm. Ma,ññelest šičkantkiōtten na,vte ja lo,nte.

2. a) Jiellin kalñca, ki,jj kāpkijnes. Sist lej nijt ja a,łke. Piejve poatta, son viōlka vančēt, sillet mi popāla. Kāpkis sārna, što jo,kki vierta,zt jiel kintč. Muttamašt kāpkis jo,kki vierta,zt kintči. — Kuht, kul', ki,jjim ji lišt vierta,zt kintčēt jo,kki? — Pijjas jo,gi vi,łke čutte, što

„viertazi liev, tobelt jielle liev.“ — No ja viertaz milte piottin, kaxnin jiellijt sist. Čutte piottin koatta, čutte šuremīs sāme kāppiže askađi; karaulgiottin, što kio:ss kījīs poatta. Kījīs piōdij miecest, sij kījs korrin, čude taške, kīžt kīt siełge bealla, kaštīn nu:mpe loajta-bealla. Ji oattijin. Jij tagazi. Jikka nijdij olkuzi viłkkiođi; tašte sāmmlaj cealhka, što piot nijtnim, piest kīt kītt sijja. Nijdij cealhka: ott āčni sārnam; nijt jī čīhp:majn. Alkańis olkuzi viłkkiođij: alkańim, piest kīt kītt sijja! Alkańis nīrijt čippi, son ji koccaj, kījīs sāmmlaj. No son koccaj. Čutte liev pik iottemen. No son vāłti čude-čiorve sāble ji iōjvijt pik čīpi:nti čudijn. Ākes vāłti, peacca pieli, nijtis tašše, jienijnes avt sijja. Alka:s jīččis vāłti, viłki kozi vioji jieres sijja alkajnes. — No pik.

2. b) Kāles i āhke jiellin kuške; sijje ša:nti aške ju sijje ša:nti nījt. Nu sij jiellin kuške, kāllazaj sārna, ušta jiel kīnt viertazt joški, viertaz taške manniv mietta jogi, viertazt āmažev čude, tāk piottev viertaz tajje milte, pījas jogi piottev. — Kāllazaj viłgij meahca. Āhkes viertazt kīndij joški, ju son piōdij māžit koatta:s. Jielij kolm piejve, kāllazańč lī miecest. Ju piottin āhka ta:ssi čude; son čudij giojm porra ja jukka piejve pījas. Ju piejve jiekenižij, son, ākaj kommałij čudijn; a sist ču:ttet akca, ascant čudijn kommałi ākaj. I iottin čudijn tajn; jielin kolm piejve; ju ākaj tašte cealhka, ušta tā:nne piejve kāles poatta. Nu sij torvalin nīre uksi, jīč iōdsołlin. Kāles piōdij, ju poppałij nīorra; sij čude taške soni korrin, kaštījīn ta:ssi. Nu jīč čude taške iōdsołlin. Nījt tašte liktij olkuzi, jieččes cealhka, što pi:t mī:nni nijpe. Nijdij tašte cealhka, ušta mun ott āččani sārnama. Pāgi viłki. Arta algaj liktij, kāllazaj tašte cealhka: alkańim pi:t nijpe! Algaj tašte so:nni ańdij nijpe; son nijpe ta:mme vāłdij, čīpij nīrijdes pīkaš, mealgaj altinij ju čudest tašt iōjve viłn vāłdij sāble jīččis. Tuške iottin, koccajin, ju kāllazest tašt kaččiv: mom nīkkuk nakkareasant? Kāllazaj tašte cealhka, ušta mun ta:mme nīkku nakkareasan, ušta akt kārnas akce kārnost čałme rońka. — Ju tuške, čude taške sārnev, ušta akce kārnasijt afti kārnost čałme rońkiv. — Ju ču:ttelaj tašte kārviži, occili iōjv-viōla:s, a kāllazaj tašte sāble pījijnti, ceahkałi čudest tašt iōjve kaskit. Tujn čudijn pik čippi iōjvijt kaskit; ākka:s ju nījtis vāłdij, viģij, pielij kissi jiellemen, ju pik sienī poafka:tti.

3. Jielī kio:ss Tālla, Tāla:st lej šurr čiožaj; jielij lāhptest ožaj olmij, nammi:s lej Ucc lāńģij. Son popali, Tālla čuēciji ma:ni.

Paſi p̄remis jierke Tāla_{st}. K̄ipti p̄ik art̄i mälla Tāla jierke. Tālla āmmaž̄iž̄i, ſto jierke pallamaj_n l̄i Ucc lānḡij. Tālla Ucc lān̄ki v̄jrtol-ḡiodij. Ucc lānḡij vanzijn javra sukk̄ili. Tālla m̄lte sukk̄ili jiss van-zijn. — Ucc lānḡij ujn̄a, ſto Tālla juks̄iōdi; poala_{di} rans čuhp-keāčča a_vlijt, k̄ižtlas sukk̄iōttin, ſto koambaj oajja r̄inti suktet. K̄ižtlas sukk̄iōttin, Tāla_{st} rans kask̄it rottini, Tālla ka_čki, ja majns p̄ik.

4. Jiel̄i Āc, sost l̄in kolm̄ n̄ijt. Son siola_{nti} a_lke, a_lke jielta_{gi}, ku_kke jiel̄i sost, k̄ižt-lo_{ge} jige rajja. Son t̄itteḡiōdi lāhptest jienes. Jienijnes sārna_{ttin}, ſto najhtlattit p̄itta. Son silki pu_lkijn, p̄iōdi, jienes v̄ālti pulhka. Jienes p̄i_{tti} Ācc̄ije k̄iōtte-gu_{rri}. Āc olkuzi l̄ižtij, ſto m̄olda p̄itta koatta v̄ikk̄it: jilci coalama, p̄irre āvve la takm̄jn, källaga āka_{st} alka la ništela_{jn}. Kiōll̄i korstakk-kiečče lu_čma?

Ākaj pu_lkest ničkedi, niesk̄emel korta iōce ča_čki. Āckest l̄i_š seahka sinaj. A_lges jiččis v̄āldij. — P̄ik.

5. Jiel̄i tu_l k̄iōss ākaj kallasajnes. Ša_{nti} sij̄ a_lk i ša_{nt} sij̄ n̄ijt. Na ākaj, kallasaj jām̄men kukt, v̄ilj̄iñč k̄iōfta kuttijen. N̄ijt sār̄n, ſto v̄ilj̄im v̄ārri_t, a k̄iōrk̄i jiel.

No v̄iljis v̄ilki, k̄āreba p̄iōdij. K̄ārebest ka_čt, ſto maj_n j̄alak? — Akt iōrpnan j̄alam. — Mom j̄alak iōrpnan_t? — Munst iōrpen l̄i močēd. — Ma_lle močēd? — Kiōvt iōc piejv p̄āšt, k̄i_vte rittest k̄i_vt k̄iōrsa-tā_{st}, nēške-māntkest m̄ānn, k̄i_vte kidl-sijest ko_lte, k̄i_vte p̄iōlm-sijest sēlp, čot āskes lēškes k̄iōst, čot t̄ārttest atmes k̄iōst. —

Koatta_s p̄iōdi. N̄ijt kačča v̄iljses: mom toskjatk? — Ta_mme toskjadim, iōrpnam, ſto v̄iōlkap k̄āreba. — I v̄ilken.

P̄iōttek̄iōtt̄en k̄āreba; son iōrpnes p̄āhka turned ieres āskijt. Jieres n̄ijt, āppulaj, najhelnehe p̄iōdij, p̄ākaj čācca ničk̄ted. — Čācca ničk̄edij. K̄āreba p̄iōdi i koččēb k̄ārebest, ſto ko_{st} l̄i iōrpnat? Čācca ničk̄edij. Jieres n̄ijt ciell̄', ſto mun lam sōn' iōrpen. — A jella, kul, mun' iōrpen. Olmuj va_lteš, v̄ikkeš sōn', āvta r̄āppu_š k̄iččem solled.

Iōrpnes k̄iōr̄iij, k̄āreba p̄iōdij, kačča: ko_{st} l̄i mun' v̄ilj? Ma_nned, p̄ihteš sōn'. I v̄iljis p̄ihteš. Karabelšehk sār̄n, ſto mank menne k̄āpken? — Poafkahted mun' izmens̄ik, ta_l jiesk' mun k̄āpken manim. — Poafkahteš izmens̄ik, i karabelšehk v̄ālt močēd n̄ijtim k̄āpkenes. P̄ik.

6. Jiel̄ij tu_l k̄iōss olmuj, i son najhtla_{di}j. Ju jiellin, sijje

ša,ndij ałke. Nu sij jiellin kułke, kałles tołte jā,mi, āłkes tołte vīłkij mīorjijt ussit. Ałkes ta,mme vāłldij mīldes. Nu mīorjijt uskiōdij, alkas ta,mme kīdij ta,ssse. Jiēē āłke vīłkij tu,mpelā. Uzij son mīorjijt, uzij ja kirkonij. A piejve jiekkenīžij. Son vīłkij māzīt alkas. No piōdij māzīt. A ałkes jillak. A ta,mne sijja piōhtamajñ Āccije nījt. A son nījtī ta,mme vāłldij, ju vā,ncelij koattas; piōdij koattas, šanttiškiōdij nījtī ta,mme, jiellegiōdij nījdn tajñ. Ju jiellin, nu nījtīs tałte šurrīni. Iōttin, koccajñ, Āccije nījt tałte tuvraniškiōdij, ju ākaj piijij kīmnēs. Ju kīptekiōdij, kīptīn, ju porrīn, ju vīłkīn vārra. Vā,rest tōbelt niēktīn kolm Āccije, ju akka ta,mme nūmstīn, nī varijt jiemneja jieb kiōttamajñ.

7. Jielij kā,les ā,kijnes, jiellin sij kułke. Nu sijje ša,ndij ałke. Ju jiellin kułke, ałkes šurrīni. Kallazest ta,št lī sā,ble pijmījñ iōjves vī,le; sijje piōttekiōdij toarra jekka; ałkes vāłldij jiežēs sā,ble ju vīłgij jiežēs rozijñ viōsta tiōrru; toarrakiōdij, cīhpkīōdij, cīpij kułke. Toara,s ta,mme jī viōj liōptet tułke, vīkk tałte rāppīñ so,nni kobe i nu,mpē ju koalmant. Nu ju son silgij toara ta,mme cīhpīt. Čīpij ju alas silgij piijeļe kobij ja vījij kobe piijeļe ju nu,mpē piijeļe. Koalmant koppa karkidi, ro,sses ujdij māzīt koatta,s, son kīttij koppa ta,ssi, sonī čurklin; a son popalet je viōjkoattamajñ ko, best ta,št.

Jiečēēs silgij ałges ta,mme occīt, vījij kułke, ałges kā,vnīj kōbest. Ałges ta,mme vāłldij, piestij, ałgijnes toara ta,mme pik cīhpin kułke, iōneje, liōptin pikas. Vīlkin māzīt, koatta,s piōttin, i jiellekīōttin, ałte veala jieller.

8. Li,mpēzest, liōkka ałn iōjje lī; ta,de iōjest tiōss-ał-kīō,ss līn olmī, čū,t', sist līn tāłhkīne. Sij oajja por,tekiōttin tāłhknijt. Por,tin čitta jienniņe, a tiertet jieb iōj. Akt olmuļ vēlšīdij čācca, oajja, tułte kiōsta olmuļ čā,žest. Son cealhka toavrīšsīs: mun, gul, ūtī, čācca čā,ņī, vālta olmī ta,mme, son ma,ne mīnī tāłhknijt porra. Nu ju čā,ņij čācca, ockiōdij čā,žest. Ozij kułke, kavnīt jī oajjamajñ, juhtlīžij čācca.

9. Tiōss-ał-kīō,ss līn olmī, čū,t', sij jiellin kułke i tuvrakiōttin partī āssīt; ju āskiōttin; ā,ssin lałke rajja; ju vāłtīn parht-mīrī, piijīn mīrī, a mīrīs tałtē viōnej; ju sij vanttiškiōttin. Vanttin kułke; akt olmuļ cealhka, ušte mīst mīrrīm kuhkāna, veala jie,žze vanlahtap, līšt son kuhkāna. Ju piijīn, a tułte mīrīs tałte aftī ta,mne kukiōj.

10. Találós mesék.

Mušt ta₄tte mī lī: pīrr ja₄re pittiemes olmi vīžneb? —
Tī₄lje; pīrr tī₄lje sa₄ñke ceakkamaj_n.

N'ikēmāhtem nā₄lmest jīnn kullaj, jī ujn ni kie-gen. —
Pā₄kte, pā₄kta poadak i sār_nak, jīnn kullaj pā₄ktest.

Nā₄čā₄lnehke pī₄odi, čitte pafrit: kāžnī₄oj puj₄ci afti vie₄rt
koñ₄ča. — Samvar pī₄htiš, i kāžnī₄oj piekkara₄kki afti vie₄rt₄te komolt.

Olmī₄j kī₄osta, kī₄di andak, a kī₄tti jī paššan. — Kēr₄hkem-
kā₄re.

Mušt ta₄mme, ušta: la₄stij kī₄kāda, kāžnī₄j vī₄lšāda. —
To₄rne āv₄vāna, kāžnī₄j vī₄lšāda, što kie tolla.

Rokk ka₄lle a₄ln leašša. — Kī₄lle-i₄orhke paštā₄ja jī_n-
kī₄zi a₄ln.

Kiella-ā₄lta oakka. — Pielje-vieške sā₄me ā₄k₄est.

N'ielje kallas aktis rastar toarrat, aktis jiev vī₄oj poppa₄let.
— N'ielje kī₄otte-vattog.

A₄ges kieže milt kietkijt kī₄ont; ni kozi-gen jī olgan. — Ra₄tte.

Kār₄nas kr₄rta, čieles ku₄ge₄ldev. — Kī₄o₄dest ā₄vle, ā₄vlest
kimne tiolt.

B) Jokongából (Jofkuj).

1. Ieli tu₄l kī₄oss kāllasaj i ā₄kaj. Sijje ša₄nti a₄lke ja nu₄mpe.
Kāllasaj ja ā₄kaj jā₄mmen. A₄lkes cealhka: mun vī₄olkam jeačan jea-
nan lihte-mī₄rt pī₄oltet. Vā₄nci, vā₄nci son, ta₄gi čī₄gi, so₄nni kā₄les
vī₄osta pī₄odij: kōz ton, čalmanīm, vī₄lkik? — A mun, kul, vī₄lkim
jeačan jenan lihte-mī₄rt pī₄oltet. — Son sār_na, što rā₄ba₄st muni
pielje-pie₄le! — Tu₄tte so₄nni popa₄li šurr kī₄mne. — Nu, ton rā₄ba₄st
muni nu₄mpe pielje-pie₄le! — Nu so₄nni popa₄li kī₄otte. Sij kepte-
giotten iō₄ñče ja pī₄jte šurr kī₄mnest ta₄st. Kā₄les vā₄lti, oattaj, ta₄tte
kepta, a tu₄tte vā₄lti, pī₄jtegaj karnta, son ū₄ne tā₄kka₄lij va₄rri pī₄jte-
ga₄st. Kā₄les vā₄lti riō₄ka₄dij, kā₄lla₄st ū₄nest varr, a son kačča: a₄ja,
kul, ū₄nest mast lī varr? — Nu ta₄tte so₄nne sār_na: mun nakkareas-
tan sī₄žnim. — Kiptin ja porrin, kī₄rknin. Pār_naj kačča, što a₄ja,
kozi oattep? — A₄jas sār_na: rā₄ba₄st muni pielj₄-pie₄le. So₄nni popa₄li
roavva ja tiō₄lje ja iō₄v-bealas. Ji sij oattijin. A₄jenes iottemen so₄nni
tagazi pī₄lle. Nu mun, gul, a₄ja, jīm vī₄oj iottet, pī₄lle; mun, a₄ja, kun
sizn, jil sizn oadam. — A₄jas so₄nne sār_na, što jīm tiō₄lle, koht ton

tātak. — Son čāñña kun siz, jil siz. Iōdi, iōdi, koccaj kūn sizn, jil sizn, ajges jillak, ni kiōtte jillak, ni mī-gen jillak. Son vānceli; vānzi, vānzi, siĵti piōttegiōdi. Ta lle soni ūñiś piōtteme, vīčcis, sāgi ta, kkiś konaga,ssi: no vārļaj tolla, vaj toll-čiockanas jorra. — Konagas pākaj: vīččet kohčat soni tiege. — Son piōdij konaga,ssi, konagas so,nni tiōle šitteli ĵi portteškiōdij soni ĵi ĵihtigiōdij soni ĵi kačkīōdi sonst sā,gt: tonst mī lī riemesliĵ tiōkkanant? A munst lī nĵtst koļte-bā,ne; vaj biōlni ton oajak muni nĵtst koļte-bā,ne līntit? — Son sārna, što oajja, konagas, a,tte. — A son sārna, što mun nĵtīm kočam, ton vīzed riemesliĵdant. — Nĵtīs kaski porrimen, liej; tu,tte konagas nĵts piĵij, son vālti, kaski porrimen, pejas kāndaj violas iōjve: ta, l pik munst riemeslam. — Konagas vālti iōjve čipij ĵi pašk al' ciekkeli.

Numpe vīļ vīrdij, vīļis ĵi poattamaj; son vīlki toĵo-že, kozi vīļis vīļij. Vānc, vānc, so,nnē cigi ta,gi, son vālt' čāĵjedi. Son ša, llū,ĵij, ĵi tid kož vānced, son ristkiōdij čelmidēs: a,nt Jimmel mī,nni vierta! — No so,nni popalij kāles kaski ča,lm-ristta,me. Kāles sārna, što mom, čalmañim kiōrejatk? — Kozi manim, aĵja, koitt mun ĵim kiōrejad, koitt lī mī,nni kiōrja. — Ajges so,nni sārna, što mī,nni popalik, tak to,nni kiōrja ĵi piōde, aĵja toni vīkka siĵti. — No mun lam, aĵja, šičkantmījn, mun lam, aĵja, porstīčmījn. — Ajges so,nni sārnaĵ: poadak ton pormījn, ĵi poadak ton ĵukmījn, koitt ton muni ka,ņnik; ton rāba,št muni pielje-bie,le. — Son rāba,št pielje-bie,le: šurr kimne so,nni popali pielje sizn. — Rāba,št muni numpe pielje-bie,le. — Son rāba,št, so,nni popali kiōtte, a pielle līvte, a numpe pielle kiōhcev kiō,dses ta,št. Son ajgeses kačča, ušte mom porgiōttep, aĵja? — Ajges soni pākaj keptet iōñce ĵa piĵte, ĵi son keptegiōdi; ajges sārna, što ton, čalmañim, kipt, a mūn oattam. — Son ĵīčč ma,ņij kiōhce-bealañi, a ajges komali līvte-bealla. Son keptegiōdij, kimnes sonst tiltij, son ĵīčč lī porstīčmījn, son vālti iōñce ĵa piĵte, koñka kiptemaj, kaski tiltime, son porškiōdij; so,nni piĵtegaĵ ĵitteli, son vālti piĵtega portted kalnem rajja. Sonst vālti kimnes kirkeni, son ajges pokta: aĵja, kocca porrid! — A ajges ū,nnē vĵi-tījn. Son kačča: aĵja, tonst ū,nnē ma,št lī vĵi-tījn? — Ajges so,nni sārna: nakkāreastan la šīžnaĵ. — Siĵ porrin, kirknīn, ĵi siĵ oattaškiōttin; a son kačča: aĵja, mij kozi oattep? — Ajges so,nni i sārnaĵ, ušta rāba,št muni pielje-bie,le. — So,nni popali ott roavva ĵi ott tīļje ĵi ott iōjve-bealas. Siĵ oattijen, iōttin, koccaĵĵin ĵintsieĵke.

K'eptegö, tten ajgijnes arta ju ; keptin sij, porrin ja kirknin ja sij vāncelin ajgijnes. Vāncin jieb kukkiz, ajges soñni cealhka, ušta porust mun čalmañm ! Ajja toñni kiostnic anta. — Ajges soñni anti vīsse, son ajgijnes porustagi, ajges soni mātedi : vānzak, vānzak, āvrana toñni sijt, poadak sijti, konagast lē nījt kohte-bāñne šantmijn ; poadak sijti, toni konagas kohča. Nu ton riemeslijdant artile jiel vīzet ; kiöss koht nārot čioñkoaja, tanna ton ju oajak vīzeded. — Son ajgijnes porustagi ja vānceli.

Vānci, vānci, vānci, āvrani soñni sijt, soni vāltiž ja ujniž : piejvaga pāšta, vaj vārlaj tolla ? — Konagas soni pākaj jiččes kohčat, son piōdij konagassi, soñni vālti konagas kāre pijij, ji soni portteškiodi ji sonst vālti sājt kaččit. Son sārna, što mun lam poattamajn porkkeana ja juhkkeana, tīd im mom mun, jim tieda, tāñne piejv jim iōj toñni mom sārnet. — Konagas soni portti ja jučij ja iōdedi. Jintsiejke son pākaj nārodu čieñket. Konagas nārodu čieñki, son pākaj konagaz nījt nārodu siz pihtet. Son piōdij tašsi, a vīšis lē sonst iōlk aļn. Son vālti ja vīssis kommat luvvāli, vīssises kapper karkidi, tačte kapper vālti kāžnoj oajva, kien oajva poatta : kūk ja šlak, kūk ja šlak. Soni vīss sizn karkidi kurj(a)-oal(a)-(t)ačvte, tañne ačti karrab : šar, šar, šar, muttač ačti karrab : šar, šar, šar, kāžnoj ačti. Ākša karkidi arta : tašsi zočč, tañne jelēazi zočč, mutt' sijja zočč. Nārot pik sijniž ja konagaz nījt sijnij tojo-že, kohte-bāñne kurtit. Son konagazi nījt kāpkenes vāldij, konagas soñni anti tañne gieččen, što son čitte mīllas lē.

2. Kiöss tuļ jiel källazaj ja ākaj. Sij jiellin, jiellin, jiellin, sijji šentin kolm nījt. Nu sij jiellin, jiellin, jiellin, sijji piōdi vintim. Ākaj iōdij, koccaj ; cealhka, što kāles rāfke, kāles, kārnaži sioje koañkažev. — Majt sārnak, āhke, vintim poattamajn, koht Jimmele jieñgil. Nu sij nījts ačtin. Nuampe, vintim sijji arta piōdij. Ākaj sārna, što kāles rāfke, kāles, nīorje vīčča vanniv. — No sij nījts ačtin tašsi-gas. Koalmant-kas vintim piōdij ; ākaj āmažižij : kāles rāfke, kāles, rievta čioŗve veampač. — Majt ton āhke sārnak, vintim poattamajn koht Jimmele jieñgil. — Tačme-gas nījts ačtin tašsi.

Källazaj vāncili nījtis vārañe. Piōdij piōrziembis nījtis. Nījstest čalme roñkmijn. Pārnaš tačke reakkač, korktev. Nījtis cealhka jeaččas, što vārrit māžit ! Kārnas poatta, tak toni porra. — Nu vīlgij māžit ja kāvvizij kaskliembis nījtis. Piōdij, nīorje pārna kiōd' aļn kirstolliv. Soañaj koatta. Nu nījtst kīt-pieļle por-

mijn, niŋti:s lī ompī vījst. Niŋti:s cealhka, ušta vārri:t māzi:t, nīorje poatta, tak toni porra. — Nu son vīlgi:j māzi:t. Vānci, vānci ja kārvi:zi nīrmis niŋtis. Piōdi, mientuži pārna kiōd' a:n kirstolliv, ciełkin, ušta ājja tolla. — Piōdij koatta, kiōdest ko:nte tīlje šiottamaj. — Pārna:s reakkiōttin jeanna:s, što āčča tolla. Niŋti:s jeačča:s cealhka, ušta lieŋta olkis, vīlšeakka! — Nu liktin olkiz, vīlšin: aštu tu:tte ko:nte-sarves tolla. Nu ja piōdij, vīps tirvti, tīljes jāvsi:j, tagazij olmij ja vīps porttiškiōdij. Vīhpi:s vīlkkīōdij māzi:t āhka:s. Tu:tte cīrvīs so:anne a:nđij iōńce milte, iōńce son a:nti jienni:je: kiedempījte, tākte-vīj, čīov-vīj, patt-čīole, nīockas, čīńč, kāhca:d ma:nemī:s.

Nu son piōdij ākańis. Ākańis kiesčiškiōdij vīss sizn vīlktur-zijt. Ākańis kačkiōdij kállazest sa:gt.

3. Jieli kiōss tu:l ākaj ja kállazaj. Jiellin, jiellin ja ākaj kállazes vīlktolla košk kīle kiōjk ja vījj-guttu kiōjk. Kállazaj mieltšat vīlgij. Nu piōdij ajht-uks-ńālma:s, so:nni kulloaja ajt sizn: vītt, kutt hī! Nu vālti son palgiōdij ja vīlki māzi:t. Piōdij ākańis. Ākaj jičč vīlkkīōdij ja silki, vījnel piōdi ājhta-gīrris. Ta:le kulaj ajt sizn palttuvš: vītt, kutt jiemeniōj hī! Nu ākaj ajhtu soań-ńāli, vīj-gutte tāba:di, košk kiōlajt vāldij. Sāhplińk pujei sizn. Son vālti, kīst-ńunna co:ńki, māzi:t silki; piōdi kállazańcis. Ussi āvedī, ka:štij sāhplińka kállazańcis: tī-la, gul, toni so:me! Kállazaj nīčkīdi ja čīojve kuvti:t, jāmij. Ākańis nīčkīdij: a po-po-pop! Čīojves kuvti:t, mieltšat jāmij. Nu majns pik.

4. Találós mesék.

Mušt ta:tte mī: nūvči ma:nne tictist ma:nn-sijest. — N'ałme sizn pāne.

Pīrr javra vīkk vānci, kānc kānzes jieb kīski:nt. — Šāba pīrr toll-sije ceakkamaj.

N'eazm-jikt-mogn, la:hke roški:t, nu:mpe la:hke vīlki:t. — Nījtst perevieske.

Vīlki:s ka:pper ja čāhpi:s ka:pper. — Kiese ja tālve.

Ra:ste mieri tierm-jiks santāda. — Kimne-kievle ra:ste kimne santāda.

Mušt ta:mme, ušta olmije:j vānci ruškis kiōlpegest. — Līme:n.

Āhke lī kassig, niŋtis roški:t, ałkes udał lī, ałme vīl vār-rida. — Toll-sijje āhke, nījt avr, ałkes suvr.

Mun to, nne muštteškoada mušttiži: kállazaj rašte čāra vānca, kietke-niēde kiōnta. — Rašte.

Kuhkāna ja oannāna, kāžnij pajkanas kiōsta. — Podzornij tuŕpe.

Kište piellege pā, kke kiēt kiella-āta oakka. v. — Pielje-vieške.

Mi taštit piē a, lmest? — Riešša. t.

Kukemīs alm-mānda, st? — Čiōkas.

Čiēč čioēčāla, a, lme kidles vāldač. — Čiōkas.

Ajt' a, ln lejp-pielleg. — Ajhta li iōjve, vienc-lijn' li iōje' a, ln.

Tost tiļpsaj, must čoksaj, ajht-uks-ňalma rajknatkiettep. —

Lohk-āvaakk ja lohk.

Tā, lve poatta, son piējta; kiesse poatta, son ňealka. — Čā, cce-kintem-kukse.

C) Kuroptyovszkból (Kiōttem-ja, vre sijt).

Találós mesék.

Rivte-ro, sse, liēn-siēn-siejppe, tuvta karra. — Nivle ja siēn.

Ucc kiēki tuŕnev kuŕttijt. — Viēk sieptamaj.

Ucc Tiōŕzemaj ňiēka piijele all sije, iēč ta, le šilles. — Čiōge.

Kiēt rievne vantta, kaska coŕka. — Kāngijt coŕka.

Piejpveaga liŕjāla, jikka rajke āna. — Ussi zaloš.

Iōjvedem ā, ke-lo, nte krrta: ŕaž, ŕaž, ŕaž. — Nieskem.

Lāmen-lā, mpe oarra pajke nālla, ussi, t jilla mom, mušt ta, tte mī. — A, lmest tā, ste.

Čiŕjis čukka sizn moččis keatka. — Čā, lme-čāhptaj.

Kildini nyelvjárás.

Lovozerszkból (Lu-ja, vr sijt).

1. Kāllas ja ākaj iēlin, iēlin, cēlhkin: ma, n miiji i ša, nt a, lke? Siiji ša, nti a, lke: la, hke olmu, la, hke tāll; vq, ltij siŕred, pārnajŕ oajvajt rott. Aččes iennes mqksin, mqksin ja tieŕk puttŕn. Son pārna monij jāvra, jordan ju, sti, kukŕo, lli čā, ŕ-ielle. Čā, ŕ-ielle pūdiŕ: ma, ne kukŕolk munō? — Tiēkijt piitta. — Ton mank tun geačča ja, vr oetel munō, taŕ antam tiēkijt, iēk monēŕi oetel munō, taŕ mun poram

tono. — Son, sām̄la pārn ertel moni tun geac̄ca jaꝛr, vāꝛlti išti, kobe rābaj, ka pper pējēj kūꝛt jūꝛlkes koꝛski ja rajk pukkiꝛ kaꝛpri. Nu taꝛle čāꝛz-ielle pūdi, sām̄linči cealhka : oho, ertel muno pūꝛttik! — Sām̄lea cealhka : puhtik tīnkiꝛ? — Puhti. — Čāꝛz-ielle kaꝛpper sis liškiꝛ tīnkiꝛ, kaꝛpper sisn rajk, puk koꝛlkin koppa. Olmuꝛ cealhka, što mī leak ton viikk-olmoꝛjt, ik oajje muno kaꝛpper tierteð. — Taꝛtte veala vūꝛlki tīnke gorra, sām̄lañč orr, tīnkiꝛt vuort. Čāꝛz-ielle pūdiꝛ, tīnkiꝛt i puꝛtti sām̄linči, kaꝛpper siz liškiꝛ, kaꝛpper laꝛk šaꝛnti. No leañč aꝛtt, kul, minni tīnkiꝛt, ī bið ienamp.

Čāꝛz-ielle mazo jāꝛra čqñi ; olmoñč taꝛtte mazo vāꝛncel koat-taꝛs. Moniꝛ koattaꝛs. Vqꝛltiꝛ sꝛniꝛt, vūꝛlkiꝛ mūꝛiꝛt saꝛkko. Taꝛl tāꝛl, son tāꝛl uoꝛvest koꝛcist, vāꝛltiꝛ paꝛkkeð. Tāꝛl cealhka : ora, iel paꝛꝛe! — Son i alka paꝛi keð, vāꝛltiꝛ tāꝛlo keassaꝛtti mūꝛ-sꝛno vuolla, koattaꝛs vāꝛncel, tāꝛl mūꝛ-sꝛniꝛt i keass. Pūdiꝛ koattaꝛs olmoñč, lūšti tāꝛl lāmpas-purra ; tāꝛl vāꝛlti lāmpas puk pōriꝛ.

Inciꝛjk koꝛcijen kāllasañč ja āka ; taꝛl tāꝛl lī lāmpas pormañč puk. Siꝛ alkes koꝛson : tonst mī lī pampeliꝛt lōštañč, puk lāmpsꝛiꝛt porī? Son pagu vqꝛlti pampelis, vqꝛlti ja vāꝛnceli vāꝛra, koꝛo uoꝛꝛ kuont. Vāꝛnci vāꝛra, taꝛl vilkis kietke. Son vqꝛlt, kietke likꝛoꝛlškoatt, tāꝛl iṭtin tieñk kietke vuꝛn. Son jur̄t, sām̄lañč : illea koꝛꝛt sāꝛkkoð. Vqꝛnceli koattaꝛs, moniꝛ koattaꝛs, ruꝛꝛt-koajꝛ tāꝛaꝛtt. Pūꝛtten, ruꝛꝛt-koajꝛ kūꝛtes kūꝛntin. Son tāꝛaꝛtt koajꝛ ertin kīðin, čeckī, koꝛ' kīꝛtt kuont, pākaj arta koajꝛ tāꝛkkoð. Taꝛl puꝛhtin kolmas ruꝛꝛt-koajꝛ sām̄linči. Son tāꝛaꝛtti koajꝛ ertin kīðin, cealhꝛ : kiehpsehke veala lī. — Tukko čilhkin : vaj moꝛjt, earras pīꝛtt? — Son čilkiꝛ : ī bī. — Son vqꝛlti koajꝛ, vāꝛnceli vilgis kietke koajꝛvøð. Koajꝛgūdi, ja koajꝛes i muꝛti ; di mazo vāꝛnceli, moni koattaꝛs. Acta koajꝛa tāꝛkkoš, puꝛhtin vīꝛts koajꝛ. Son tāꝛaꝛtt, cealhꝛ : oho! tel iesk muno milt i lī. — Acta vūꝛlki vilgis kietke koajꝛvøð. Āꝛꝛjaꝛ eala oce ; koajꝛvaj, koajꝛvaj, di saꝛgi tīnkiꝛt, tāꝛl juš lī āꝛꝛjaꝛ eall. Nu mazo vāꝛnceli, moniꝛ kuotte-gurris. Taꝛle olmuñč orr, cealhꝛ : koꝛste vꝛrdik? — Āꝛꝛjan eal oemen ; pāꝛlhtuꝛ minne kāꝛꝛꝛen. — No son ošte pāꝛlhtuꝛ. Monnin koatta, piꝛꝛiš siꝛiꝛi porro ; porrin, kīꝛkuin, liꝛtin olkos, moꝛnnin pīꝛto. Taꝛlli čokk-čāꝛn pielk, iielj-loꝛkk putto. No sām̄lañč čack alma, son mann, mann, čaꝛlmest kāꝛtt di mazo poatt. Nu cealhꝛ kāꝛꝛes : čaꝛk ton! Tott vāꝛt kīꝛtis, tāꝛht čaꝛkeð, orr, alma kieħ. Sām̄la cealhꝛ : moꝛt kīꝛaꝛ? — A čqhpis polv, kul, poatt, ton tuokka pašꝛꝛeð pīꝛtt. — Nu son ošte čeckī, čeckīꝛ : polv tuokka pašꝛāꝛn. — No puk.

2. Találós mesék.

Tätt mī lī ārvžozijt: luvt-peakańč kaska jaŗer kobl. — N'uz-
čem űālmest.

Vāŗ aľn lejp orr. — Mānn.

Tārj ja Mārj orreb, kāņc kāņces uņneb, a tīrvet ieb. —
Port ľakk ja šaľt.

Āŗved mī lī: vilgis űuzčed ķivkaņ tirt. — N'ālmest pāņe.

Kuŗt kāžno čuokas-māc kuorr. — Vāľķ kāľtij milti mann.

Ūŗt olmońč vīttas ķorij. — Incejķa kocķak, turnotķ, vot vītt
ciep i kork, goľt koam-biele cāŗak.

Kūŗt čuŗga kūŗt pieľel šarj ķirteb. — Kūŗt čaľm kūŗt pie-
ľel űuņe.

Notozeroi nyelvjárás.

1. Aľķe pārna pallń sirret, korro sij vātta-pāľľ. Puođi rimne
čorast, pallo vaľt kitt sis, cielķ: oh tij parna, tij sirvettet čerte-pāľ-
ľoľń, mīj nuorrenen sīrim vātta-pāľľoľń! — Sij pārna cieľķe: mātťat
mījĩť, koara mījķe vātta-pāľľ. — A son cealk: iannij lī tuijĩť muņne
poaŗesvuodest, čołmitemesvuodest; űťťiŗĩť muņne puķte-ronń' pallo-
koarremest. — Ūťteŗ. — Aľji pallo koarred, pallo vojķeŗkuođi, koa-
raŗkuođi, celķ: ševńet, čuovet tol, ĵim vuejń čołmitemesvuodest, poa-
resvuodest. — Suņne ւս avē, son oaĵna, űto urse melt čaŗom, son
poakķań ķorij, poakķań vuoll' pēķ vāťťĩť, son vuolĵi olgas, tierľij.
Tuk cieľķe: rimńe kaľľes, maņņik!

Son aĵta moņij, purŗkuođi koŗķ kulĩť, piķķe suņne suľľemĩť.
Rĩmńe proppet ajť vuolla. Puette sīrdi, sij cieľķe: vīľľe rĩmńe proh-
pām lī, ķos piķķip kon ķerres ol, ĵi paŗšan. — Cieľķe sij: piķķĩť koŗķ-
kuoľľ-ķerres ol. — Son i paŗšinij. No sij vueķķĩľē; űođđij pork-čołm.
No son ĵuoľĵines koac, čoar poac koaddiķeŗkuođij, vorse koaddijij.
No son voaldij ĵimĵilij, toľľe poaŗŗ' polloŗuođij, son tierralij, čorro
moņij, ĵohķ-lābŗ koačķij, poaŗŗ' tierralij, koŗķ-kuoľľe-ķerres pacciķ.
Riemń pōraŗkuođi, pōraķ, pōraķ i puk pōraķ, pāčc uccińeŗ. Son
vāľľde kuetteđ, moņij, moņij; toŗť lie aĵķizam, čicciŗam, ķiaľķ, čovres,
ńāľľ, puķtij ja ĵuoľķe űevāķ: koŗť ton rimń vāľľdiz tajť koŗķ kuoľľĩť? —
Mon valdem, siĵđ galdijest vuokķum, seĵbinam vuokķum. Voj ton,
riemń, mījĩť mattak? — Lā mōŗno matteđ: kolķ puoleŗ ĵinn. űođđij
puoleŗ ĵinn, sij vuolĵe siĵđ galdijest vuaggađ. sij piķķe seĵbes čaķea, ne
ođ sij űoraŗkuette; rĩmń pōdas vuolla seĵbes piķ. Sij cieľķe: mon-dicht,

rīmń, toar ij? — Ij ovdlest toava go iedesin. — Pejv šodškuođi; poahhta čacc-kuoddij, rīmń cealk: poaht olm-olmaš. — Son vuoljij, tierlij. Tuk pāhce: sejb lie kolmam. Kuopč vuoljij: rāsta sejbes; kuomp vuoljij: rāsta sejbes; mājij vuoljij: lohk poatkni; čotres vuoljij, sejb nuopsij. Puojdijēš kaldijest pork; puođij uałk-muorin, son čäck kiehpu-uałk-muorin sejp kiahče, son tierlij, kiehpu sejp-kiajješ. Tierre, tierre, puođij ajižam, čiccizam, kiałk ovt saije, sij kaune rīmń kałles: oj ton, rīmń kałles, mijjit mañnik! — Sij ałke porred rīmń, rīmń cealk: iele tašt pōr, kuotte purrom-saije. — No valde kuotteđ, son cealk rīmń kałles čāšn'že: tol laj puorr ajk, kuašs mon tū sialga kirjtem. — Mojt rīmń kałles sarnak? ajižam cealk; voj kirjtak mū sielj rīmń kałles? — Jennaj lī tuojjed tū sielj kirjted: kolč čuold navlijed ja peastag poñned, kolč tovr-kuacknas. — Ože rīmń-gałles, mon jiehe tuojam tojt. — No son pīj puk, čuoldijđ navlij, peastagijđ poñij, i jijjes kōrij; no cealk: te rīmń-gałles kirjajt mū sielj! — Son kirjteškuođi, šoddaj kirje. — Rīmń-gałles, mon puoleškuettem! — Kierde, kierde, rīmń-gałles cealk, čāšnaš ukaš lea, tott kirdij, ton jik kierd. — No jīm kierdeškoattam, siełk puoll. — Son vāld, tovr-kuacknasit pēj, puallejij, ješ tiarlij, ajižam puolij. Son oarčij, oarčij, māsat puođij, tajt tārttojt nōrlj, pīj siekk siz, vāldij kuotteđ; kuoddij, kuoddij, karnaj pārna, pallojn sierre. Son siekk' sist puštač. — Mōkk tust tašt? — Ajižan ārba. — Voj ton, riemń, mijjit karpšak? — Ūdižit muñne puojt-rōn'. — Ūttēp. — No son vāldij puojt-rōn', nu vuoljij son, porstovškuođij, koťted aljij, i uejt koťted; son čuorveje: čiccizām, ajižām, poahted veahka! Puehte tok i koťtete, pōrškuotte. Son oajn, što puk poarre; cealk: čiccizām, ajižām, olm-olmuš poaht'. — Sij tierlē, son ožto pāccij, son pōrij, pōrij, pāce ožt puejt-kušsk. Vuolk son pāšted tan puejōes, monij koahhta, son pīj tol', son pāšteškuođij, puejt puoleškuođij, son čäck, puolljij keadga čäck, čōlmēs puołdij, šoddij čōlmijta. Monn son kuosse, kuozest kahča: mī leahk ton muorij? — Mun leam kuoss. — Ūde čōlmijđ muñne. — Lehče must čōlm, da lea pihk. — Monij peahča: mī leahk ton muorij? — Mun leam piehe. — Ūde muñne čōlmijđ. — Ūdeheim mon, lie mušt pihk-čōlme. — Monij soahka: lie tušt čōlm? — Lehče mušt čōlme, lie mušt kurč čalma, ođam mon tajt čalmajt. — Son ūđij calmajt, sušt šōtte kurč čalma.

2. Oj oappam, oj oappam Joym̄ niȝt :
 „Vuolkap, vuolkap, Va_{sk} vilj-pealžam,
 Vuolkap, vuolkap tev-mier še_{lle}ð,
 Kuehc õplehk tøzs' porreð,
 Tev-mier šilij kuehc tøzs' pōrij.“ —
 Kue_{ss} mij monim, kue_{ss} mij monim
 Eakkadoȝ Jearmez sahtkže,
 Je mij kū_{hk} leamma :
 Ta_l pueðij ċugunoȝ rurt vōnn'seš
 Kīrchē vajkes ĵiennines.
 „Vuolkap, vuolkap vilj-beall' žam
 Ćuguna-vōnn'sa uejsta_{ste}ð !“
 Iepp kū_{hk} leamma,
 Vuelk, vuelk vilj-beall' žam
 Ku_{kes} Ōro-vuona kie_{jj} nielt
 Sāgeš u_{hc} koaleš tieht.
 Monim mij Ko_{lc}ovoȝ pā_{rt} vuolla,
 Porrep kie_{tk}-stoala o_{ln},
 Mon Oĵjeneš tā_v'tam
 Ćievr u_{hc} kiadga :
 Kū_{le}hk lōždoȝže.

3. Oĵiış Kotraht nieȝt
 Nelj ee leasken iellim,
 Viht leask-vuottem kie_{lt}im.
 Ĵim vajjam vue_{rte}ð ȝolostoj vuottem,
 Pueðij Ivanka Evvan o_{lk},
 Leask-vuottem, poȝittoj leask-vuottem.
 Iehke_{ld} mo_ññeð sier'škuoðim,
 Kuahkeneškuehte šūrest ohckiž,
 Nuorbest poarr'su_{bb} sier'ja, kiehcja.
 Sierēp, ūrēp,
 Iehkild mo_ññeð ūrēp, jorēp.
 Lečē sierr'men, vuolkahp māsāt.
 Pōrtsēn monim vuordškuoðijm ko_{lj}ejd,
 Iehp kū_{hk} leammeš, pueðij Sa_v'tij,
 Uhtrea o_{lk}, ċilmeas risttij.
 Tierr Evvan Mīhkal o_{lk},

Ohkmij Javγar niejt,
 Ojjiš Kotraht niejt!
 Šall'jehčvehteð vā,ceed mij ajtest
 N'eaššagt juhkeð, pōrred! —
 Ohkmij Javγar niejt oftužžij:
 Mū ŋeažiš illea nuoriš niejdiš
 Vojj'depp' jīhč vā,ceed, juhkeð,
 Porred jījīs uejv.

Igazítani valók az «Eredeti textusok» alább következő fordításában az idézett lapszámok

- A 87. lapon olv. (lásd 71—75. ll.)
 A 91. • • Találós mesék (75. l.)
 A 92. • • Lovoizerszkból (75—77. ll.)
 A 94. • • Notozeroi nyelvjárás (77—80. ll.)

Az eredeti lapp textusok (67—80. ll.) fordítása.¹⁾

Ter-lapp nyelvmutatványok.

A) Lumbovszkból (*Limbés*) (Lásd 67—71. ll.).

1. Egy egér evett kenyeret; a héjat ette, s alakult egy sajka kenyérhéjdarabból. Beleült a sajkába, s a tavon elindult a sajkával. No, vett magához czimborákat is; madárkát, hölgymenyéteket; vett állatokat, kutyákat és rókákat, medvéket meg farkasokat; madarakat vett, sasokat és baglyokat a sajkájába. És [azután] elindult; de a sajkája túlterhelődött, ők felfordultak; úsztak a parthoz, mindnyájan eljutottak a parthoz. — Az egér szitkozódik, hogy, az enyém volt a sajka, azt mondja (tkp.: halljad); szerfölött sokan beültetek. (Ők) kezdtek egymással verekedni: állat állatra, madár madárra. Verekedtek három esztendeig. Néhány madár tollatlan lett, az állatok szétszaggatott bőrökkel lettek. Utóljára fázni kezdetek az állatok és a madarak.

2. a) Élt egy házaspár, férj a feleségével. Volt nekik egy leányuk meg egy fiuk. Nap lesz, s ő indul kóborolni, fogni a mi kerül. Feleségének azt mondja, hogy «a folyóba forgácsokat ne hordogass». Egyszer a felesége a folyóba forgácsokat hordogatott. — Hogyan, azt mondja, férjem nem engedi, hogy forgácsokat hordogassak a folyóba? — A folyón fölfelé indultak *csúdok*²⁾ [azt

¹⁾ E fordítás lehetőleg szósz szerint híven követi az eredetit; a hozzá pótoltt összekötő szók [] zárjelek közé vannak rekesztve.

²⁾ LpOr. *cutte*, lpS. *čude*. E néven a lapp néphagyomány egy ellenséges rabló népet emleget, melynek támadásaitól valaha sokat szenvedhettek. Lindahl szerint a *karjaleh* (azaz *karjalaiak* v. *karélok*) nevezet is fordúl elé.

mondva v. gondolva], hogy hiszen «forgácsok vannak, ott lakosok lesznek». Nos, a forgácsok után jöttek, megtalálták a lakosokat. A csúdok jöttek a lapp-házba, s a csúd fejedelem a lapp asszonyt megölelte; kezdtek őrten állani, hogy mikor jön a férje. A férje el is jött az erdőből, s a csúdok őt megkötözték, két kezét hátrafelé, s oda dobták a ház másik felébe. És lefeküdtek. Éj lett. Éjjel a leány ki akart menni; a lapp ember azt mondja, hogy «gyere leánykám, oldd el a kezet (a kezemet, tkp. oldd két helyre). A leányka azt mondja: [majd] [meg] mondom új atyának; a leány nem vágta el [a köteleket]. Ki akart menni a fiacskája; «fiacskám, oldd el a kezemet». Fiacskája elvágta a köteleket, ő fel is kelt, férje, a lapp ember. No, ő felkelt. A csúdok mind alusznak. Tehát vette a csúd fejedelem (tkp. csúd-szarva) kardját és a csúdoknak mind levágta a fejüket. Azután fogta a feleségét, egy fenyőfára feszítette, ugyanarra a leányát is, anyjával együvé; a fiacskáját magához vette, s elindult vele a hová tudott, más helyre. — Vége (szó szerint: no mind).

2. b) Egy öreg ember és egy asszony éltek sokáig; nekik egy fiú[k] született és aztán meg nekik egy leány[uk] született. No, ők éltek sokáig, az örege azt mondja, hogy «ne hordj forgácsokat a folyóba; a forgácsok, azok mennek a folyón lefelé (folyó szerint, f. mentiben), a forgácsokat észreveszik a csúdok, azok jönnek a forgácsok után, a folyón fölfelé jönnek». — Az öreg elment az erdőbe. A felesége forgácsokat hordott a folyóba, s visszajött házába. El volt (élt) három napig, az örege az erdőben van, [akkor] már jöttek az asszonyhoz a csúdok; ő a csúdokkal eszik, iszik egész nap. Már a nap esteledett; ő, az asszony, lefeküdt egy csúddal; de csúd van náluk kilencz, s a kilenczedik csúddal feküdt le az asszony. És aludtak ezen csúddal; éltek három napig, már az asszony azt mondja, hogy ma az öreg jön. Tehát tört vetettek (tkp. kötelet tettek) az ajtóba, s maguk lefeküdtek. Az öreg jött és belekerült a törbe; ők, a csúdok, őt megkötözték, s oda dobták. No maguk a csúdok lefeküdtek alunni. A leány, az kifelé jött, mondja neki az atyja, hogy «hozz nekem kést». A leány azt

A NyK. XII, 164, 165. közölt svéd-lapp elbeszélések (1. és 4. szám) csak *pahatahkeje* v. *veholače* ('gonosztevők, rablók') és «ellenségek») kifejezéssel élnek. Szerk.

mondja: «majd új atyának (atyámnak) mondom», s elment. Megint a fiú indult, az öreg mondja: fiacskám hozz kést! A fiú adott neki egy kést; ő vette a kést, elvágta mind a köteleit, hal-
kan közeledett és a csúdnak a feje alól ki vette magának a kar-
dot. Amazok aludtak, fölébredtek és az öregtől kérdezik: mit
álmodtál álmodban? Az öreg feleli: én azt álmodtam álmomban,
hogy egy holló kiássa kilencz hollónak a szemét. De már amazok,
a csúdok, azt mondják, hogy kilencz holló kiássa egy hollónak a
szemét. Akkor a csúd megfordult, kutatta a feje alját, de az öreg
emelte a kardot s ketté vágta a csúdnak a fejét. Ama (a többi) csú-
doknak is mind ketté vágta a fejüket; fogta a feleségét meg a leá-
nyát, vitte, fölfeszítette egy fenyőfára elevenen és őket mind
agyonlőtte.

3. Volt (élt) egyszer egy Tálla ¹⁾, a kinek nagy nyája volt;
mellette egy merész ember lakott, neve *Ucc lāngij* (Kis Sógor)
volt. Ez oda került, Tálla nyájába ment. Megölte a Tállának leg-
jobb ökrét. Megfőzte mind egy evésre a Tálla ökrét. Tálla észre-
vette, hogy Kis Sógor megölte az ökröt. Tálla Kis Sógort üldözni
kezdte. Kis Sógor sajkával kievezett a tóra. A Tálla szintén evezni
kezdett saját sajkájával. — Kis Sógor látja, hogy a Tálla szinte
már utólérte, [ő tehát] a sajka orrához lánczot kapcsolt, [s azután]
kétfelé eleveztek, hogy melyikük bír a parthoz evezni. Kétfelé
eleveztek; a Tállának a sajkája ketté hasadt, a Tálla belefúlt a
vízbe és a mesének vége van (tkp. a mese mind).

4. Volt (élt) egy Ácz ²⁾ s annak volt három leánya. Egyszer
egy fiút lopott, s a fiú élt nála sokáig, hús esztendő koráig. Ez
megtudta ott közel az anyját. Az anyjával összebeszéltek, hogy
házasodni kell. Ő azután elhajtott *pulkán* (azaz fedett szánon),
megérkezett, anyját a pulkába vette s elhozta az Ácz házához.

¹⁾ Tálla a finnmarki lappok *Stallo*-jának és a svéd-lappok *Stälu*-
jának felel meg. Képzelték óriásnak és nagyon gazdag s erősnek, de egy-
szersmind ostobának, úgy hogy egy kis ravasz ember meggyőzi (v. ö. a
NyK. XII, 166. közölt *Stalo*-mesét).

²⁾ Ácz ugyanaz mint a finnmarki lappok *Haccečan*-ja, s nőnemű
gonosz lényeket jelent, kik kisebbek voltak az embereknél (Lásd: «Orosz
lapp utazásomból». [Értekezések a nyelv- és szépt. köréből VIII, 2 sz.]
32. lap).

Az Ácz kijött, hogy a menyecskét a házba vigye. [Itt következik az Ácz üdvözlése «Ácz nyelven», valami komikus badarbeszéd, a melyből félig meddig ennyit lehet érteni: Lábam elgyengült (örömtől), jó — (?) van csinálva, az öreg ember(?) feleségétől fiacskája el van lopva. Hol van a zsinór-vég — ? (Hadd oldjam föl a pulka borítékát.)]

Az asszony a pulkából kiugrott, s egy húsoló késsel keresztül vágta a homlokát (az Ácznak). Az Ácztól csak a haja(?) kiment(?). Fiát magához vette (az asszony). — Ennyi volt.

5. Élt hajdan valamikor egy asszony az öregével (férjével). Született nekik egy fiuk és született egy leányuk. Hát az asszony meg az öreg meghalt mind a kettő, a testvérek ketten maradtak. A leány azt mondja, hogy «bátyám utazz [el], de ne dicsekedjél».

A bátyja tehát elutazott, egy hajóhoz került. A hajón kérdezik, hogy mivel élsz? — Egyedül nőtestvéremmel (húgommal) élek. — Minek élsz húgoddal? Az én húgom szép. — Mi által szép? — Homlokán át a nap fénylik, két halántékjáról két hajnalesillag, nyakáról (tkp. nyak-töről) a hold, két kézesuklójáról arany, két lábszáráról (tkp. cipőszalag helyéről) ezüst, ruháján keresztül a teste látszik, csontján keresztül a veleje látszik. —

Haza jött. A leány kérdezi a bátyjától: mit búsulsz? — Azért búsulok, aggódom, húgom, hogy a hajóra kell mennünk. — S el is mentek.

Közeledtek (tkp. kezdtek jönni) a hajóhoz; ő a húgának parancsolja, hogy más ruhát vegyen föl. Egy más leány, szolgáló (vagy segéd), cselszövő(?) jött, parancsolta, hogy a vízbe ugorjék. — Bele ugrott a vízbe. [A bátyja] a hajóra jött és kérdezik a hajón, hogy hol van a húgod? — «A vízbe ugrott.» A másik leány azt mondta, hogy «én vagyok az ő húga». — De nem, azt mondja, ez nem az én húgom. Emberek fogták, vitték őt, verembe ásták hét ölnyre.

A húga följött (v. fölmerült), a hajóra jött, kérdezi: hol van az én bátyám? Menjetek, hozzátok őt. S a bátyját elhozták. A kapitány [azt] mondja, hogy «jössz-e hozzám nőül?» — «Lőjétek meg az én csalómat, csak akkor megyek hozzád nőül. — Meglőtték a csalót, és a hajóskapitány elveszi a szép leányt nejeül. — Vége.

6. Volt (élt) hajdan egyszer egy ember, s az megházasodott. Azután éltek, született nekik egy fiuk. Sokáig éltek, s az öreg meg-

halt, a felesége meg elment bogyót szedni. A fiát, azt magával vitte. Hát kezdett bogyót szedni, a fiacskáját ott hagyta. Maga az asszony odább (messzibbre) ment. Szedett ő bogyót, szedett és végre kész lett vele. De a nap elesteledett. Elindult vissza a fiához. Hát visszajött, de nincs meg [ott] a fia. Hanem annak helyébe hoztak egy Ácz leányt. De ő csak fogta azt a leányt s ballagott haza-[felé]; haza érkezett; kezdte azt a leányt nevelni, s élt a leánynyal együtt. És éltek, s a leány fölnőtt. Aludtak, fölkeltek: az Ácz leány öltözködni kezdett, és az asszony rátette (a tűzre) az üstjét. És főzni kezdett, főztek, és ettek és elindultak az erdőbe. Onnan az erdőtől kiugrott három Ácz, és az asszonyt megették, még a vért (vérét) sem hagyták a földön.

7. Élt egy öreg a feleségével, éltek ők sokáig. Hát született nekik egy fiuk. Sokáig éltek, a fiuk felnőtt. Az öregnek a kardja a feje alá van téve. Rájok támadt [kezdett jönni] éjjel egy ellenség (tkp. harc); a fiú vette az atyja kardját, s elindult atyja paripájával az ellenség ellen; kezdett harcolni, vágni, vágott sokáig. Azt a harczát nem tudja elvégezni; amazok, az a sereg, ástak neki egy vermet, és egy másikat, meg egy harmadikat. No, s ő [csak előre] hajtott, az ellenséget vágni. Vágott és föl általszöktetett a veremben, hajtott egyik vermen át és a másikon át. [De] a harmadik verembe bele esett; lova elszökött vissza haza, ő ott maradt a veremben, s [ott] bezárták; ő már ki nem tudott kerülni abból a veremből.

Az atyja elindult a fiát keresni, hajtott sokáig, a fiát megtalálta a veremben. Vette a fiát, kiszabadította, fiával együtt mind azt az ellenséget vágta sokáig, rövid ideig, s mind végig ölték (tkp. végezték). Visszamentek, haza jöttek s [megint] édegeltek, hogy még most is élnek.

8. Lumbovszokban, egy hegy alatt egy patak van; ezen pataknaál valamikor (tkp. akkor vagy mikor) emberek voltak, csúdok; nekik volt zablisztjük (oroszúl *tolokno*, azaz megfőzött és aztán őrlött zabból készített étel). Ők a toloknót bele kezdték tenni a patakba. Betettek nagyon sokat, de meg nem tudták tölteni. Egy ember belenézett a vízbe, a patakba, s íme egy ember (tkp. amaz) látszik ki a vízből. [Oda] szól a czimborájának: én, azt mondja, lemegyek, a vízbe merülök, hogy kifogjam azt az embert; minek

eszi a mi toloknónkat. Bele is merült a vízbe, kezdett keresni a vízben. Keresett sokáig, meg nem tudta találni, belefűlt a vízbe.

9. Valamikor voltak emberek, csúdok; éltek sokáig és hozzá fogtak egy házat építeni; már építeni kezdték, építették félig; azután vettek egy házfát (gerendát), föltették a fát; de az a fájuk rövid volt, s ők ki kezdték nyújtani. Nyújtották sokáig; egy ember [azt] mondja: már a mi fánk hosszabbúl (nyúlik), [csak] még mindig nyújtsuk, hadd legyen hosszabb (hosszabbúljon). Azután föltették; de íme az a fájuk csak olyan hosszú volt.

10. Találós mesék.

Találd ki, az micsoda: egy tó körül mezítelen emberek futnak? — Egy száradás végett kifeszített (rénszarvas-)bőr; a bőr körül (azaz szélébe) a (feszítő-) czövekek beütve (tkp.: állítva).

Nyelvetlen szájból hang hallik, nem látja senki. — Egy szikla; a sziklához jössz és beszélsz, a vissz-hang hallik a sziklából.

Egy tisztviselő jött, nagyon goromba: minden hordóba ugyanannyit hugyoz. — A tea-üstöt (szamovárt) hozták, és minden csészébe ugyanannyit töltenek be.

Egy ember látszik, kezét adsz, de a kezét meg nem fogja (tkp. kézbe nem ragad). — Tükör.

Találd ki azt, hogy: egy levelecske megmozdul, mindenki oda néz (tkp. pillant). — Az ajtó megnyílik, mindenki nézi (pillant), hogy ki jön.

Egy tengeri kutya a kőszirten fekszik. — Egy halpástétom sül a (tűzhelyet képző v. bekerítő) kőlapon.

Egy kolompos öreg rénszarvastehén szaladgál. — A lapp asszonynak fülbevalója (tkp.: fül-réz).

Négy öreg ember törekszik egymással (tkp. egybe, össze) harcolni, nem tudnak összekerülni. — A négy lappház-gerenda.

Életkora végeig köveket hord; sehová se mozdul el. — Kelepeze (finnül: *rita*).

Egy holló röpül, belei függnek. — A lappházban az üstláncz, a lánczon az üst-fő.

B) Jokongából (*Jofku*) (Lásd 143—147. ll.)

1. Élt hajdan egyszer egy öreg ember meg egy asszony. Nekik született egy fiuk és egy másik. Az öreg meg az asszony meghaltak. Fiuk azt mondja: én elmegyek atyám anyám áldozat-fáit (fabakok, a melyekre az áldozott rénszarvasok bőrét húzzák rá) megégetni. Járt, járt, köd lett (tkp. impersonaliter: es machte nebel); neki ellenébe egy öreg ember jött [azt mondva]: hová indúltál szemecském? — Hát én, azt mondja, indúltam atyám anyám áldozat-fáit megégetni. — Ő azt mondja: vakard a fél fületem! Ime került neki egy nagy üst. — No, vakard a másik fületem! — Hát került neki (v. lett) egy lappház. Főzni kezdtek húst és zsírt abban a nagy üstben. Az öreg fogta magát (tkp.: vett), lefekszik; [az] (a fiú) főz, de amaz (az öreg) fogta magát, (mint) hölgymenyét futkos, ő (a fiú) a hölgymenyétnek az orrát véresre (tkp. vérbe) verte. Az öreg fölébredt, az öregnek az orrán vér (van), de ő (a fiú) kérdezi: nagyapa, azt mondja, mitől van az orron (orrodon) vér? — Hát az neki feleli: én álomban szerzetést jártam. — Főztek és ettek, elvégezték. A fiú kérdezi: nagyapa, hová feküdjünk le? — Nagyapja azt mondja: vakard a fél fületem. Került neki egy bőrtakaró és rénbőr és fejal. S ők lefeküdtek. Nagyapjával alvásakor neki melege lett. No én, nagyapa, azt mondja, nem tudok alunni, meleg(-em van); én, nagyapa a hamuban, a szénben aluszom. — Nagyapja neki felel: nem tartlak, [tégy] a hogy te akarsz. — [Hát] bemegy a hamuba, a szénbe. Aludt, aludt, fölkel a hamuból, a szénből; nincsen se nagyapja, se lappház, semmi sincs. [Aztán] útnak indúlt; járt, járt, egy faluhoz közeledett. Akkor öt látták jönni, futottak, hírt adtak a királynak: no, egy utazó jön, vagy egy tűzeshasábfa forog. — A király parancsolt: fussatok, híjjátok öt ide. — Ő a királyhoz jött, a király neki asztalt rendezett, s kezdte öt etetni itatni és hírt kérdezni tőle: neked micsoda mesterséged van (tkp. mi m. van mögötted)? De az én leányomnak van egy aranyfoga; vajjon tudod-e az én leányomnak az aranyfogát hasítani? — Ő azt mondja, hogy lehet, király, most [mindjárt]. Ő meg azt mondja: eléhívom a leányomat, te mutasd meg a mesterségedet. — A leánya evés közben volt; a király elhozta a leányát, ő meg fogta evés közben, sarokkal fölfelé, fejjel lefelé (fordította?); az

mind az én mesterségem. — A király levágta neki a fejét és szarra állította.

A másik testvér várt, testvére nem jött; elindult [hát] ugyanoda, a hová testvére indult. Megy, mendegél; [egyszerre csak] köd lett neki (előtte), eltévedt. Megzavarodott, nem tudja hová menjen; imádkozni kezdett (szó szer.: keresztezni kezdte szemeit): adj Isten nekem derűt (v. tiszta időt)! — Hát hozzá került egy öreg ember imádkozás közben. Az öreg azt mondja: mit búsulsz szemeckém? — Hová menjek, nagyapa, hogy ne búsuljak, mikor bajban vagyok (tkp. inségem van)? — Nagyapja neki azt mondja: hozzám kerültél, hát neked nem lesz bajod; nagyapa téged faluba visz. — No, én, nagyapa, megfáztam, megéheztem. — Nagyapja neki azt mondta: majd jól lakol (szó szerint: leszel a ki evett) és majd inni [is] kapsz, minthogy (tkp. mikor) engem találtál; vakard [csak] a fél fülemet. — Ő vakarta a fél fülét; egy nagy üst került neki a fölből. — Vakard a másik fél fülemet. — Ő vakarta; lett neki egy lappháza, de annak a házának fele deszka, másik fele [pedig] fenyűág [volt]. Kérdezi a nagyapjától, hogy mit együnk, nagyapa? — Nagyapja neki parancsolta, hogy főzzön húst és zsírt, és ő főzni kezdett; nagyapja azt mondja: te, szemeckém, főzz, de én lefekszem. — Ő maga ment a fenyűágas felébe, de nagyapja lefeküdt a deszka félbe. Főzni kezdett, üstje neki fölforrt; ő maga éhes [volt], kivett [hát] húst és zsírt a mennyi meg van főzve, [s] főlés közben kezdte enni; [akkor] neki egy hölgymenyét jelent meg, kezdte a hölgymenyétet etetni jóllakásig. Neki az üstje megfőtt, nagyapját kelti: nagyapa, kelj föl enni! — De nagyapjának az orra be van zsírozva. Ő kérdi: nagyapa, neked az orrod mitől van bezsírozva? — Nagyapja azt feleli: álmomban szerteszt jártam. — [Azután] ettek, készek lettek, és le akartak fekünni; de ő kérdezi: nagyapa, mi hová feküdjünk le? — Nagyapja [megint] azt mondta neki, hogy vakard a fél fülemet. — Ott termett neki egy új bőrtakaró, új rénbőr és egy új fejal. Lefeküdtek alunni, aludtak, fölkeltek reggel. Megint főzni kezdtek nagyapjával; főztek, ettek és készek lettek és útra keltek nagyapjával. Jártak nem messze, nagyapja neki azt mondja: isten áldjon, én szemeckém! Nagyapa neked vendégajándékot ad. — Nagyapja adott neki egy zsákot, nagyapjától elbúcsúzott; nagyapja őt oktatta: jársz, jársz, megnyílik neked

egy falu; elérsz a faluba, [ott] a királynak egy aranyfogú leány [a] született; érkezel a faluba, téged a király meghív. Hát a te mesterseégeidet előbb ne mutasd; mikor a nép összegyűl, akkor már megmutathatod. — Aztán elbúcsúzott nagyapjától, és útnak indult.

Járt, járt, járt, megnyílt neki egy falu; őt meglátták: nap süt-e vagy jön egy utazó? — A király őt magához hivatta, ő a királyhoz jött; neki a király egy tálat tett eleibe, etette és tőle kezdett hírt kérdezni. Azt feleli: én jöttem étlen itlan; [ha] tudtam valamit, [most már] nem tudom; ma neked semmit sem mondhatok. — A király őt etette, itatta és lefektette. Reggel parancsolta, hogy a népet gyűjtsék össze. A király a népet összegyűjtötte, s parancsolta, hogy a király leányát a nép közé hozzák. Ő oda jött, de zacskója van neki a vállán. A zacskóját felfordítva megrázta, zacskójából egy sipka esett, az a sipka kezdett minden fejbe, a kinek fejébe jön (kerül), (így tenni vagy szólni): ,kúk és slak, kúk és slak'. A zsákjából kiestek nyúl-állcsontok; az egyiknek eleibe futnak: ,sar, sar, sar', egy másiknak eleibe futnak: ,sar, sar, sar', [s így] mindenkinek eleibe. Megint egy fejsze esett ki: ennek meg annak a fatörzsöknek ,hocs', meg máshová ,hocs'. A nép mind nevetett és a király leánya nevetett szintén, az arany foga ketté [hasadt]. A király leányát nőül vette; a király neki adta azért, hogy nagyon okos.

2. Valamikor hajdan élt egy öregecske és egy asszonyka. Éltek, éltek, éldegéltek, (nekik) született három leányuk. No ők éltek, éltek, éldegéltek, (nekik) jött egy (leány)-kérőjük. Az asszony aludt, fölkelt; azt mondja, hogy szegény öreg, öreg, a holló szárnyai görbülnek. — Mit beszélsz, asszony, (olyan) kérő jött, mint Isten angyala. No ők egy leányukat odaadták. Megint egy másik kérő hozzájuk jött (tkp. nekik). Az asszonyka azt mondja, hogy szegény öreg, öreg, a tengeri kutya hátulsó lábai nyúlnak. — No ők egy leányukat adtak annak is. Egy harmadik kérő is jött; az asszony fölébredt (azt mondja): szegény öreg, öreg, a vad rénbika szarvai függnek. — Mit beszélsz te asszony, (olyan) kérő jött, mint az Isten angyala. — Azt a leányt is odaadták neki.

Az öreg elindult leányaihoz látogatóba. Eljött a legidősebb leányához. Leányának a szemei ki (vannak) ásva. A gyermekei kiáltoznak, kárognak. Leánya azt mondja atyjának, hogy utazzál vissza! [Ha] a holló jön, hát téged megesz. — Hát elindult visz-

szafelé és befordult középső leányához. Eljött, a tengeri kutya gyermekei a házban csúszkálnak. Bement a házba. Hát a leány(á)nak fél keze meg (van) éve, leánya egészen be van zsírozva (szószerint: zsírban). Leánya azt mondja, hogy utazzál vissza, [ha] a tengeri kutya jön, hát téged megesz. — Hát indult vissza. Ment, mendegélt és befordult a legfiatalabb leányához. Oda jött, a *mientuś* (azaz a vad rénbika) gyermekei a házról csúszkálnak, azt mondták, hogy nagyapa jön. — Bejött a házba, a házban vad rénszarvas-bőrök ki (vannak) terítve. — Gyermekei kiabálni kezdtek anyjuknak, hogy az apa jön. Leánya atyjának azt mondja, hogy menjünk ki, nézzük. Hát kimentek, néztek: igazán ama vad rénbika jön. No és eljött, köszönt az ipjának; bőrét levetette, ember(-ré) lett és ipját kezdte etetni. Ipja elindulni (kezdett) vissza a feleségéhez. Ama veje neki adott húst vele, húst adott sokat: hátfaggyút, csontvajat, gyomorzsírt, végbélt, lábszárt, rénsodart, hátvéget utóljára.

Hát [haza] jött a feleségéhez. Felesége kihúzta a zsákból a küldeményeket. Felesége kérdezni kezdett az öregtől híreket.

3. Élt hajdan egyszer egy asszony és egy öreg. Éltek, éltek és az asszony küldi öregét száraz halért és zsír-övért (azaz egy halzsírral töltött csukabőrért). Az öreg el is indult. Hát érkezett tárháza ajtó-nyiladékjához, neki úgy hallik a tárházból: öt, hat hí! Hát ő megijedt és visszaindult. Eljött a feleségéhez. Az asszony maga indult útra, hajtva érkezett tárházához. Akkor [is] hallatszott a tárházból az ijesztés: öt, hat, házasszonyka, hí! De az asszony belement a tárházba, a zsírövet megkapta, száraz halacsakákat vett. Egy egér (van) a hordóban. Fogta, a kesztyű végébe (hegyébe) beledúgta, vissza indult; eljött az öregéhez. Az ajtót megnyitotta, (oda) vetette az egeret az öregéhez: nesze (azt mondja) a te halálad! Az örege felugrott és hasa ketté [ment], meghalt. Felesége felugrott (azt mondva): a po-po-pop! Hasa ketté [ment], szintén meghalt. Hát a mesének vége.

4. Találós mesék.

Találd ki, ez micsoda: hattyútojásokkal tele (van) a madárfészek. — A szájban a fogak.

Tó körül nép jár, egymást nem érintik. — *Šāba* nevű halak (*Coregonus lavaretus*) a tűzhely köré állítva (hogy megsüljenek).

Egy füves domb, fele piros, másik fele fehér. A leánynak a fejkötője.

Fehér sipka és fekete sipka. — Tél és nyár.

Tengeren át a szivárvány görbül (ívformán)? — Üstfogantyú az üst fölött görbül.

Találd ki azt, hogy egy emberke vándorol sárga sipkában. — Mocsári szeder (*Rubus Chamaemorus*).

Az asszony vastag, leánya vörös; fia bátor, az ég alá jár. — A tűzhely az asszony, a leány a láng, fia a füst.

Én veled ki akarok taláztatni egy találós mesét: egy öregcske a hegyormon át vándorol, köterhet hord. — Kelepcze.

Hosszabbodik és rövidül, minden darabka látszik. — Látócső.

Egy hegynek mind a két oldalán két kolompos vén réntehén futkos. — Fülbevalók.

A mennyi csillag az egész égen (annyi lyuk van benne). — Szita.

Leghosszabb a világon? — Út.

(Ha) egyenesen (tkp. állva) föláll, kezével az eget fogná. — Út.

A tárházon egy fél kenyér. — A tárház a fej, a fejkötő van a fején.

Neked egy kis laposod (van), nekem egy kis hegyesem, a tárházajtónál (tkp. -hoz) hadd szúrjuk egymást. — Kules és lakat.

Tél lesz, ő zsírba; nyár lesz, ő éhségbe. — Víz hordó merőkanál.

C) Kuroptyovszkból (*Kiottem-ja, vre sijt*).

Találós mesék (147. l.).

Egy vas paripa, lenfarkú, sebesen fut. — Tű és czérna.

Egy kis görbületre raknak v. adnak (tkp. öltöznek) zsír-öveket. — Horog megrakva csalétekkel.

Kis Trofimka ugrál egy magas helyen át, ő maga (szó szerint: maga az-van) jó vadász. — Fésű.

(Mind a) két szélét kinyújtja, középebe dűg [valamit]. — A cipőket felhúzza (az ember).

Nappal lefityeg, éjjel lyukat kér. — Ajtózár.

Egy fejetlen madár (tkp.: asszony-madara, vmi madárfaj) röpül: hazs, hazs, hazs. — Húsolókés.

Egy szedermocsár áll (szószerint: ül), (magas) mint egy hegy (? talán *pajke* e helyett: *pā,ke*), nincs mit szedni; találd ki, micsoda az. — Az égen a csillagok.

Egy fényes szekrénykében szép kövecske. — Szemgolyó.

Kildini nyelvjárás.

Lovozerszkból (*Lu-ja, vr siji*). (147—149. l.)

1. Egy öreg ember és egy asszonyka éltek, éltek, azt mondták: miért nem születik nekünk egy fiu [nk]? — Nekik született egy fiuk; félig ember, félig medve; kezdett játszani, a gyermekek(től) fejeit leszakítja. Atyja anyja fizettek, fizettek és a pénz kifogyott. Ő, a gyermek, elment a tóhoz, felvágott egy léket, kiáltva hitta a vízi tündért (szószerint: víz élőjét). A vízi tündér jött: minek kiáltasz utánam? — Pénz kell. — Te (ha) előbb oda érsz (tkp. mégy) a tónak ama végéhez, nálamnál, akkor adok pénzt; (ha) talán nem érsz előbb [oda] nálamnál, akkor megeszlek. Ő, a lapp ember fia, előbb ért a tó másik végéhez, leült, egy vermet ásott, a sipkát két lába közé tette és lyukat fűrt a sipkába. Hát akkor a vízi szellem jött, a lapp embernek azt mondja: oh, előbb jöttél nálamnál! A lapp azt mondja: hoztál-e pénzt? — Hoztam. — A vízi tündér a sipkába hajított pénzt, a sipkában lyuk (van), [a pénz] mind a verembe folyt (hullott). Az ember azt mondja, hogy milyen erős ember vagy te, nem tudod az én sipkámát megtölteni. — Az még (megint) elment a pénzhez (pénzért), a lapp ember ül, pénzre vár. A vízi tündér jött, pénzt hozott a lapp embernek, a sipkába hajította, a sipka félig (tele) lett. Hát lesz most, azt mondja, nekem (elég) a pénzem, nem kell több.

A vízi tündér vissza merült a tóba; az az ember vissza vándorolt haza. Ment haza. Vett egy szánt, elindult fát hozni. Ott van egy medve, ő a medvét fejénél fogta, kezdte rázni (v. tépászni, cibálni). A medve azt mondja: légy csendesen, ne rázz! — De ő csak neki fog a rázáshoz, meg a medvét befogta a fás szánba (szószerint: szán alá), hazafelé járkál, és a medve a fás szánt húzza. Hazajött az ember, beeresztette a medvét a juhistállóba; a medve meg a juhokat mind megette.

Reggel fölkeltek az öregecske és az asszonyka; akkor a medve a juhokat mind megette. Ők a fiukat kérdezték: neked

micsoda vadállatod van eleresztve, a juhokat mind megette? Ő fogta vadállatját, fogta és elvándorolt az erdőbe, a hová a feje viszi (azaz: kedve vezeti). Ment az erdőbe, ott van egy fehér kő. Kapta a követ, megmozdította, akkor pénz látszott a kő alól. Ő gondolkozik, a lapp ember: nem lehet (tkp. nincs miképpen) megkapni. Elindult [hát] hazafelé, hazament, egy vas ásót kovácsoltatott. Jöttek, a vas-ásót ketten vitték. Ő megkapta az ásót egy kézzel, felhajította, a meddig a keze vitte; parancsolta, hogy egy (új) ásót kovácsoljanak. Akkor hoztak hárman egy vas-ásót a lapp embernek; ő megkapta az ásót egy kézzel, (azt) mondja: kissé könnyű még. Amazok azt mondták: vajjon mit, más kell(-e)? — Azt mondta: nem kell. — Vette az ásót, elment a fehér követ ásni. Ásni kezdett, és ásóját eltörte; tehát vissza indult, haza ment. Megint egy ásót kovácsoltak, elhozták öten az ásót. Ő megkapta, azt mondja: oh, csak most van hozzám (nekem) való (szó szerint: szerintem van is). — Megint elindult a fehér követ ásni. Nagyapja jószágát keresi; ásott, ásott, és megkapta a pénzt, ott van már nagyapja jószága. Hát vissza indult, ment háza közelébe. Ott egy ember ül, azt mondja: hol jártál? — Nagyapám jószágát keresni; szegődjél el hozzám szolgának. — Hát ő valóban elszegődött. Bementek a házba, adtak (szó szerint: tettek) nekik enni; ettek, elvégezték, kimentek, a szántóföldre mentek. Ott van az ördög ujjá, negyven pudos (nehéz). Hát a lapp ember felhajította a levegőbe, az megy, megy, a szem elől eltűnik és visszajön. Hát azt mondja a szolgálja: hajtsd te! Az a kezébe veszi, akar hajítani, csendesen van (v. ül), a levegőbe néz. A lapp ember azt mondja: mit nézel? — Hát egy fekete felhő, azt mondja, jön; arra reá (tkp. a mögé) kell ragasztani. — No ő valóban hajította, hajította: a felhőre reá ragadt. — No vége.

4. Találós mesék.

Ez micsoda rejtvény: egy deszkadarab a tó közepén úszik.

— A nyelv a szájban.

Az erdő fölött egy kenyér van. — A hold.

Daria és Maria ülnek, egymást látják, de nem köszöntenek.

— A pallós szoba födele és pallója.

Találd ki, (ez) micsoda: fehér hattyúkkal a kemence tele (van). — A szájban a fogak.

Egy kigyó az útnak minden tekervényét egyenesíti. — A há-

lórúd (azaz: hosszú rúd, melylyel a kerítőhálót a jég alatt egyik léktől a másikig taszítják) egyik léktől a másikhoz (szószerint: a lékek mentében) megy.

Egy ember megkötött ötöt. — Reggel fölkelsz, fölöltözködöl, hát öt lábujjat megkötsz, mikor fél cipőt felhúzol.

Két kis madár egy hegyoromnak mind a két oldalán röptül. — A két szem két felől az orrtól.

Notozerói nyelvjárás. (149—152. l.)

1. Labdával akarnak gyermekek játszani, varranak egy posztó-labdát. (Oda) jött egy róka oldalról, egy labdát vett kezébe, azt mondja: oh ti gyermekek, ti bőrlabdával játsztok, mi fiatal korunkban posztólabdával játszottunk! — Ők, a gyermekek azt mondják: taníts bennünket, varrj nekünk egy posztólabdát. — De ő azt mondja: sok fáradságom van nekem vénség(em)ben, vakság(om)ban; adnátok-e nekem egy kövér meddő réntehenet a labda varrásáért. — Adunk. — Kezdte a labdát varrni, a labdát szabta, azt mondja: sötét (van), gyújtsatok világot (tkp. tüzet), nem látok vakságomban, vénségemben. — Kinyitják neki az ajtót, hát látja, hogy «az ajtón kiférek»; az övet megkötötte, az öv alá tette a posztót, [azután] kiindúlt, elszökött. Amazok azt mondják: róka öreg, megcsaltál!

Ő a tárházba ment, enni kezdett száraz halakat, tesznek neki étető eleven kénese. A róka megdöglött a tárházban [tkp. alá]. Elmennek előtte, azt mondják: róka bátya megdöglött, (akár) hová teszszük, (akár) melyik lapp-szánra, nem marad. — Azt mondják ők: tegyétek a száraz-hal-szánra. — [Ott] meg is maradt. Hát ők hajtani kezdtek; hófergeteg támadt (tkp. lett). Hát ő a lábaival visszatartotta (a szánt), (tkp. akadályoz v. ellenszegül), a szabad rénszarvas hátra kezdett maradni, egészen hátra maradt. [A róka] megijesztette; akkor a rénszarvas megijedt, ő (a rénszarvas) elszökött, félre ment, (a róka) a násfá-hurkot (azaz azt a szán elején való hurkot, melybe a húzószíj végén való násfát, vagyis átfácskát tesz be, mikor befogják a rénszarvast) átrágtá, a rénszarvas elszökött, a szárazhal-szán hátra maradt. A róka enni kezdett, evett, evett és mind megette, megmaradt egy kevesecske. [El] kezdte hordani, ment, ment; ott vannak atyácskám (=a medve), anyácskám (=a farkas), a rozomák, vidra, kövi róka,

hölgyeményét és minden állat; (azt mondják): hol vetted, te róka, ezen szárított halakat? — Én [hol] vettem: a falu lékjéből kihorgásztam, farkammal horgásztam. — Vajjon te róka bennünket tanítsz(-e)? — Lehet tanítani (taníthatlak): [de] hideg éj kell [hozzá]. — Lett hideg éj, ők elindulnak a falu lékjéből horgászni, farkukat a vízbe teszik, no és várni kezdtek; a róka [meg] segge alá tette a farkát. Ők (azt) mondják: miért nem pedz a hal, róka? — Nem pedz előbb, csak reggel. — Nappalodni kezdett; jön egy vízholdó, a róka azt mondja: jön egy férfi. — [Avval] indult, elszökött. Amazok maradtak: a farkok be vannak fagyva. A medve indult: letörött a farka (szó szerint: keresztül a farka); a farkas indult: letörött a farka; a hód indult: [farka] fele eltörött; a vidra indult: megnyúzta a farkát. A kis hölgyeményét a léktől eligyekezik: jött (az ember) a csöbörúddal (tkp. vállrúddal), [rá] üt a kormos csöbörúddal a farkok végére, ő (a hölgyeményét) elszökött, megkormosodik a farka végecskéje. Szöknek, szöknek, összejöttek atyácskám, anyácskám, a rózmák, megtalálják róka pajtás: oh te, róka pajtás, bennünket megesaltál! — [Meg] akarják enni a rókát, azt mondja: ne itt egyetek, vigyetek az evőhelyre. — Hát kezdik (tkp. veszik) vinni, (azt) mondja a róka pajtás a harkálykának: akkor volt jó idő, mikor én a te hátaeszkádat megczifráztam. — Mit beszélsz, róka pajtás? atyácskám (azt) mondja: vajjon megczifrázod(-e) az én hátamat, róka pajtás? — Sok fáradtságba kerül a te hátad megczifrázása: karót kell szegezni és vesszőkötelet gyártani, kell szurkos forgács [is]. — Majd magam [meg] csinálom azt, róka pajtás. — Hát ő (oda) tette mind, karókat megszegezett, vesszőköteleket gyártott, és magát megkötözte; hát (azt) mondja: most, róka pajtás czifrázd meg az én hátamat! — Kezdte czifrázni, lett czifra. Róka pajtás, én égni kezdtem! — Türd, türd, (azt) mondja róka pajtás; a harkályka kicsinyke, az eltúrte, te nem türod. — Hát nem türtem, megég a hátam. — [A róka] veszi a szurkos forgácsokat, rátette, meggyúltak; maga elszökött, atyácskám megégett. Kóborolt, kóborolt, visszajött, azokat a csontokat összeszedte, betette egy zsákba, kezdte hordani; hordta, hordta, talált gyermekeket, labdával játszanak. Ő a zsákban megrázza (a csontokat). — Mid (tkp. többes szám) (van) neked ott? — Atyácskám öröksége. — Vajjon, eladod-e nekünk, te róka? — Ha adtok nekem egy kövér meddő réntehenet. —

Adunk. — Hát ő vette a kövér meddő réntehenet, no, elindult; megéhezett, megölni akarta, nem bírta megölni; ő kiáltotta: anyácskám, atyácskám, jöjjetek segítségre! — Jönnek amazok és hamar megölik, enni kezdenek. Látja, hogy mindent megesznek; azt mondja: anyácskám, atyácskám, egy férfi jön. — Ezek (ők) elszöktek, ő egyedül maradt, [aztán] evett, evett, marad egy darab zsír. Elindul ezt a zsírját megsütni, bement a házba; tüzet rakott, sütni kezdett, a zsír égni kezdett, ő megüti, a tüzes köre üti, szemét megégette, szem nélkül lett (világtalan). (Oda) megy ő a jegenyefenyűhez, a jegenyefenyűtől kérdezi: micsoda fa vagy te? — Én jegenyefenyű vagyok. — Adj nekem szemeket. — Volna nekem szemem, de szurkos. — (Oda) ment a lúczfenyűhöz: micsoda fa vagy te? — Én lúczfenyű vagyok. — Adj nekem szemeket. — Adnék én, (de) nekem szurkos szemeim vannak. — (Oda) ment a nyírfához: vannak(-e) néked szemeid? — Volnának nekem szemeim, vannak nekem kicsiny szemecskéim, (oda)adom én ezen szemecskéket. — Oda adta a szemecskéket, neki (a rókának) kicsiny szemecskéi lettek.

2. Avdotja nőtestvérem, Avdotja nőtestvérem, Jefim-leánya :
(Azt mondja) Menjünk, menjünk, Vasilij mostoha fitest-
vérecském,

Menjünk, menjünk a mély tengerhez halászni,
Savanyú ép *tozs* halat enni,
A mély tenger halászaí savanyú *tozs* evői. —
Mikor mi mentünk, mikor mi mentünk
A sok nép *Searmez* (nevű) kikötőjébe,
Nem sokáig voltunk :
Akkor jött az öntött vas hajócska (azaz : gőzhajó)
A *kírchč* (nevű madár) éles hangjával.
«Menjünk, menjünk, mostoha fitestvérecském
A vas hajóba egy kicsit pillantani!»
Nem sokáig voltunk,
Elment, elment mostoha fitestvérecském
A hosszú *Oro* öböl végéig
A *sāgeš* kis halacskaért.
Mentünk mink a *Koľcovoĵ* szikla alá,
Eszünk egy kőasztalkán,
Én Avdotjácska megfogok

— (?) kis kövecskét:
(Hogy) az ököl nehezebb legyen.

3. Avdotjácska Kondrat leánya

Négy esztendeig mint özveggy éltem,
Öt özveggy kérőt megtagadtam (visszautasította m).
Nem tudtam megvárni egy nőtelen kérőt.
Jött Jánoska János-fia,
Özveggy kérő, koros özveggy kérő.
Este későn játszani kezdtünk,
Össze kezdtek gyűlni a nagytól (kezdvé) a kicsinykéig,
A fiataaltól az öregebb játszóig, nézőig.
Játszunk, futunk,
Este későn futunk, leesünk.
Eleget játszottunk (tkp. elég játszva), menjünk vissza.
Házunkba mentünk, várni kezdtünk vendégeket
Nem sokáig voltunk, jött Szavvatij ¹⁾
András-fia, keresztet vetett.
Üdvöz légy, János Mihály-fia,
Eufemia György-leánya,
Avdotja Kondrat-leánya!
Méltóztassatok járni a mi tárházunkban,
Anyád is — inni, enni!
Eufemia György-leánya válaszolt:
Az én anyácskám nem fiatal leányka.
Mehettek ti magatok — inni,
Enni, nálunk nélkül (tkp. saját fej = maga[tok]).

¹⁾ Szavvatij jött mint János részéről küldött kérő v. szószóló (finnül *puhe-mies*); meghívja «tárház-nézni» Avdotját (az öreg özveggyet, ki minden áron megint férjhez akar menni, s így végre kénytelen egy özveggy emberrel, Jánossal megelégedni) s ennek leányát Eufemiát, a kinek férje János Mihály-fia.

